

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

20
динара

БРОЈ

1557

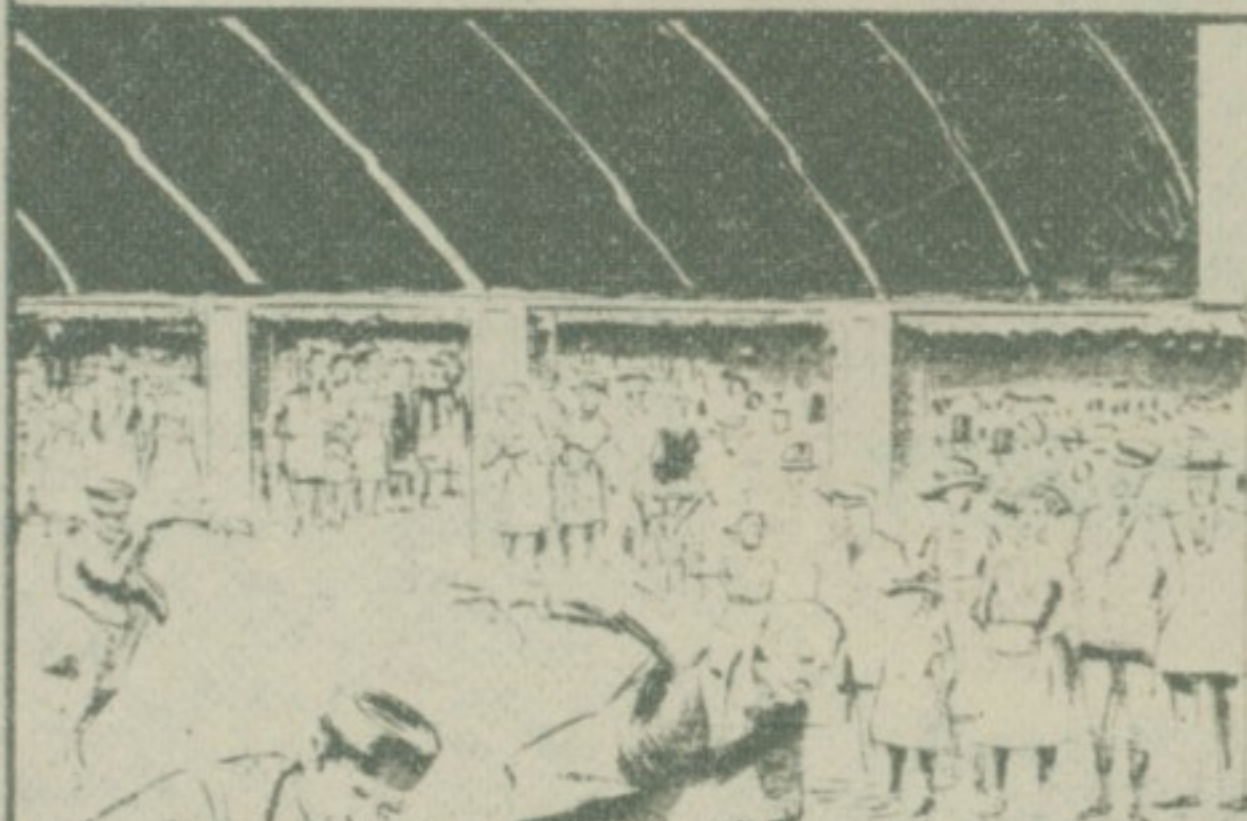
30. 10. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

СЛИКАРИ КОСМОСА:
ДО МЕСЕЦА
И ДАЉЕ

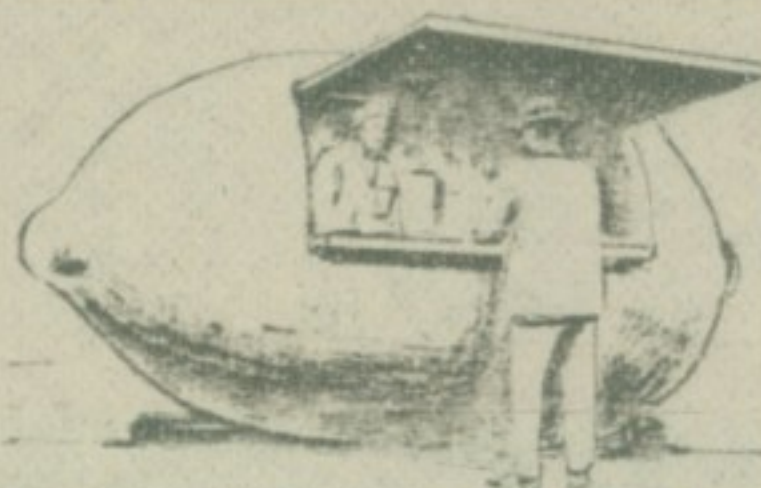
RIPLEY

Веровати или не!

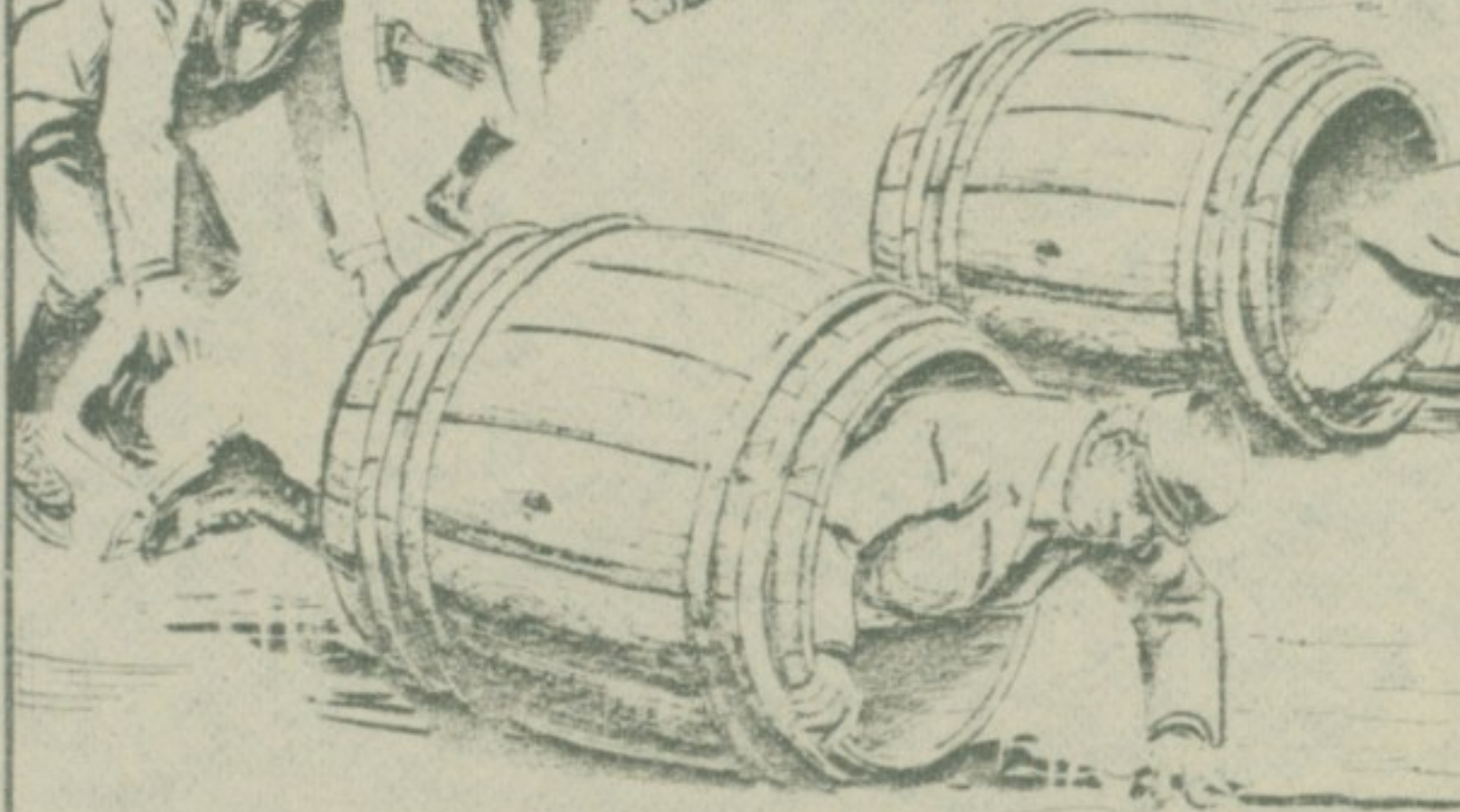
ЋИОСЦИ

ЗА ПРОДАЈУ
ОСВЕЖАВАЈУЋИХ
ПИЋА КОЈИ СУ
ПРАЋЕНИ ДВАДЕ-
СЕТИХ ГОДИНА
ОВОГА ВЕКА У ОРЕГОНУ (САД)
БИЛИ СУ У ОБЛИКУ
ЛИМУНА.

ПРГЕЧ

КОГА ЈЕ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ
УМОВИО РЕЗ ЕСЛИ ИЗ
ОАЛЕРТОНА (САД) ИМАО
ЈЕ 8.833 КИЛОГРАМА.

КЛИЗАЧИ

ЛЕДЕНЕ ПАЛАТЕ У БЕРЛИНУ,
КОЈА ЈЕ ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА
САГРАЂЕНА ЗА СУМУ ОД
500.000 ДОЛАРА, ОРГАНИЗОВАЛИ
СУ ТРИКЕ У КОЈИМА СУ СЕ
ПРОЗЛАЧИЛИ КРОЗ БРОД.

ПЧЕЛЕ

МОГУ ДА РАЗЛИКУЈУ
ЖУТУ, ПЛАВУ И
ЗЕЛЕНУ БОЈУ, ДАИ
СУ ЗАТО ЗА ЦРВЕНУ
ПОТПУНО СЛЕПЕ

ЈАПАНИСКЕ МАЧКЕ

КУСОП РЕПА ИМАЈУ
ТЕЛО КОЈЕ ПОДСЕКА
НА ЗЕЦА

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● француски месар Жан-Клод
Гилон недавно је поставио ре-
корд у прављену кобасица и
израдио једну дугачку четири
километра и 42 центиметра. За
то је морао да закоље педесет
свиња које су заједно имале 3,5
тоне.

● у Технолошком институту у
Масачусетсу (САД) врше се
експерименти са вештачком
људском кожом. Она се састоји
од супстанце која се добија из
хрскавице морског пса и једне
пластичне материје назване

„силастик“. Ако овај опит успе,
многи људи који задобију опе-
котине и преко 50 одсто моћи
ће да преживе и успешно се
лече.

● група научника из Немачке
Демократске Републике недав-
но је израдила посебне наочаре
за машиновође. Ако машиново-
ђа у току вожње заспи, ове на-
очари аутоматски заустављају
воз јер је у њих уграђен е-
лектронски инструмент који
укључује уређаје за кочење.

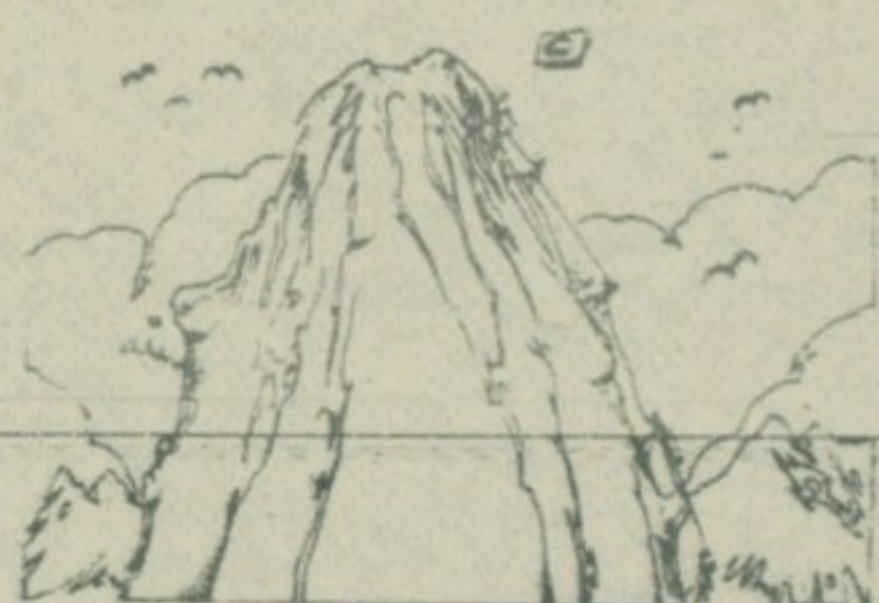
● група од 16 младића и дево-
јака из једног малог енглеског
места недавно је од красуљка
исплела највећи венац на свету
који је био дугачак 1380,59 ме-
тара.

● у Алма Ати, главном граду
Казахстана, постоји помало не-
обична школа за непливаче чи-
ји су једини и искључиви ђаци

бебе. Понеке имају само месец
дана, али како учитељи тврде
пливање им причињава огром-
ну радост. Исто тако, устано-
вљено је да су бебе које плива-
ју отпорније од осталих својих
вршњака, а брже проговоре и
проходају.

● једна чехословачка алпини-
стичка експедиција недавно је
поставила рекорд у пењању на
велике висине без маске са ки-
селиком. Она се попела на

трећи врх по висини на Хима-
лајима, Канженџанг (8598 м) и
Цану (7710 м). Вођа експедиције
изјавио је да чехословачки ал-
пинисти намеравају да освоје и
Маунт Еверест на који се без
маске већ попео Аустријанац
Меснер.

● амерички научник пољског
пореkla Френк Косиковски не-
давно је изумео како да се од
сурутке, која се иначе баца и-
ли користи за исхрану стоке,
добију вино и вињак.

ЧУВАЈ

Овакав саобраћајни знак постављен је у Данској као упозорење возачима да се чувају све чешћих крађа на бензинским пумпама.

СЕ

ЛОПОВА!

саобраћајни знак. Конструктори из СР Немачке предлажу да се саобраћајни знаци пренесу у возачеву кабину, на таблу са инструментима. Покрај пута били би размештени аутоматски радио-одашљачи по којима би се наређењу у колима крај волана „палио“ потребан знак или цела шема пута која би показивала како да се, на пример, заобиђе део пута на коме се врши оправка. На појединим путевима

стопа. Без обзира на своју необичност, знак је „строг“: он искључује кретање аутомобила одређеним улицама препуштајући их искључиво пешацима (сл. 6).

На уласку у насеље Мацинген, у Швајцарској, у саобраћајни троугао смештен је симбол каквог нема у међународној

Саобраћајни знаци појавили су се кад и аутомобилски саобраћај. Први су осванули на улицама Париза 1903. Знаци су били четвртасти, бели на црној основи (на цртежу) јер се сматрало да ће тако бити највидљиви издалека. Законом је онда било установљено девет знакова.

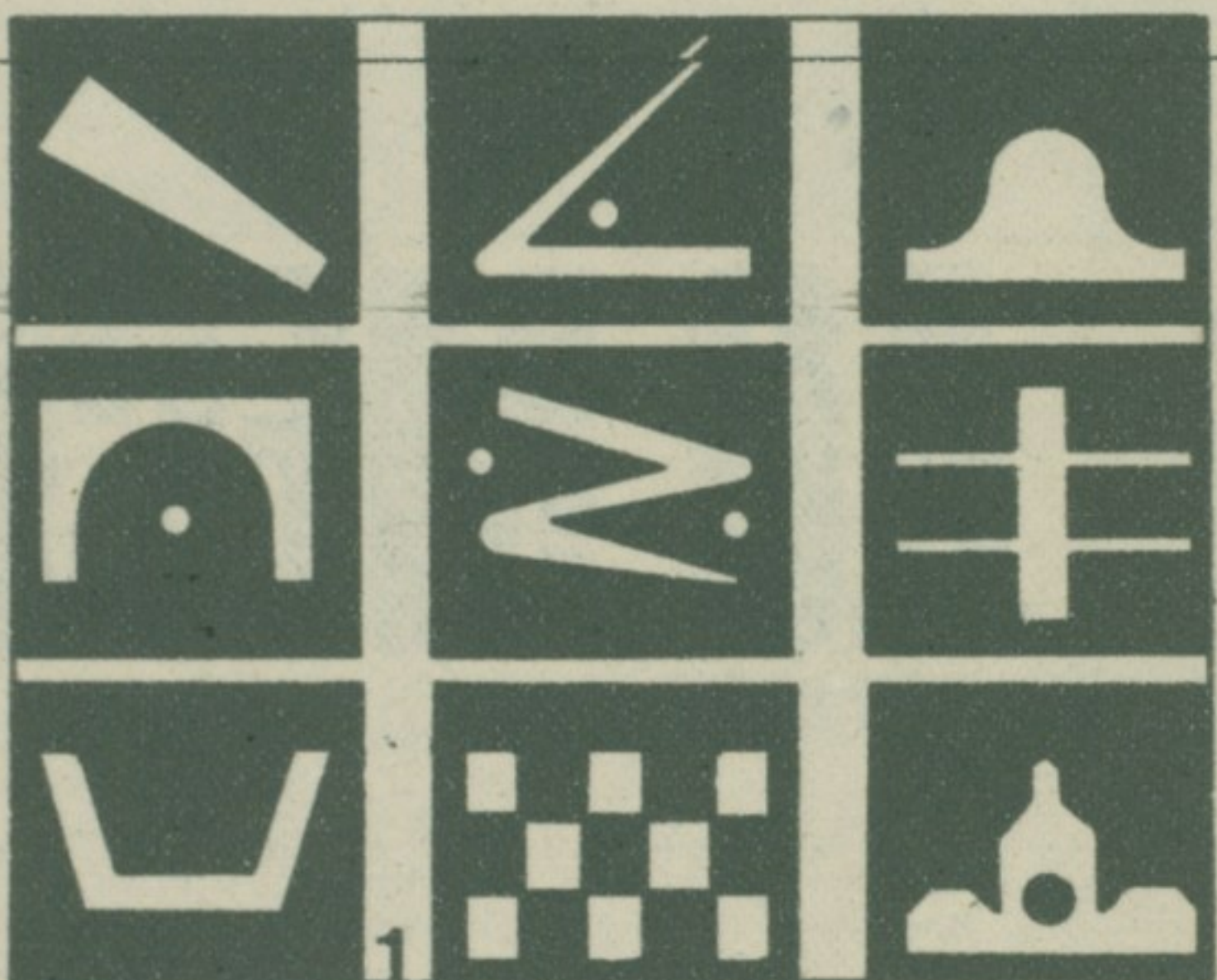
примењују и знаке и натписе или само натписе. Сједињене Америчке Државе нису потписале конвенцију и по мишљењу многих стручњака у тој земљи влада потпуна произвољност у знаковима и натписима. Тамо се, на пример, може наићи на саобраћајне натписе „Погрешан пут. Вратите

знакови који представљају дивље или домаће животиње и птице. На тим знаковима обично пише: „Успорите! Хвала!“ (сл. 3).

Радио-пријемници су у последње време постали готово саставни део аутомобила и аутобуса. Апарати не представљају само могућност за разоду путника већ служе

у Великој Британији појавили су се као експеримент саобраћајни знаци с натписима који се аутоматски пале и који позивају да се сачува одређени размак између појединих кола. То се постиже помоћу инфрацрвених зрака и нарочитог апарата који „осматра“ саобраћај и размак између возила. Ако то растојање постане мање од дозвољеног, на табли се пали натпис: „Возите сувише близу!“ Британска саобраћајна полиција очекује да ће ова новина смањити број ланчаних судара.

У првом реду: јака низбрдица, оштра окука, испупчење. Други ред: тунел, цик-цак окуке, укрштање пута са железничким или трамвајским шинама. Трећи ред: рупе на путу, лош пут, насеље.

Данас се они, разуме се, не користе.

Године 1968. у Бечу је била закључена међународна конвенција о саобраћајним знаковима и знаковима коју је потписала већина земаља у свету. Нови стандард потпуно одговара захтевима међународног саобраћаја. Конвенција о знаковима даје предност симболима а не натписима. Јасно је и због чега: симболи се схватају брже и разумљиви су свима, а не само становницима земље на чијем су језику написани. Натписи, нарочито они од неколико слова, захтевају више времена да би били прочитани и по лошем времену често се не могу разазнати.

Неке земље, међутим,

се“ (слика 2) или: „Овај мост није исправљан четрдесет година, опасно је возити се по њему!“

Поред знакова признатих конвенцијом у многим земљама могу се понекад срести необични натписи. Тако крај неких путева на Кипру стоје табле с натписом: „Пажња! Опасност! Пут клизав од сока прожђа!“ Ствар је у томе што у јесен, кад је берба, из кола и камиона којима се прожђе преноси цури сладак, лепљив и клизав сок или, пак, с кола падају гроздови које аутомобили гњече те сок цури по путу.

У Швајцарској, Француској и неким другим европским државама почели су се појављивати

и за добијање информација о стању на путевима, времену и слично. Да би возачи могли да слушају потребна обавештења од најближих радио-станица, у неким земљама почињу да крај пута постављају табле с називом те станице и њеном таласном дужином (сл. 4.)

А шта ће нам донети будућност? У многим земљама већ експерименту са саобраћајним знаковима чија се садржина мења као, на пример, на таблама на аеродромима. Из централног пункта, у зависности од стања на одређеном путу, једноставним притиском на дугме мења се одређен

ГОЛА ИСТИНА

На једном месту ауто-пута који пролази кроз америчку државу Њу Хемпшајр аутомобилисти по правилу стану уз заглашујућу шкрипу кочница. Разлог? Табла са упозорењем: „Успори! Пешачки прелаз нудистичког кампа“.

До дан-данас ни један једини возач није успео да угледа ни камп, а камоли нудисту-пешака... Неки су нешто ипак видели — колону крава како флегматично прелазе пут, савршено уверене да ће возачи поштовати њихово право пролаза... Пре него што се досетио да измисли нудисте, фармер Дик Крејн је годинама гледао како аутомобилисти мртви-хладни „пишпају“ крај табле којом их је молио да мало успоре због његових крава...

А сад ево неких необичних знакова поред пута. У троуглу је нацртана црна силуета крадљивца који бежи с пленом на леђима. Такав знак може се видети у Данској и треба да послужи као упозорење аутомобилистима, нарочито странцима, да се чувају све учесталијих крађа на бензинским пумпама (сл. 5).

Или овакав натпис, опет у Данској: „Шта желите? Да возите брзином од четрдесет и да доживите осамдесету или обрнуто?“

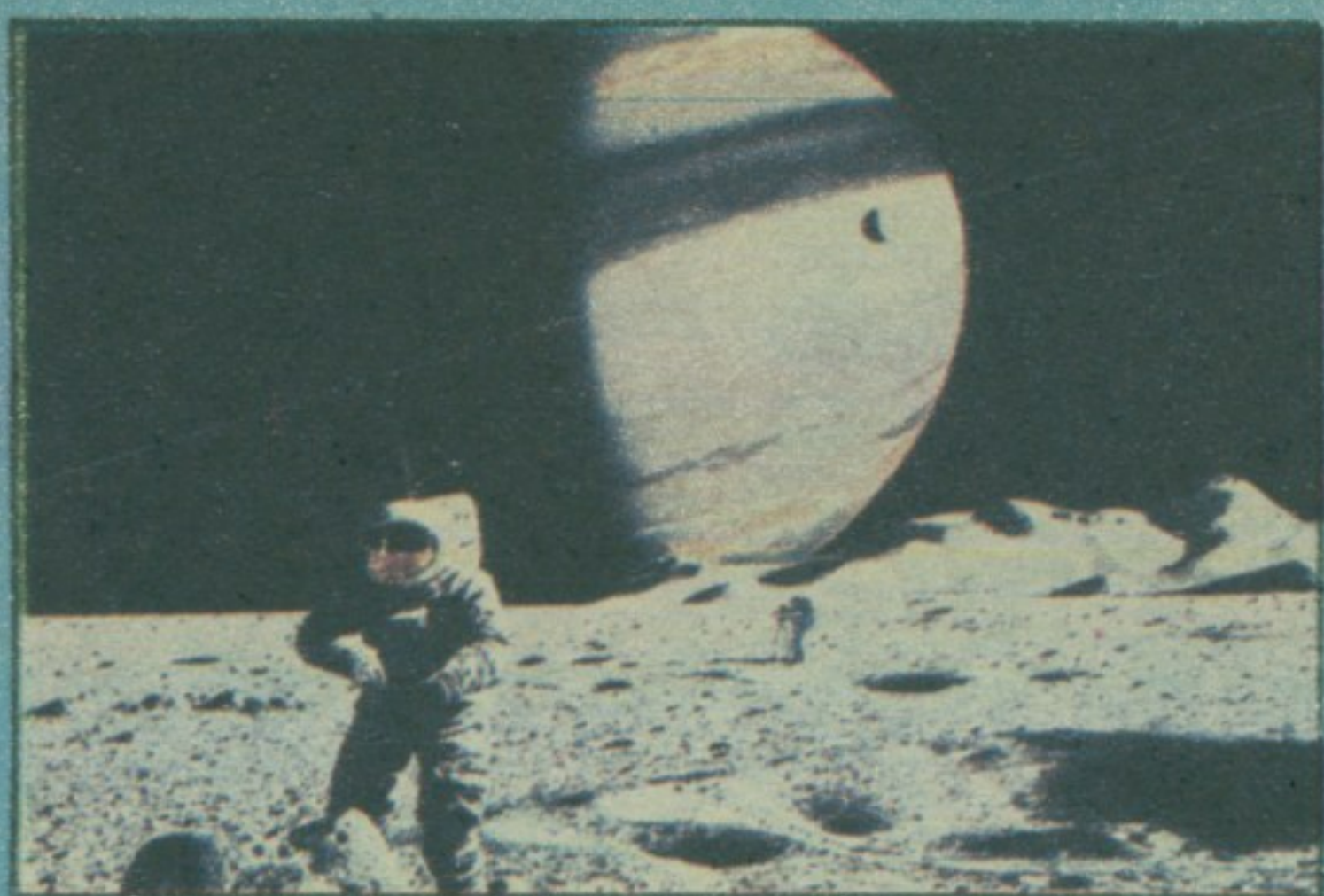
У граду Каселу, СР Немачкој, постављен је, на чуђење возача, овакав знак: отисак два боса

конвенцији: исцедана чизма (сл. 7). То месни обућар позива оне који желе да оправе ципеле. Овакви знаци могу да буду, поред тога што су несбични, забавни. Али, кажу лекари, они слабе пажњу возача и због тога њихово постављање треба избегавати.

К. В.

СЛИКАРИ КОСМОСА

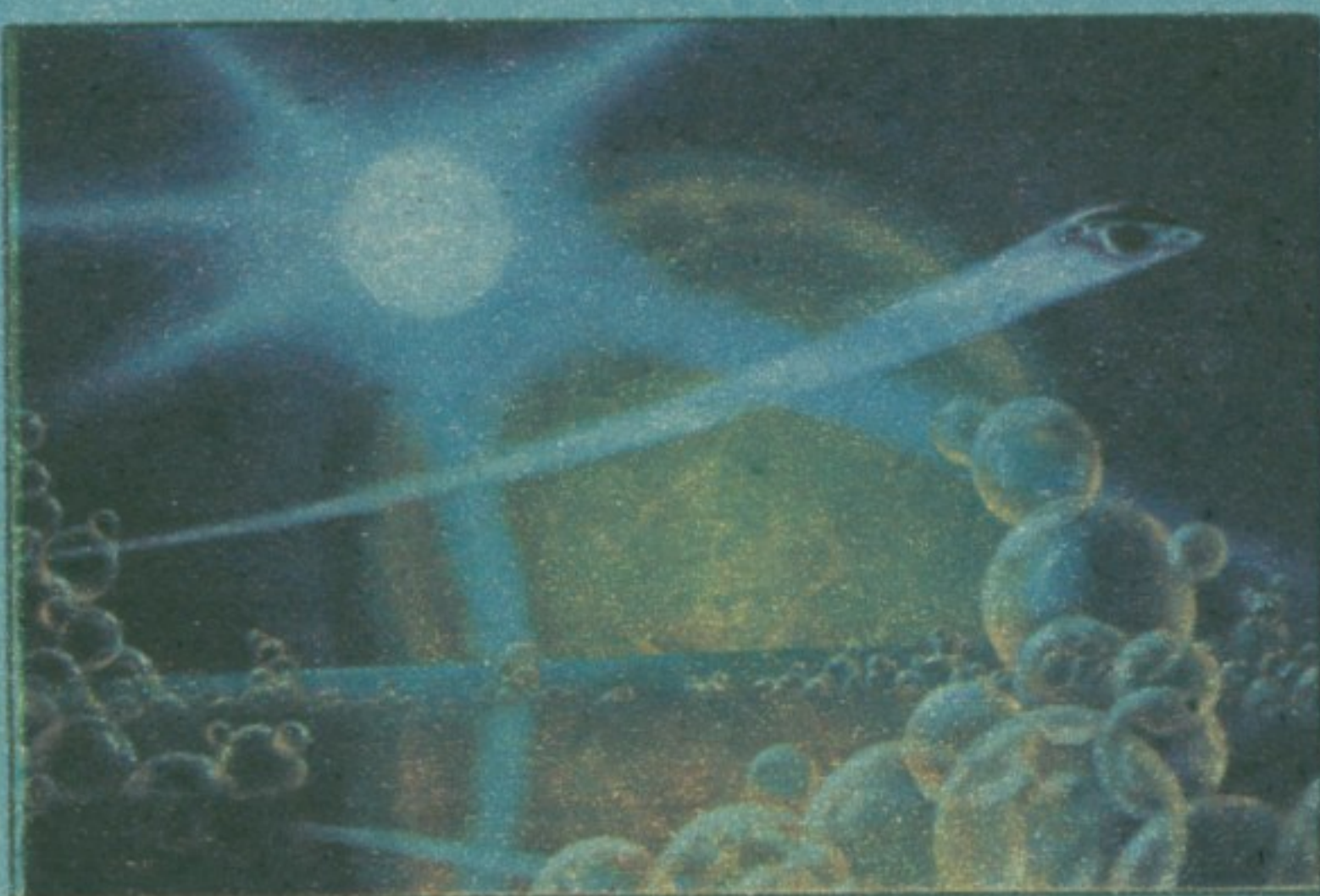

Под вечним облацима Венере: „Сигнал са Земље“ (Алексеј Леонов, 1975)

Прва орбитална станица у боји: Слика према скици Словенца Хермана Потонијека (Френк Пол, 1929)

ШТА БИСМО ВИДЕЛИ НА ЈОШ НЕОТКРИВИНИМ ПЛАНЕТАМА, МЕСЕЦИМА, КОМЕТАМА И ДАЛЕКИМ ПРЕДЕЛИМА ГАЛАНСИЈЕ? НА ТО ПИТАЊЕ ОДГОВАРАЈУ УСПЕШНО НЕ САМО НАУЧНИЦИ ВЕЋ И — УМЕТНИЦИ.

Маштовити излет у далеке космичке просторе: „Можда живот?“ (Андреј Соколов, 1977)

Црвени дин и бели патуљак виђени са површине хипотетичне планете: „Двојни звездани систем“ (Дејвид Харди, 1978)

ДО МЕСЕЦА

До Жила Верна једино „превозно средство“ до Месеца били су демони и гуске, а пејзаж Земљиног пратиоца чиниле су куће од бундева и планина од рубина! У овим цртежима нема ни трага од астрономског знања тог времена, ма како да је оно скромно било, то су више алегоричне које изражавају ауторов поглед на друштво, још чешће његова религиозна веровања, сујеверје, мађију... Чувене приче о путовању на Месец Сирана де Бержерака или оно које је описао Едгар Алан По биле су, опет, само средство да се постојеће друштво извргне руглу и сатири. Насупрот њима Јохан Кеплер је у свом делу „Сан“ — 1634 — приказао Месец прилично реалистички: ноћ дугачка петнаест или шеснаест дана, страшна због непрестане сенке, кршевите и високе планине, дубоке долине и пукотине, екстремна клима, одсуство ваздуха, осећање мале тежине... Да је неко „Сан“ верно илустровао, био би то први пример астрономског сликарства.

Године 1865. у Француској су се појавиле илустрације Емила Бајара и А. де Невила за Жил Вернове романе „Путовање са Земље на Месец“ и „Пут око Месеца“. За разлику од свих претходних ови свемирски летови нису били обојени мистицизмом, биле су то прве уметничке импресије о космосу створене у складу са научним чињеницама. То се није догодило случајно, сам Верн — писац чија дела представљају у ствари низ научних чињеница увиђених у добру причу — изабрао је илустраторе и одредио мотиве за њихове слике. Девет година касније, 1874, два Џемса, Несмит и Карпентер, објавили су у САД данас већ класичну студију „Месец“, дивно илустрирану цртежима и фотографијама гипсаних модела делова линеарне површине, онакве каква би нам изгледала виђена са Земље телескопом и голим оком са самог Месеца. Када је 1877. Жил Верн објавио роман „Ловци на комете“, у њему су се нашле и илустрације П. Филиппота које су представљале корак даље од Месеца. Ту

су се нашли и уверљиви прикази Јупитера и његових месеца, астероида, Сатурнових прстенова виђених са површине планете.

НАГАЂАЊА О БУДУЋНОСТИ

У низ слика верно је преточио астрономске чињенице и теорије свог времена и Американац Пол Харди, илустрирајући 1887. Лах-Ширмина „Писма са планета“, објављивана у једном магазину. Било је ту више цртежа Меркура, Марса, Јупитерових месеца и Сунца, изложеног ударица милиона метеорита који, како се тада веровало, одржавају његову топлоту. Седам година касније, 1894, Ден Берд је направио већи број илустрација за књигу „Путовање до других светова“, од којих једна приказује хипотетичну Десету планету далеко иза Плутона.

Американац Фред Џејн је у току неколико наредних година начинио низ слика под заједничким насловом „Нагађања о будућности“ за један

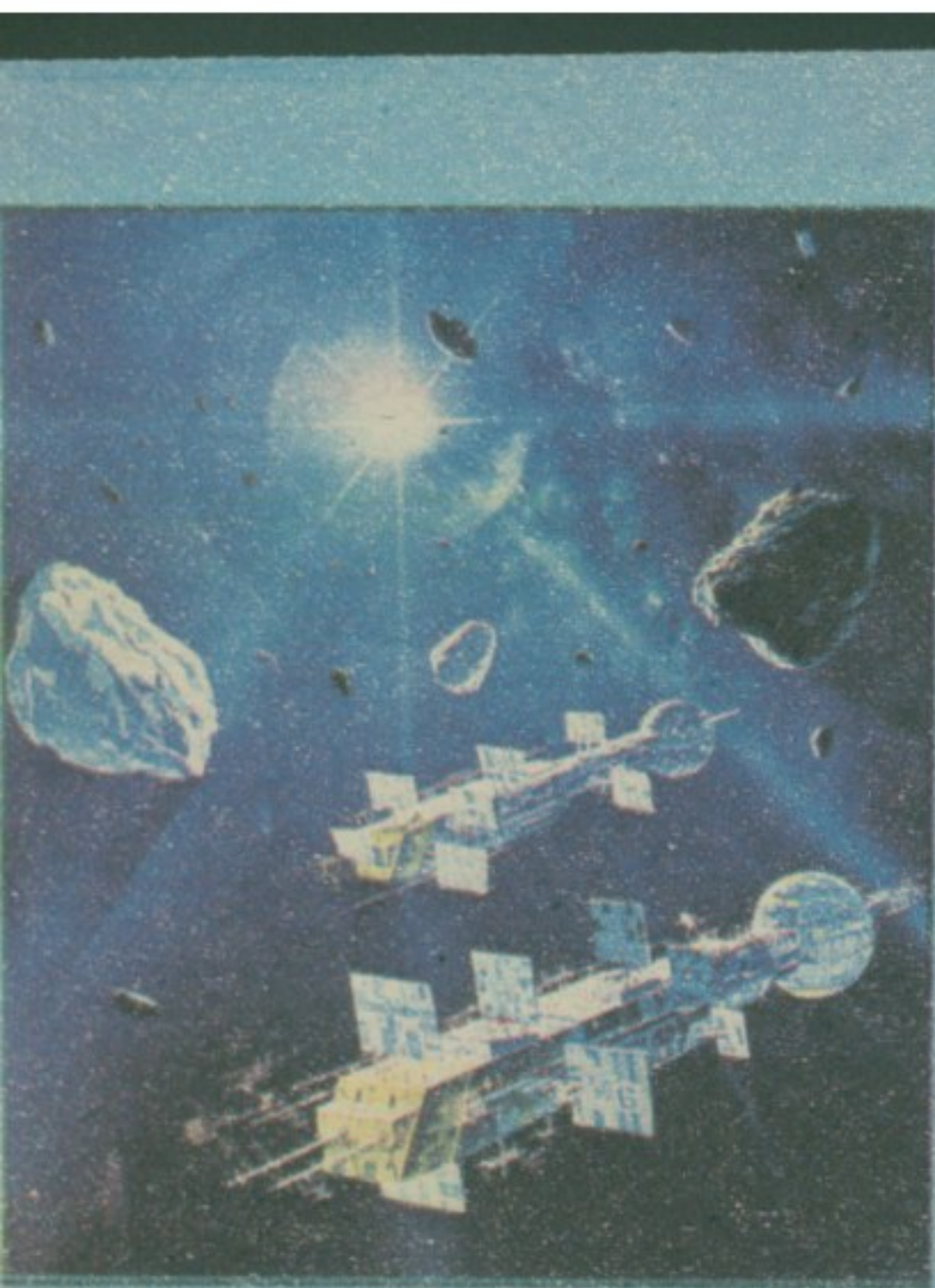
магазин. Неке међу њима, као на пример „Вађење злата у планинама Месеца“, веома личе на модерне слике база нашег природног сателита. Године 1900. илустратор Стенли Вуд обогатио је серију „Приче са других светова“ Џорџа Грифита, објављивану у једном америчком часопису, убедљивим сликама планетских површина. Посету Месecu приказао је са две изванредне слике девојке и младића који, у веома реалистичким васионским оделима, истражују лунарну површину врло верно приказану.

Почетком двадесетог века објављен је већи број популарних књига о астрономији обогатених космичким сликама. Најбоље међу њима направио је први „прави“ астрономски сликар Француз Лисјен Ридо, професионални астроном. За своје многобројне текстове и слике примио је већи број признања, међу којима и Крст легије части — а један кратер на Марсу данас носи његово име. Ридоове лунарне сцене невероватно подсећају на фотографије које су четири деценије ка-

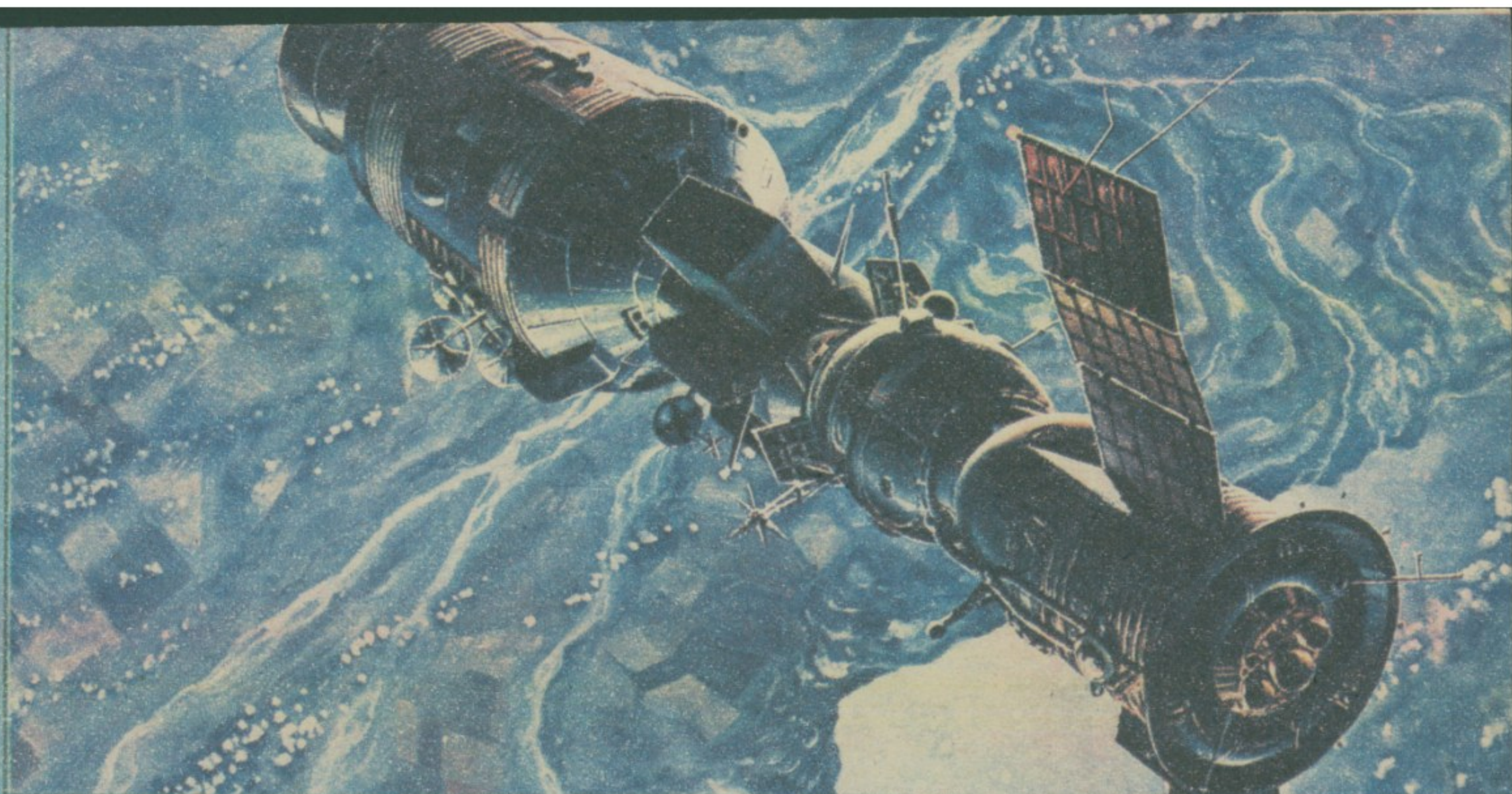
сније снимљене са бродова „Аполо“. Његовим илустрацијама објављиваним у „Лондонским илустрованим новинама“ придружиле су се почетком тридесетих година слике Енглеза Скривена Болтона и Француза Теофила Мора — сјајно рађене, али са честим грешкама са становишта астрономије. У САД је у то време Хауард Батлер објављивао космичке слике нешто мање уметничке вредности, али доследније засноване на научним чињеницама.

ИЗМЕЂУ НАУКЕ И МАШТЕ

Појава великог броја магазина за научну фантастику у САД тридесетих година подстакла је интересовање илустратора за космичко сликарство. Међу њима се посебно истакао Френк Пол, инжењер архитектуре по струци, од чијих су радова посебно запажени прикази необичних визуелних ефеката Сатурнових прстенова. Четрдесетих година појавили су се и ликовни прикази ка-

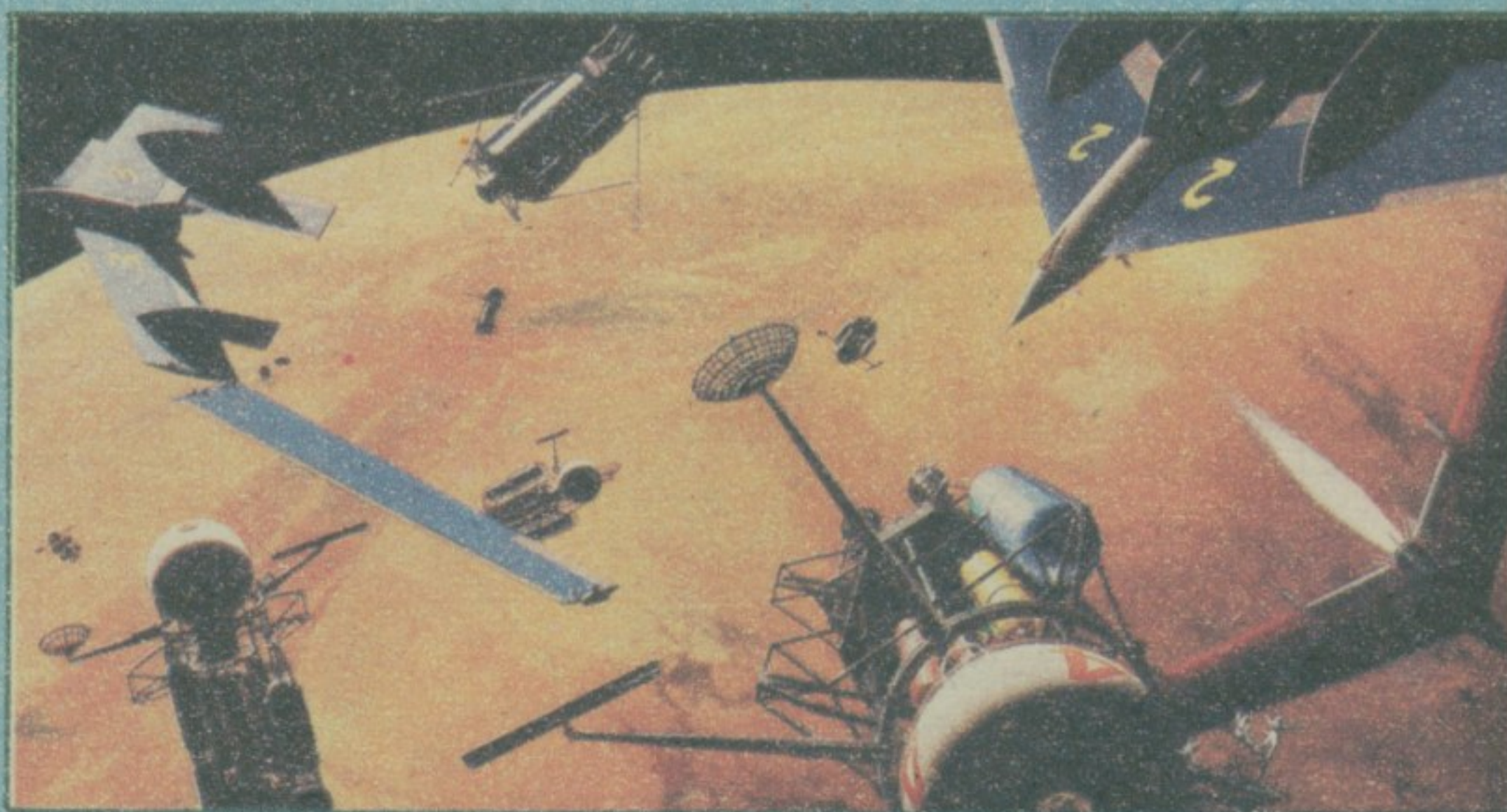
Експедиција у далеке пределе галаксије: „Нова звезда“ (Агнот Маки, 1980)

„Сојуз“ и „Аполо“ као симболи сарадње у космосу: „Сусрет над планетом“ (Алексеј Леонов, 1975)

Пророчка представа о олуји на Марсу: Слика из књиге „На другим световима“ (Лисјен Ридо, 1837)

Склапање летелица за спуштање на планету: „На орбити око Марса“ (Чесли Бонестел, 1961)

ДА И ДАЉЕ

гастрофа које би могле да задесу нашу планету. Сматра се да је најлепше слике на ту тему правио Роквел Кент. У то време читав низ сликара се прославио својим илустрацијама за насловне стране магазина за научну фантастику: Чарлс Шкеман, Чарлс Битингер, Чесли Бонестел, Алекс Шомбург.

Космичко сликарство доживело је процват крајем педесетих година, недуго после лансирања првог „спутника“ (1957). Слике које су се наредних година појављивале у магазинима и књигама у доброј мери су помогле да се јавност увери да космичка истраживања нису фантазија него реалност савремене науке и технике. Реалистичке слике других небеских тела показале су да месеци и планете нису тако нестварни како су изгледали на нејасним астрономским фотографијама већ истински светови са својом сопственом природом.

Данас постоји више уметника чији је предмет интересовања космос него што их је било у свих претходних сто година

заједно, због тога што у свету влада велико занимање за васионска истраживања. Савременим космичким сликарима је истовремено и лакше и теже него некадашњим. Лакше — због тога што данас располажемо са много више чињеничног материјала који може да се употреби приликом сликања јер смо о природи суседних планета у последњој деценији прикупили више знања него у читавој претходној историји. Теже — зато што је ауторовој машти остало мање простора да се размахне: данас знамо како изгледају површине најближих светова, а имамо тачније представе и о удаљеним просторствима.

ПОТОЧНИК ПРЕ ЦИОЛКОВСКОГ

Највише уметника који настоје да „визуализују“ оно што ћемо можда открити истражујући васиону има у Сједињеним Државама. Поред поменутих сликара из предатног доба, данас се овим

послом бави читава плејада аутора чије слике могу да се нађу у часописима, књигама, албумима: Џек Когинс, Реј Крејн, Дон Дејвис, Винсент Дифејт, Дон Диксон, Дејвид Иги, Крис Фос, Фред Фример, Дејвид Харди, Вилем Хартман, Џејмс Херват, Пол Лег, Роберт Макол, Том Милер, Пјер Мион, Шила Роуз, Адолф Шалер, Џон Шенхер, Мајк Вилен, Хелмут Вимер... У Совјетском Савезу двојица сликара стекла су светску славу: Андреј Соколов и познати космонаут Алексеј Леонов. У Француској је најпознатији Теофил Мор.

Већина космичких уметника на својим сликама астрономске и астронаутичке мотиве — средства за истраживање васионе као што су ракете, сателити, мађупланетске сонде, орбиталне станице, космички бродови, васионске насеобине, базе на другим световима. У овоме се нарочито истичу Бонестел, Харди, Леонов, Соколов, Макол и Когинс. Неки сликари су се специјализовали искључиво за приказивање „оруђа“ астронаути-

ке, данашњих и будућих: Денис Ват-Гајгер, Џеј Малинс, Ролф Клеп и други.

Интересантно је да су овим сликама освајања космоса на неки начин претходили визионарски цртежи словеначког инжењера Хермана Поточника (1892—1939), познатијег под псеудонимом „Ноордунг“ који је живео у Бечу. Код нас је, на жалост, готово непознато да је поред Циолковског, Годарда и Оберта, Поточник дас пионирски допринос развоју астронаутике, пре свега својим детаљним пројектима, првима у свету, геостационарног сателита, ракетоплана и орбиталне станице. Прва у свету колор-слика орбиталне станице, коју је 1929. насликао Френк Пол, представља обојену копију Поточниковог цртежа станице са соларним огледалима и опсерваторијом!

Астрономија и астронаутика подстичу сликаре да истражују не само физичку стварност васионе већ и људску психу. Колико ће, питају се они, отварање космоса проширити наш властити ум? Како ћемо открића о

природи васионе померити са нашим местом у њој? О томе сведоче и неке слике наших „космичких уметника“: Оље Ивањицки, Зорана Стошића-Врањског, Слободана Јевтића-Пулике, Ратомира Пантића-Звишког.

★

„Сликари који се занимају за астрономију и космичка истраживања, или ће то чинити у будућности, наставиће да размишљају шта представља и значи то што они виде“ — написао је један критичар. „Надам се да ће уметници чија филозофија стварања то допушта, истражити човеков однос према технологији, према летењу кроз ваздух и космос, и према нашем дому у васиони — планети земљи. Верујем да ћемо у том маштовитом визуелном истраживању јасније сагледати ко смо, где смо и куда идемо“.

Е. Јакуповић

Мали Луис по-
магао је на
једном имању
изнад свог
сеоцета када је
угледао велику
групу мештана
која је долазила
баш по њега.
Знао је да се
догодило нешто
страшно.

Најживље место у Кахи-
ри, сеоцету усред колумбиј-
ских Кордиљера, је мали
трг. Чим изиђе сунце, све
се сјати ту, а жамор над-
јачавају повици продаваца
воћа, поврћа, сира или
хлепчића, јер ту је уједно и
каћирска пијаца. Када се у
свеже јутро 13. новембра
прошле године на тргу по-
јавила мала прилика пови-
јена под теретом неколико
огромних свежњева, најед-
ном се, необично за пијачне
прилике, све утишало, а
гужва се размакла да про-
пусти дете. Оно је спу-
стило терет, размотало и ра-
ширило комад белог платна,
поређало на њега воће и
поврће из завежљаја и село
као и остали продавци. Све
те радње одвијале су се у
поптуном муку. Онда се све
присутно сјатило око деча-
ка.

Био је то четрнаестого-
дишњи Луис Медина Ка-
серес, озбиљног лица и стег-
нута трина, али одлучног
погледа. Свима који су се
окупили око његове робе у
том тренутку промицале су
сигурно исте слике у глави.
Цело село ходало је прет-
ходног дана иза овог деча-
ка у поворци која је кре-
нула од сиротињске кућице
Касересових покривене
сламом ка сеоском гробљу.
Луис је плакао без гласа.
Била је то сахрана његове
„маме Солане“ како су је
звали он и млађи брат и
сестра. Старијег брата, због
којег је Соланхел Медина
Касерес погинула нигде ни-
је било....

СТРАШНЕ СЛИКЕ

Луис је одрастао без оца.
Био је сасвим мали бача су,
како је мајка говорила, оца
убили разбојници. Дечаку
су се у неким ноћима врз-
мале по глави страшне сли-
ке пуцњава и оца коме није
памтио лик како пада, како
крв истиче из његовог тела
и ствара локву... Мајка је
отада радила „комо ун ом-
бре“ — као мушкарац, све
послове. Прала је и туђе
рубље, месила хлепчиће од
сира и продавала их јутром
на тргу, одлазила у град
Букарамангу да купи воћа

и поврћа и понуди све на
оном скромном комаду бе-
лог платна. Кад је поодра-
стао, Луис је често одлазио
с њом и помагао колико је
могао да донесу свежњеве
зеља, парадајза или банана.

Прво је старији брат по-
шао у школу, а онда и он.
Ипак, стизали су да скуп-
љају дрвца за ватру у шуми,
везују их у снопове и
продају од куће до куће.
Каћира лежи на више од
хиљаду метара надморске
висине, усред столетних
борова и циновских папрати,
тако да се зими доста
ложи, мада снега нема.

Луис је ишао у четврти
разред када је старији брат
завршио основну школу и
отишао у Букарамангу да
ради. Долазио је у сеоце
само ретко, празником.

Предвече 11. новембра
прошле године Луис је по-
магао на једном имању које
се налази нешто изван се-
ла. Цепао је дрва. Сумрак
је почео да овија Каћиру
кад је дечак зачуо неку
гужву која је допирала из
правца села.

— То је мало село — ка-
же — и када сам видео да
су сви дошли да ме траже,
знао сам да се нешто деси-
ло мами. Нисам мислио да
је мртва, али знао сам да је

нешто и плакао сам док смо
ишли ка нашој кући...

ПУЦЊАВА НА ТРГУ

Тог предвечерја на тргу у
Каћири одиграла се права
драма, слична оној од пре
више година када је Луис
изгубио оца. На трг су ба-
нула тројица разбојника
наоружана аутоматима из
којих су пуцали у ваздух.

Преплашен свет разбежао
се у трен ока, свако у први
заклон на који је наишао.
Сеоска крчма зачас се на-
пунила, треснула су дебела
дрвена врата а за њима не-
колико капака на оно не-
колико прозора.

Разбојници, сада и сами
заклоњени иза кућа, непре-
стано су пуцали, а меци су
се заривали у врата или
одбијали од зида крчме
остављајући рупе у белом
малтеру.

Тада се појавила поли-
ција, заузела положај на
супротном крају трга од
места где су били разбој-
ници и отворила ватру у
том правцу.

Док се ово одвијало, Со-
ланхел Медина Касерес је
радила у кући. Кад је од-
јекнула пуцњава, застала је
и уплашено погледала пре-
ма вратима и пошла да по-
вири долази ли Луис. Ме-
ђутим, у том часу на вра-
тима је већ била сусетка

ИЗ ЈУНАК КАЋИРЕ

која је викала журећи у кућу:

— Зар не знаш да ти је син дошао! У крчми је, разбојници пуцају на њу!

Соланхел без размишљања излете из куће. Није слушала повике осамдесетогодишње, готово непокретне свекрве Фелипе, као и болесне заове Елсиде да остане, да не иде кад пуцају.

Соланхел је стигла на трг у тренутку кад су се полицајци већ приближили разбојницима. Претчала је преко брисаног простора, стигла до крчме и машина се за врата. Тада су разбојници, напустивши заклон појурили у бег, осврнувши се само да последњи пут испразне шаржере према полицији, која је исто тако припуцала. Соланхел, са рукама испруженим ка затвореним дрвеним вратима, полако се, без гласа, склокала. Када су они изнутра отворили врата, нашли су је већ натопљену крвљу, а локва око ње још је расла.

НА МЕСТУ МАМЕ СОЛАЊЕ

Луис није видео мртву мајку те вечери, пошто су је неки људи из седа ста-

вили у цип и повезли у Букарамангу, у болницу док је још давала знаке живота. Међутим, све је било узалуд.

Већ следећег дана сахрањили су „маму Солање“. Њен најстарији син побегао је после пуцњаве и више се није појављивао. Луис сматра да га гризе савест што је мама страдала због њега.

Шта је »PLUS ULTRA«

Пре деветнаест година шпански новинар Хоакин Пелеаес писао је о подвигу једног детета и то га је толико обузело да је дан и ноћ мислио шта још да уради — осим што ће објавити чланак у новинама. Сетио се да би било лепо сазнати и за друге случајеве дечијег јунаштва и оне најсрчаније напредити. Тако је настала акција »Plus ultra« што би у преводу значило „више од највишега“. Шпанска јавност већ прве године била је задивљена бројем деце спремне да се баци у набујалу реку у помоћ другу, да ускочи у пламен и спасе брата, сестру или рођака, да пође по пријатеља који се сурвао низ неку литицу и за толико других често непојмљивих подвига... Победник би за награду добијао путовање по Шпанији и иностранству и још пуно поклона. Али, убрзо је акција постала међународна, па се тако и Југославија прикључила пре дванаест година. Томе је највише допринео новинар Перо Златар који је и данас члан међународног жирија »Plus ultra«. Ове године први пут награда је путовање у само једну земљу а прва земља којој је припала та част је Југославија. Четрнаесторо малих јунака боравило је на Плитвичким језерима и крстарило Јадраном две седмице. Посетили су и фабрику чоколаде комбината „Агрокомерц“ из босанског места Велика Кладуша које им је омогућило то путовање. Сви су добили пакете пуне чоколада, бомбона и кестен-пиреа и за неке је то била прилика да чоколаду окусе — први пут... Ето, то је »Plus ultra«!

Следећег јутра Луис је заузео место „маме Солање“ на пијаци у Кахири. Наставио је да скупља дрвца, да их с вечери продаје, да товари угаљ онима који су га имали. Као раније мама, пошао је први пут сам у Букарамангу. Не штедећи ноге обилазио је тамошње продавце не би ли купио најјефтиније воће и поврће. Затим је његова нејака прилика, повијена под теретом, одлазила натраг у Кахиру.

Луис није прекинуо школу. Мало помало, постао је опет онај стари каквог су га знали док је имао маму: враголаст, духовит и снажљив. Ко би помислио да издржава брата, сестру, баку и стрину! Више нико у Кахири није сажаљевао Луиса — сада су му се његови мештани дивили.

Али, о том дечаку храбра срца можда се и не би знало изван далеке и забите Кахири да месни парох Дон Карлос Е. Луна Гомес није написао писмо колумбијском жирију акције »Plus ultra«. О Луису из Кахири после су писале све новине, снимали су га за радио и телевизију... Постао је победник — каква част за цело село! Када је пошао на пут за далеку Југославију, сви су га испратили. Укрцао се на аутобус, а препун трг махао је и клицао, деца су трчала за гломазним возилом све док није замахло и ухватило брзину. У својој путној торби Луис је понео поклоњених који су му дали његови Кахирани — да их не заборави док буде уживао у далеком и тако привлачном свету: касету са колумбијским песмама.

Сви који смо били уз децу-хероје научили смо те песме, јер Луис је сваки час желео да их слуша...

Мирјана Крстуловић

МУМИЈЕ И ХРИЗАНТЕМЕ

Рендгенски снимак недвосмислено је показао пацијентове бољке: камење у бубрегу, неухрањеност, кварни зуби... Овом болеснику није могао да помогне ниједан лекар на овоме свету: мумифицирани Египћанин умро је пре 3 хиљаде година. Рендгенско снимање ионако није извршено у медицинске сврхе — прибегли су му археолози који се старају о мумија-

ма ископаним у Луксору, у Египту.

Моћне икс-зраке у последње време навелико користе и ботаничари. На једном институту у Отави уз помоћ рендгенских зрака добијене су нове врсте хризантема које се од својих неозрачених рођака разликују само у једном — прави су цинови. Високе су 3,5 метра, с цветовима пречника 15 центиметара.

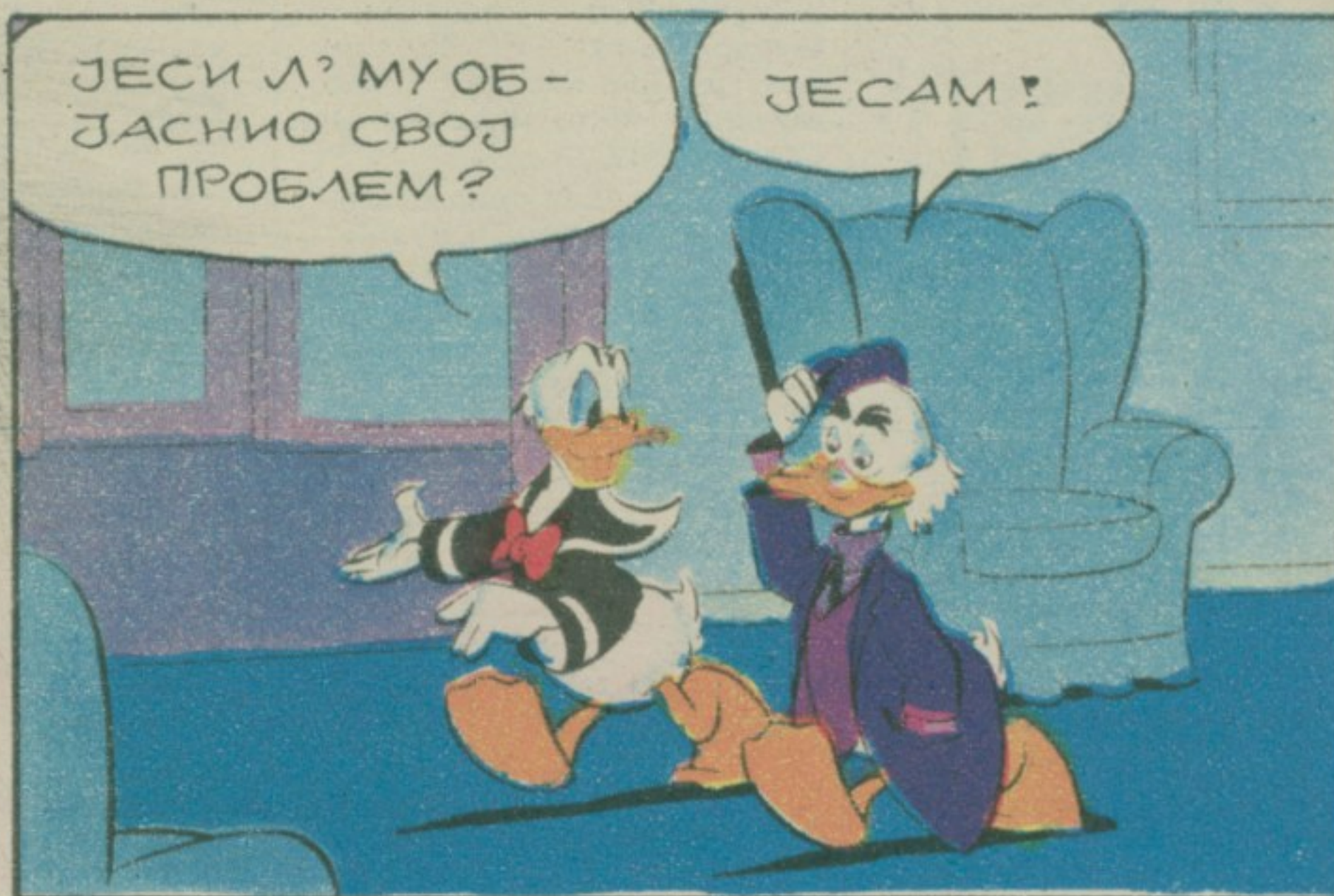
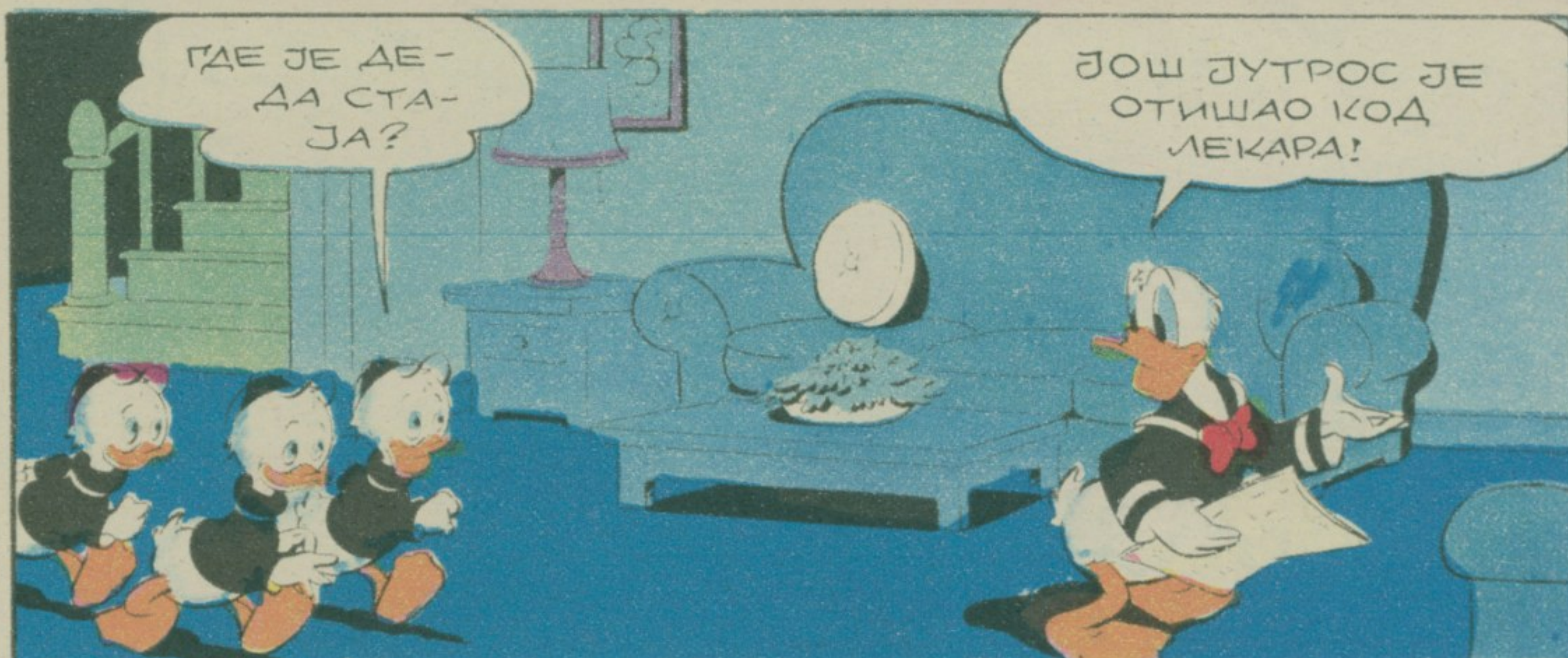
ДВА КОЛУМБА

Када се велики морепловац родио 1451. године у Бенони, назвали су га Кристофоро Колумбо, а када је ступио у службу шпанског краља почели су да га зову на шпански начин — Кристобал Колон. Његово презиме носи и његов данашњи потомак,

представник седамнаестог покољења Колона, чије је име исто као и његовог славног претка — Кристобал, Данашњи Кристобал Колон има 56 година и такође воли море: недавно је постао капетан једног школског једрењака. Кажу да капетан Колон личи на славног морепловца.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ДРУГИ
СВЕТСКИ
РАТ

ТАЈНА

ПОДМОРНИЦЕ

Специјална
немачка подморница
није успела
да умакне посади
торпедног чамца МО-103
под заповедништвом
Александра Коленка

НАД СУ ПОКУШАЛИ ДА ИЗВУКУ ПОТОПЉЕНУ ПОДМОРНИЦУ, НЕМЦИ СУ ИХ ЗАСУЛИ ЖЕСТОКОМ ВАТРОМ. ОЧИГЛЕДНО, ЊЕНА УТРОБА СКРИВАЛА ЈЕ НЕШТО ДРАГОЦЕНО.

У својој „личној и строго поверљивој поруци маршалу Стаљину“ 30. новембра 1944. енглески ратни премијер Винстон Черчил је писао:

„... Совјетска војно-морска флота обавестила је наш Адмиралитет да је у заробљеној подморници открила два немачка акустична торпеда Т-5. То је, колико је нама познато, једини познати торпедо који се креће захваљујући звуку... Само помоћу њих досад су потопљена или оштећена 24 британска теретна брода, од тога пет из састава конвоја који су били упућени у Северну Русију... Проучавање система на који дејствују торпеда Т-5 омогућило би нам да предузмемо одговарајуће противмере. Адмирал Арчер је од мене захтевао да вас замолим да нам један од два заплена торпеда хитно пошаљете како бисмо га и практично испитали. Пошто смо да је то више него хитно, спремни смо да одмах пошаљемо авион који ће доћи по торпедо Т-5. Потребно је само да нас известите где да се наш авион спусти...“

ШУМ ПРОПЕЛЕРА

У Виборгском заливу Балтичког мора немачка подморница U-250 торпедовала је 30. јула 1944. године совјетски торпедни чамцац МО-105. Из совјетске поморске команде на место догађаја одмах је упућена посада МО-103 са задатком да претражи околну област и „среди“ непријатеља.

Александар Коленко, командир МО-103, сећа се тих дана: „Вест о погибији наших другова и те како нас је погодила. Наиме, торпеда са непријатељске подморнице била су намењена мојој посади: МО-105 нас је изненада заменио јер смо, по распореду, ми

U-250

били дужни да у то време надзиремо воде Виборгског залива. Зато је проналажење непријатеља и његово уништавање за нас било и део части, обавеза!“

Пола сата после изласка из луке члан посаде МО-103 Певцов, који је био задужен да послушају вибрације у води, обавестио је командира да је чуо шум пропелера. На чамцу су одмах одредили растојање подморнице и дубину на којој се налазила. Остало су урадиле дубинске бомбе. После серије експлозија на површини воде појавили су се мехурићи очигледно „контузоване“ подморнице коју је одмах затим уздрмало још неколико експлозија бомби.

Посада МО-103 с пушкама и митраљезима на готово чекала је да неко од посаде исплива. Оружје је било непотребно јер се ускоро на површини воде појавило шест беспомоћних Немаца у појасевима за спасавање. Са њима је био и командир Вернер Шмит, осталих 46 чланова посаде заувек је остало у мору.

Означивши на карти место где је потопљена подморница Александар Коленко је наредио повратак у базу.

У совјетској поморској команди убрзо су утврдили да је подморница потопљена у релативно плиткој води па је одмах наређено да се извуче. Међутим, било је то много лакше решило него извршити. Чим је спасилачки брод стигао на место догађаја, на њега су Немци са оближње обале отворили жестоку паљбу. Сматрајући да за вађење једне непријатељске подморнице није потребно ризиковати и људе и брод, Руси су се повукли.

ПОД ОКРИЉЕМ НОЋИ

Сада су се улоге донекле промениле јер су Немци после повлачења Руси одмах испловили до потопљене подморнице и засули је дубинским бомбама уз пут постављајући минско поље око места где је U-250 потопљена.

Настрадала подморница је у својој утроби крила

нешто врло драгоцено, закључили су у совјетској поморској бази, чим се Немци толико труде да је потпуно униште. Да су у праву потврдио је и заробљени командант Шмит који је, у току испитивања, рекао да се међу посадом налазила и специјална екипа задужена за контролу нових тајних торпеда. Није много знао о њиховом раду јер их је, по посебном налогу, упутила немачка команда.

Подморница је лежала на дубини од 27 метара и на њеном вађењу могло је да се ради искључиво ноћу јер Немци у току дана ни за тренутак нису престајали да штите област у којој је лежала U-250. И јака бура се заверила против Руси. Ипак, сваке ноћи специјални совјетски брод за вађење потопљеног бродовља излазио је на море.

У почетку су се са спасилачког брода спуштали рониоци у покушају да продру у унутрашњост подморнице и извуку документ која би могла да одгонетну тајну. Међутим, после бројних експлозија оштећени поклопац подморнице било је немогуће отворити, а о разбијању или резању није могло бити ни говора јер је постојала

опасност од темпирене бомбе. Није било друге него подморницу целу извући!

Пуних деведесет часова, под окриљем ноћи, рониоци су подмачили специјалне конопче под подморницу. И када се учинило да је све спремно за извлачење U-250, наишла је јака бура и специјалне понтоне однела према непријатељској обали. И поново све изнова: ноћи под водом, урагански ветрови, непријатељска артиљерија.

ПАКЛЕНЕ МАШИНЕ

На крају, после бројних непреспаваних ноћи, тајанствена подморница U-250 је извучена и под заштитом димне завесе одвучена у Кронштат где је почела завршна фаза операције.

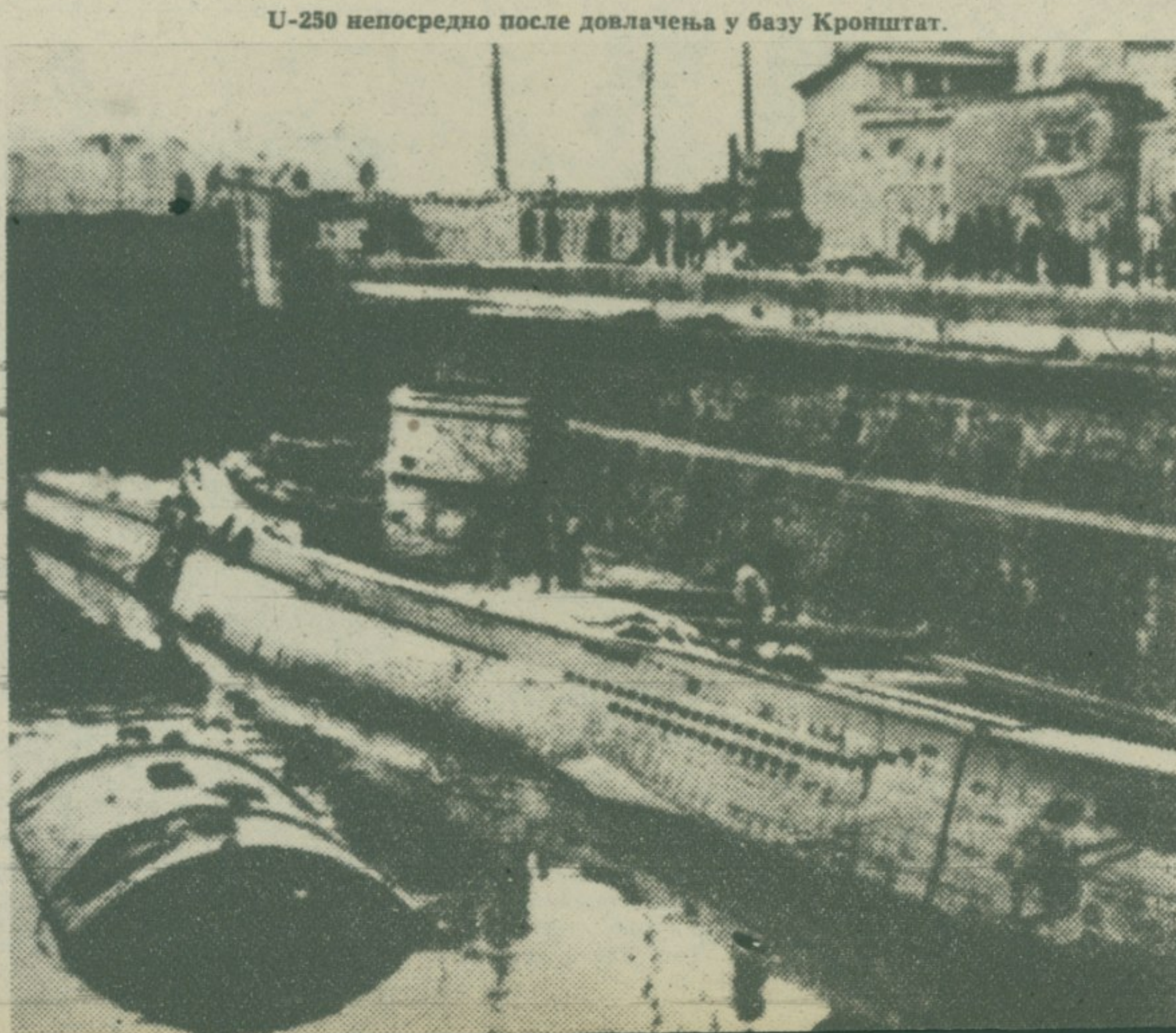
Решавању загонетке подморнице U-250 прикључили су се познати совјетски стручњаци за минско-торпедно оружје. Са њима је био и капетан треће класе Сергеј Бариспољец који се и данас живо сећа тог догађаја:

„Била је то нова подморница саграђена у Килу крајем 1943. године, дугачка 57 метара, широка 6,2 која је могла да се спусти на дубину до 100 метара. Била је опремљена торпедима са акустичним навођењем и електромагнетским упаљачем. Торпеда овог типа сама су налазила циљ и уништавала га пре директног додира. И што је најважније — сигнализатори нису могли на време да је примете и тако броду-циљу омогуће да избегне разарајући удар: ова торпеда на површини воде нису остављала онај карактеристичан траг... Нацисти су се побринули да брижљиво обезбеде тајну новог торпеда уградивши, за сваки случај, експлозивне направе које се приликом демонтаже торпеда саме активирају. И подморница је била обезбеђена за случај да падне у руке непријатељу: само у делу где су смештени акумулатори открили смо двадесет паклених машина. Све смо то предвидели и, на срећу, успешно савладали...“

х х х

На Черчилову „строго пов. поруку“ Совјети су одговорили врло брзо посливавши ратном савезнику један од два заробљена торпеда Т-5.

п. м. 9

НАФТА - ЦРНО ЗЛАТО ОВА ДРЕЈК

Прошло је време
јефтине енергије на
којој је развијени
свет Запада добрим
делом градио свој
напредак

Њему припада слава:
Едвин Дрејк

владао је угаљ. Још је занимљивије да земље најбогатије нафтом, а то је Блиски исток, нико није уvažавао чак ни кад је нафта постала црно злато. Жариле су и палиле велике нафтне компаније, америчке и енглеске. Оне и данас имају јако корење, без њих не би било нафте на Западу, али од познате одлуке ОПЕК-а 1973. ствари су се промениле. Сада Арапи свирају прву виолину, а купци нафте плаћају цену коју они траже. А цена стално расте, и то таквом брзином и величином да је постала проблем за оне који је одређују. Једноставно, произвођачи нафте више не знају шта ће с новцем.

Кажу да се догодило: један од претходних владара Абу Дабија сишао је у подрум да баци поглед на сандуке с новцем добијеним од процента за експло-

атацију нафте. Утврдио је да су му мишеви изгризли „ситниш“ од око две милијарде старих динара! Жалио се британској влади и тражио да убудуће штампа новчанице на папиру превученом отровом!

Као куриозитет и горка истина стоји податак да свет углавном заснива привреду на нафти, а њене целокупне резерве на Земљи износе око 100 милијарди тона што може да подмирује потребе човечанства још само четрдесетак година! Додуше, податак је стар неколико година, али се у међувремену није чуло да су откривене нове веће резерве.

Имати нафту значи бити баснословно богат. Енциклопедија задовољава прецизност и вели да нафту црпу готово све земље света. Но, енциклопедија је једно. ... Прави произвођачи су земље Блиског и

се возили бицикли, индустрија је десеткована, Јапанце је захватила паника. Американци су били спремни да војском и оружјем запоседну територију арапских држава — произвођача нафте.

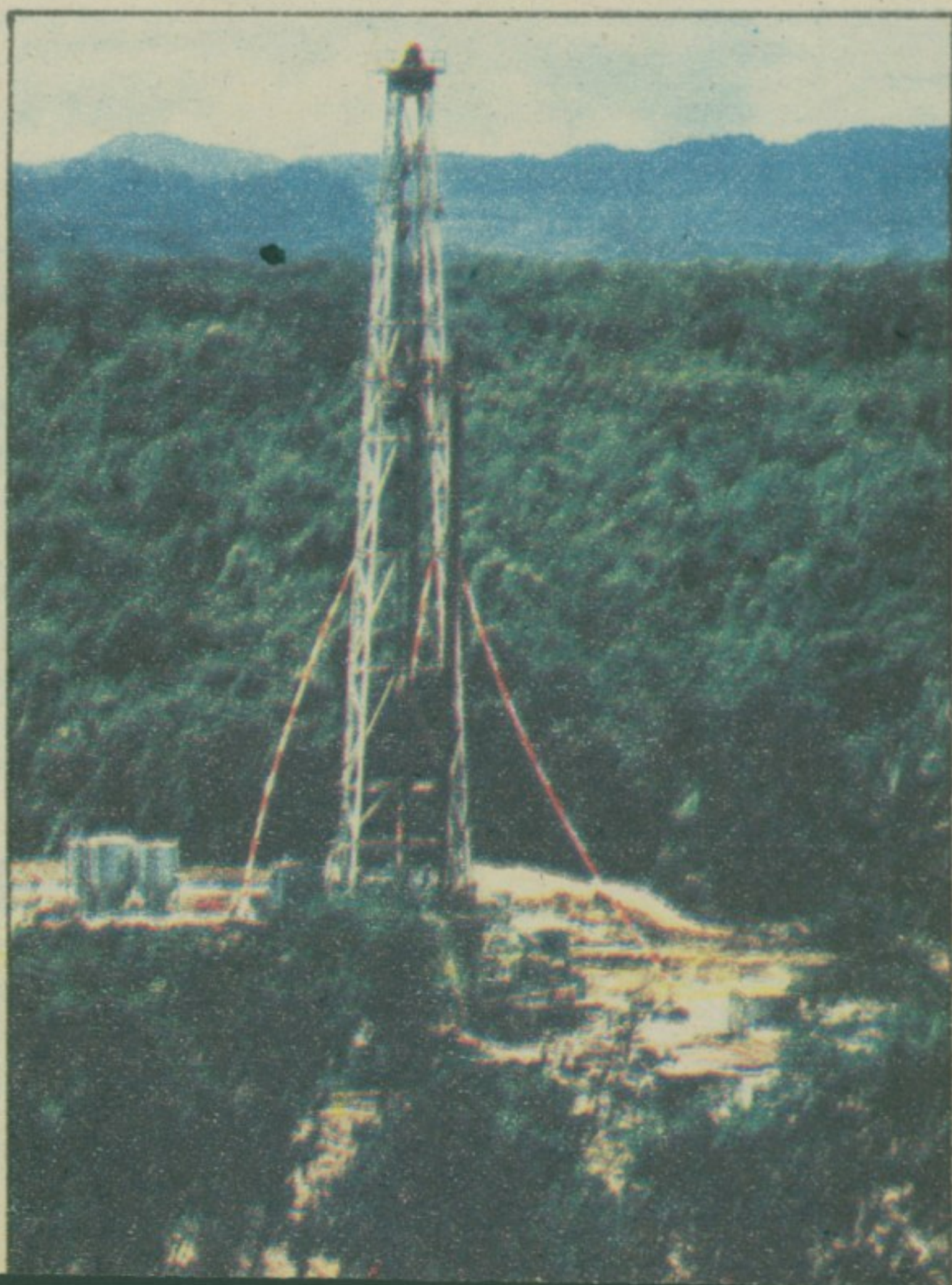
ГДЕ ПОТРОШИТИ НОВАЦ

Ако се икад буде појавио роман о нафти, биће то најчитанија књига. Изгледа невероватно, али за нафту нико превише није марио до пре стотинак година. Као извор енергије

Нафта је жила купца-вица савремене цивилизације. Без ње свет не може ни у миру ни у рату. Само неупућени верују да се највише користи за саобраћај и грејање. Зна се: нафта даје струју термоелектранама, од ње се израђује више од 200 хиљада производа, на крају — нафта је основа за справљање вештачког ђубрива без којег би већи део човечанства гладовао.

Привреде економски најразвијенијих земаља на свету почивају на нафти као основном енергетском извору. Сваки поремећај у снабдевању том „лепљи-

вом смрдљивом“ течношћу води економском краху. Кад би пресушили сви петролејски извори, то би била права катаклизма. Још се памти одлука земаља произвођача нафте ОПЕК (Organisation of petroleum exporting countries) донесена 1973. Тада је цена „црног злата“ подигнута са скромних 2,59 на 11,65 долара по барелу (барел — 159 литара). Девет од укупно тринаест земаља ОПЕК-а обуставило је испоруку нафте западним земаљама које су на овај или онај начин помагале Израел у рату са Египтом и Сиријом. У Холандији су

АВАНТУРА

Калусте Нубар Гулбенкијан
звани „господин 5 одсто“

рање морске у нијању воду покреће гас, пратилац нафте. Ту су ауто-страде, међународни аеродром, а једна француска фирма је за вртоглаву суму засадила у пустињи шуму у којој свако дрво има свој, засебан систем наводњавања!

По производњи нафте Абу Даби је на последњем месту међу иоле јачим произвођачима Средњег истока. Шта тек рећи за Сауди Арабију која држи треће место у свету и свакодневно црпи више од милијарду литара нафте! Сматра се да Саудијска Арабија има у земљи око 59 билиона литара нафте! Половину светске резерве!

Кад се изражавају подаци о нафти и новцу који се обрће због нафте, снагажење је тешко без рачунара. Нуле се нижу и нижу...

ЕЛДОРАДО У ТИТУСВИЛУ

Премда енциклопедија везује човека за нафту неколико хиљада година пре наше ере наводећи да је коришћена као гориво, у грађевинарству у изградњи путева, она се није производила ни употребљавала у већим размерама све до друге половине 19. века. Тек пошто су 1823. Руси, браћа Дубинини — Василиј, Герасим и Макар и тридесетак година касније Американци Силмен указали да се дестилацијом нафте добија део погодан за расвету — петролеј отпочела је индустријска прерада и потрага за нафтом. Забележено је да је у Пенсилванији у Америци она често избијала на површину и да су је људи сакупљали, горели у уљаним лампама или стављали у бочице и продавали као лек.

Америчка компанија за нафту „Сенека“ која је то више била по имену, а мање по стварном учинку, послала је 1858. Едвина Дрејка да буши тло и тражи нафту. Нико није веровао у неки успех, али нека човек трага кад већ то воли. Дрејк је био немиран дух. Зауставио се у Титусвилу где се говорило да се ту и тамо појављује нафта из земље, склепао бараку, окупио неколико снажних момака и најпримитивнијим справама кренуо у авантуру. Није схватао прави значај нафте, нити бушења као начина да се допре до ње, али су га трагање за непознатим и свакодневна неизвесност узбуђивали.

Бушење у Титусвилу започело је августа 1859. Дневно се продирало 90 центиметара. У подне 27. августа бушилица је стигла до 20,70 метара у дубину.

Поподне је нагло „пропала“ за читавих 15 центиметара. Следећег јутра радници су приметили да у цеви бушилице плива нафта.

Није било млаза, што је иначе чест случај, али нафта је пронађена. Дрејковој радости није било краја. Убрзо је напустио компанију, али је остао у памћен као човек који је први допро до нафте бушењем.

Чувши за Дрејково откриће, многи су пристигли у Титусвил и зарили бушилице у земљу. Верујући да се нафта мора појавити на дубини на којој ју је нашао Дрејк, дизали су руке ако је на 20,70 метара не би пронашли. Ипак, њих осамдесетак имало је среће.

Нафта је сировина. Валао је прерадити је, односно издвојити из ње супстанце од којих је састављена. Исти процес примењује се и данас: нафта се загрева до веома високе температуре, а добијене паре кондензују се на различитим температурама и свака се супстанца за себе издваја. Тако се од нафте добија вретенско уље, лако моторно уље, тешко моторно уље, цилиндарско уље, битумен, бензин, петролеум, плинско уље. Цео процес разлагања нафте на супстанце назива се дестилација и обавља у рафинерији.

Нафтоносна поља могу бити близу површине или на великој дубини. Има их свуда на Земљи где постоје седименталне стене, највише у терцијарним наслагама.

Како је настала нафта? Пре много милиона година на Земљи је било плитких океана. У њима је живело безброј ситних, морских животиња. Чим би угинуле, тонуте су и претварале се у муљ. Време је пролазило, наслаге се стварале, а онда их је прекрило блато. Под тежином воде и блата муљ се претварао у ситне капљице нафте. Затим је блато отврдло и претворило се у порозну стену, а капљице нафте тражећи пролаз зачланиле се у њу. У ствари, геолошка померања у Земљиној кори притискивала су нафту заједно са гасовима и водом кроз порозне стене у нова лежишта. Кад су се померања завршила и успоставила равнотежа, извршило се раслојавање због густине материја: гас као најлакши заузео је горњи, нафта средњи, а вода најнижи хоризонт. У лежишту је нафта под високим притиском који понегде износи и до 1000 атмосфера!

Ако је притисак у бушотини довољан, нафта надо-

лази саме, ако тога нема, црпи се пумпом или се у подземно лежиште утискује ваздух да се створи притисак.

Нафта се разликује по квалитету. Најбоља је она која има велики проценат масноће и мали постотак сумпора. Таква је ирачка и либијска.

Боја нафте је тамнозелена, мрка или црна. Шири непријатан мирис. Лако се пали и гори. Транспортује се танкерима или нафтоводима.

Највећи произвођач нафте на свету су Сједињене Америчке Државе са милијарду и пет стотина деведесет милиона литара дневно! Затим следе: Совјетски Савез, Саудијска Арабија, до почетка рата — Иран... Подаци су стари четири године. Уопште, оперисати цифрама кад се тиче нафте веома је незахвално. Они се мењају из дана у дан.

УГОВОР ЦРВЕНОМ ОЛОВКОМ

Право на експлоатацију нафте на Бахреину продато је америчкој петролејској компанији „Сошел“ за суму од само двеста милиона старих динара. У тој пустињској земљи први је намиришао нафту новозеландски пуштовол Франк Холмс. Пошто је у то време Арабијско полуострво било под енглеским протекторатом, Енглези су се зачудили када је Холмс затражио да купи право на вађење нафте на острву Бахреин. Продали су му га. Који су разлози натерали Холмса да понуди концесију британској петролејској компанији „Бритиш петрол“ тешко је рећи, тек она га је одбила. Понуду није прихватила ни америчка компанија „Галф“. Компанија „Сошел“ пристала је да плати.

Овај посао био је један од најуноснијих који је икад направљен јер су геолози фирме брзо открили петролејску ризницу у тридесетак километара удаљеној Саудијској Арабији која је као држава постала нешто касније — 1927.

Изузетно квалитетну либијску нафту открила је америчка компанија „Ексон“ пре само тридесетак или коју годину више.

Сиромашне и крајње заостале земље Блиског истока нису могле ни да истражују ни да ваде нафту. Једино што им је преостало било је да је препусте моћним петролејским компанијама чија је обавеза била да тим земљама одвоје проценат. Компаније су схватиле какву будућност има нафта и колике профите може да донесе. Иза њих су стајале њихове владе — америчка и енглеска, а иза влада снажне привреде које су вапиле за

новим извором енергије. Нафта је постала стратигијски материјал за развијене земље Запада, а петролејске компаније светски моћници који су на Блиском истоку чак представљали политичке представнике своје државе, понекад и са званичним пуномоћјем!

Целу кашу око петролејског монопола и монополске деобе закувао је младић Калусте Гулбенкијан. Студирао је у Константинопољу (данашњи Цариград), а потицао из Арменије. Иако у време његове младости нафта није била богзна како уносан посао, основао је предузеће коме је дао име „Турска претролејска компанија“. Наравно, фирма је требало да експлоатише нафту.

После првог светског рата и распада Отоманског Царства, арапске области раскомадале су Француска и Велика Британија па су тако дељене и акције некадашње „Турске петролејске компаније“. Гулбенкијану је припало пет процената од свих прихода са нафтних поља што му је годишње донесло зараду од 80 милијарди старих динара. Америка није учествовала у подели плена јер званично није објавила рат Турској. У Вашингтону су вршили притисак на Енглезе тврдећи да су у рату помагали. Ствар се заострјавала: Американци су хтели део нафтоносних поља за себе и кад Енглези нису више имали куд, дали су 20 процената акција. Да није било тога, америчке петролејске компаније никада не би крочиле на тло Блиског истока. У потрагу за нафтоносним пољима на том подручју прва је кренула америчка компанија „Ексон“, а за њом „Галф“, „Тексако“ и „Мобил“.

Уговором склопљеним 1925. власници удела у некадашњој „Турској петролејској компанији“, енглеске и америчке фирме, обавезале су се да неће саме експлоатисати нафту унутар ранијег Отоманског Царства. То је значило заједничко улагање и поделу добити. Пошто нико од учесника договора није знао колико је било Отоманско Царство, Гулбенкијан, који је и даље задржао својих 5 процената зараде обележио је црвеном оловком на географској карти границу. Уговор је добио назив „уговор црвеном оловком“, а Гулбенкијан стекао надимак „господин 5 одсто“! Ипак, значајније од свега било је то да су велике америчке компаније сада морале да се окрену ван обележеног простора ако су хтеле де саме убиру добит. У „црвени простор“ упале су оне компаније које нису биле потписнице договора. Имале су одрешене руке. Светска нафтоносна поља почела су да се парцелишу.

КАКО
ЛЕЧИ
МАЧИ

ЗЕЛЕНА ЖАБА

Није ни глупост,
ни сујеверје,
ни сензација:
лек против рака
који модерна
наука тек откри-
ва Индијанци
су пронашли
још пре
неколико хиља-
да година.

За истраживачима ко-
ји на просторима
Јужне Америке, у
скривеним планинским ма-
сивима Анда и данас от-
кривају остатке давно из-
умрлих индијанских пле-
мена, последњих година
кренули су и научници:
читава екипе лекара, био-

лога, хемичара пажљиво
проучавају медицинске ме-
тоде и лекове које су ве-
ковима користили Инди-
јанци. Њихову пажњу
привукло је племе Мапуче
које и данас живи у срцу
области Арауку. Резултати
до којих су они дошли по-
некад су просто невероват-
ни.

У племену Мапуче лекар
је увек жена и зове се
мачи. Она је у исто вре-
ме и поглавица племена
док живе у миру. Кад је
долазило до рата, старе-
шинство је преузимао нај-
јачи и најхрабрији Инди-
јанац — токи. У племену
Мапуче најпознатији токи
били су: Лаутаро, Коло
Коло и Каупсликан. Мачи
ради под „заштитом“ бога
лекова Нгенемапуна, она
зна тачно вредност сваке
биљке и са њом их бере у
шуми. Она верује да у
свакој биљци која може да
помогне болеснику лежи
добри дух шумског бога
који се бори против лоших
духова што изазивају бо-
лест код људи. Човек мо-
же да се разболи и ако
непријатељ баца зле чини

на њега, а лечење се осим
трава често постиже хип-
нозом, па бистром водом
која се добија из магле во-
допада коју они називају
мелинко лавен. Вели људи
били су запањени кад су
схватили да је међу Мапу-
чезајцима нарочито на це-
ни лек од коже жаба које
живе у мрачним шумама и
удолинама Кордиљера.

...Пролазећи једне ноћи
кроз густу шуму, истражи-

вача који се одвојио од
групе привукла је ватра у
даљини. Кад се приближио,
опazio је кроз грање три
жене. Биле су то мачи
које су дошле на поток, ту
се свукле и почеле да са-
купљају у води грање и
жабе. Свака је узимала
животињу за задње ноге и
нагло је бацала преко гла-
ве. После тога, жене су
покупиле жабе и однеле
их у један заклон где су

наложиле ватру испод ма-
лог ћупа. Седећи око ватре
убијале су једну за другом
скидале са њих кожу и уз
додатак разних биља оста-
виле да све то добро про-
ври у ћупу. Кад су при-
премиле три посуде, почеле
су да играју око њих, пе-
вају и изговарају магијске
речи. Најзад су се обукле
и свака је свој ћуп однела
кући.

Касније, мачи у својој

У лонцу

и кулукатури

Живот пун различи-
тих екстраваганција
прославио је кнеза
Хермана Пиклера-Мускау-
а, великог вртног архи-
текту. Овај особењак кога
су његови савременици
упоређивали с бароном
Минхаузеном био је пра-
ви уметник у уживању
живота. Имао је три ве-
лике љубави: коње, лепе
артове и пикантна јела.
Све до своје смрти 1871.
трудио се да носи титулу
највећег гурмана свог ве-
ка. Један од његових
најпознатијих кулинар-
ских успеха је „суфле
изненађења“.

Да би задивио своје
госте, једном је на сто
изнео врући запечени
суфле. Многобројне узва-
нице биле су просто за-
пањене: кнез никад на
сто није износио тако о-
бична јела. Запањеност се
убрзо претворила у ди-
вљење према његовом
кулинарском умећу. Јер,
суфле је био напуњен
сладоледом и воћем! Је-
дан хроничар, савременик
кнеза Пиклера, тврди да
је овај том приликом сво-
јим гостима овако објас-
нио шта је то суфле:

„Суфле је ствар про-
зрачна и лагана попут
пролећног лахора. Углав-

најбољој одећи, украшена накитом, у присуству породице, познаника и пријатеља, по строго утврђеном ритуалу — лечи болесника...

Дуго се мислило да је овакав начин лечења обично празноверје и глупост. Међутим, најновија медицинска открића показала су да није тако: неки лекови које научници тек

сада откривају Индијанци су пронашли још пре неколико хиљада година! Узмимо случај са жабаљом кожом у којој је откривен један од најјачих отрова. Некад су Индијанци у Колумбији њиме премазивали своје стреле, а данас се он користи као лек против рака, разних срчаних обољења, артритиса. Разуме се, у веома малим количи-

нама. Откривено је такође да у ткиву ових жаба има буфотенина, супстанце која има халуцинантне моћи...

Тако су већ резултати првих истраживања дали за право овим индијанским народним лекарама које су за лечење својих пацијената употребљавале, на први поглед, више него чудна средства.

Љ. Поповић

Суфле И КНЕЗА ПУКЛЕРА

ном се састоји од лаке пене од беланаца и шећера печене у калупу. На сто га износимо мирисног и врућег као лаки десерт. Али, кнез Пуклер не би био оно што је био да и од тако једноставног

јела није правио разна екстравагантна изненађења. Пробајте и ви!

Да би ваш „суфле изненађења“ успео, потребно вам је: два пакета сладоледа (по избору), 4 беланца, 180 g шећера,

кора од једног лимуна, две банане, две кашике трешња из компота, две кашике струганих бадема. Беланца чврсто улупамо. При том пуштамо да нам шећер полако цури у снег а додамо и мало настругане коре од лимуна. Један пакет сладоледа полако ослободимо амбалаже и ставимо на ватросталну плочу, па га прекријемо хладним снегом од беланца а горњу површину украсимо помоћу врећице или шприца. Стране поспемо струганим бадемом. Овако припремљен суфле запечемо у пећници и то по могућности уз „плафон“ рерне тако да суфле одозго добије светлосмеђу боју, извадимо из пећнице и украсимо преосталим трешњама из компота а потом га врућег одмах изнесемо на сто. Уз овај суфле се посебно добро слажу хладна лимунада и пишкоте.

ИЗ РЕЧНИКА ГЛУПОСТИ

АХ! АХ! РЕЧЕ ДОН МАНУЕЛ НА ПОРТУГАЛСКОМ...

НАПИСА ЧУВЕНИ
АЛЕКСАНДАР ДИ-
МА У РОМАНУ
„КРАЉИЧИНА О-
ГРЛИЦА“ — И ОСТАДЕ ЖИВ! МНОГИМ СЛАВНИМ КЊИЖЕВНИЦИМА ДОГАЂАЛИ СУ СЕ СЛИЧНИ ПРЕВИДИ И ОМАШКЕ ШТО НИЈЕ УМАЊИЛО ВРЕДНОСТ ЊИХОВИХ ДЕЛА, А СЛАТКО ЈЕ НАСМЕЈАЛО ГЕНЕРАЦИЈЕ ВЕРНИХ ЧИТАЛАЦА.

● „Она је провела један сат не дишући“ (Александар Дима, „Три мускетара“)

● „У петак ујутру 23. маја у 1h и 27' после подне престао је да живи Виктор Иго“ (Дешам, Историја француске књижевности, 1911.)

● „Она подиже своју белу руку блештаву попут карарског мермера, божанског облика као у Милоске Венере“ (Жил де Гастин, „Ла Прес“, 7.10.1888.)

● „Викторија је наставила да чита затворивши очи“ (Абу, „Париска венчања“)

● „Дезире, која је такође јела супу, не отварајући уста, озбиљно, подиже се са столице“ (Емил Зола, „Грешка опата Муреа“)

● „Становници Екс-ла

Шапела живе у кућама направљеним пола од малтера, пола од цигле и пола од дрвета“ (Франсоа де Нион, „Л Журнал“, 17.5.1915.)

● „Његов епитрахил боје зелене јабуке, који су красили цветови љиљана, био је светло-плав“ (Флобер, „Бувар и Пекише“, 1881, оригинално издање, касније исправљено)

● „Стари генерал Де Монфортен, који је сачувао старе војничке навике, шетао се алејама гологлав, руку прекрштених на леђима. У руци је држао новине које је читао“ (Понсон ди Терај, „Отачина“, 1860)

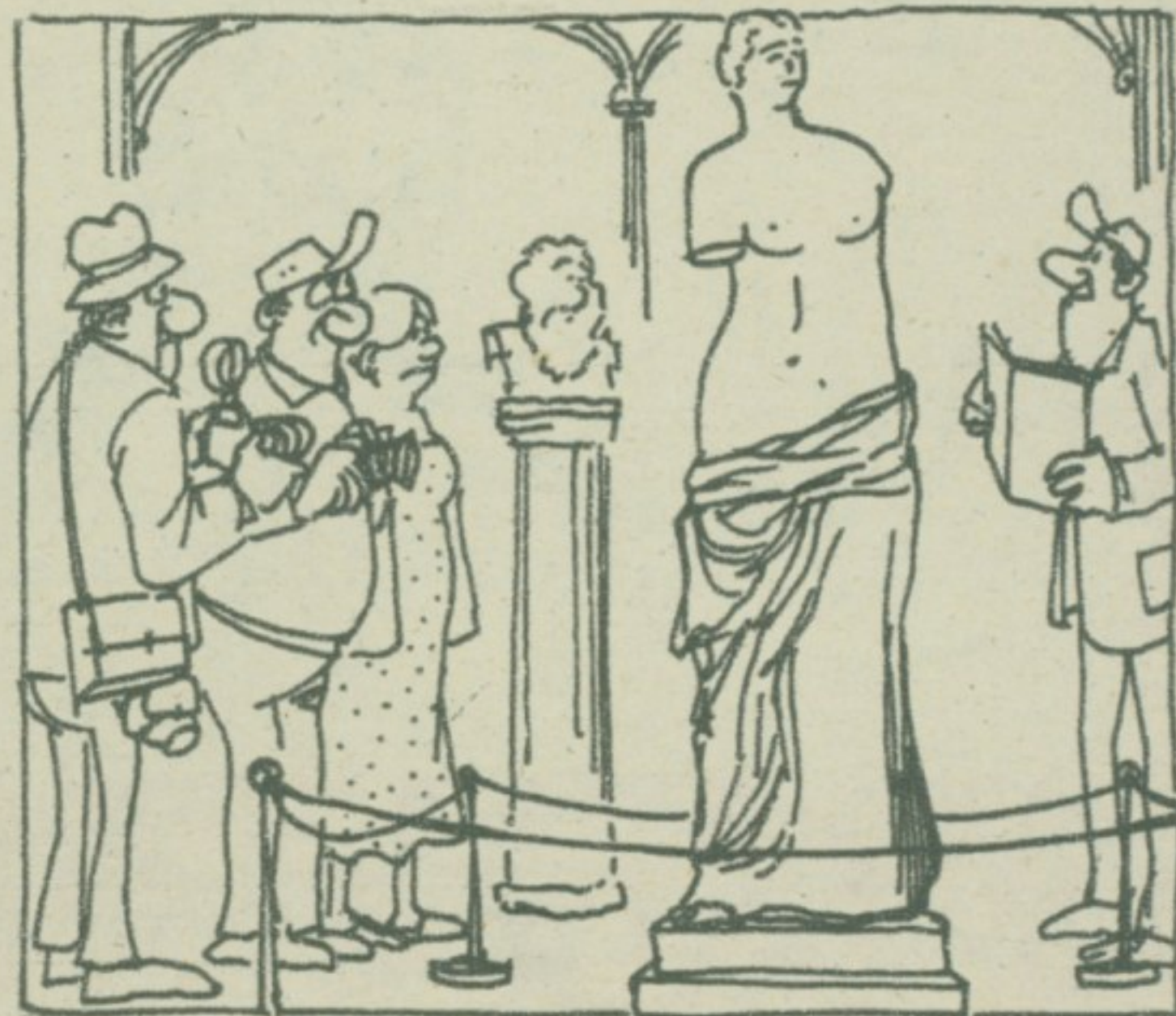
● „Првог фебруара 1875, једног лепог јануарског поподнева, неки човек је пришао говорници“ (Камиј Пелетан, „Ле Рапел“ од 4.2.1875)

● „Аутор романа „Саламбо“ био је син чувеног доктора Боварија“ (Фаре, „Реву универсел Ларус“, 1903)

● „Бутке, скрштених руку, Тартарен посматра, процењује ударце, критикује на сав глас“ (Алфонс Доде, „Тартарен на Алпима“)

● „Погођен метком који је ушао у груди прошао кроз плућа и изишао на леђа тај официр је прежио смртносну рану“ (Генерал Троши, Мемоари)

● „Пешачили смо једанаест часова што је, са два сата одмора датог коњима у четири дела да би се најели сламе, износило четрнаест сати“

Јети, биг фут, чучина, алмасти: озбиљан покушај да се врати углед „снежном човеку“ који је већ ушао у карикатуре за шта су највише криви хвалисави „очевници“.

Специјална експедиција Жана Хофмана на Северном Кавказу, март 1978: Један од учесника мери корак тајанственог бића. Веома је интересантан траг — стопе не иду као код човека већ једна за другом у правој линији!

ГДЕ ЈЕ УТЕН ЕХТИ АГЕН?

Хоће ли и последњи представници »снежних људи« нестати пре него што откријемо тајну њиховог постојања? У Совјетском Савезу тврде да се то неће догодити.

Године 1960. — прича ловац Лука Тинзјанов са севера Западног Сибира — шетао сам увече обалом реке Об. Собом сам водио два пса. Одједном, пси су се узјогунили, залајали и у страху прибили уз мене. Одмах потом из шуме су изашла два човека. Један је био висок преко два метра, други нешто нижи. Ја сам се такође уплашио јер су им очи светлцуле као два фењера, некако чудно првенкасто. Та два човека су кренула према мени, приближили ми се сасвим и пажљиво ме осмотрили. Очи су им при том још јаче засветлцуле. На себи нису имали никакве одеће. Тело им је било покривено густом длаком, али не дугачком. И лице и тело су имали црну боју. Брада им је била истурена напред, а руке необично дугачке. Корак необичан, различит од људског: у ходу су некако чудно извртати ноге.

Кад су чланови експедиције упитали ловца ко би то могао бити, одговорио је:

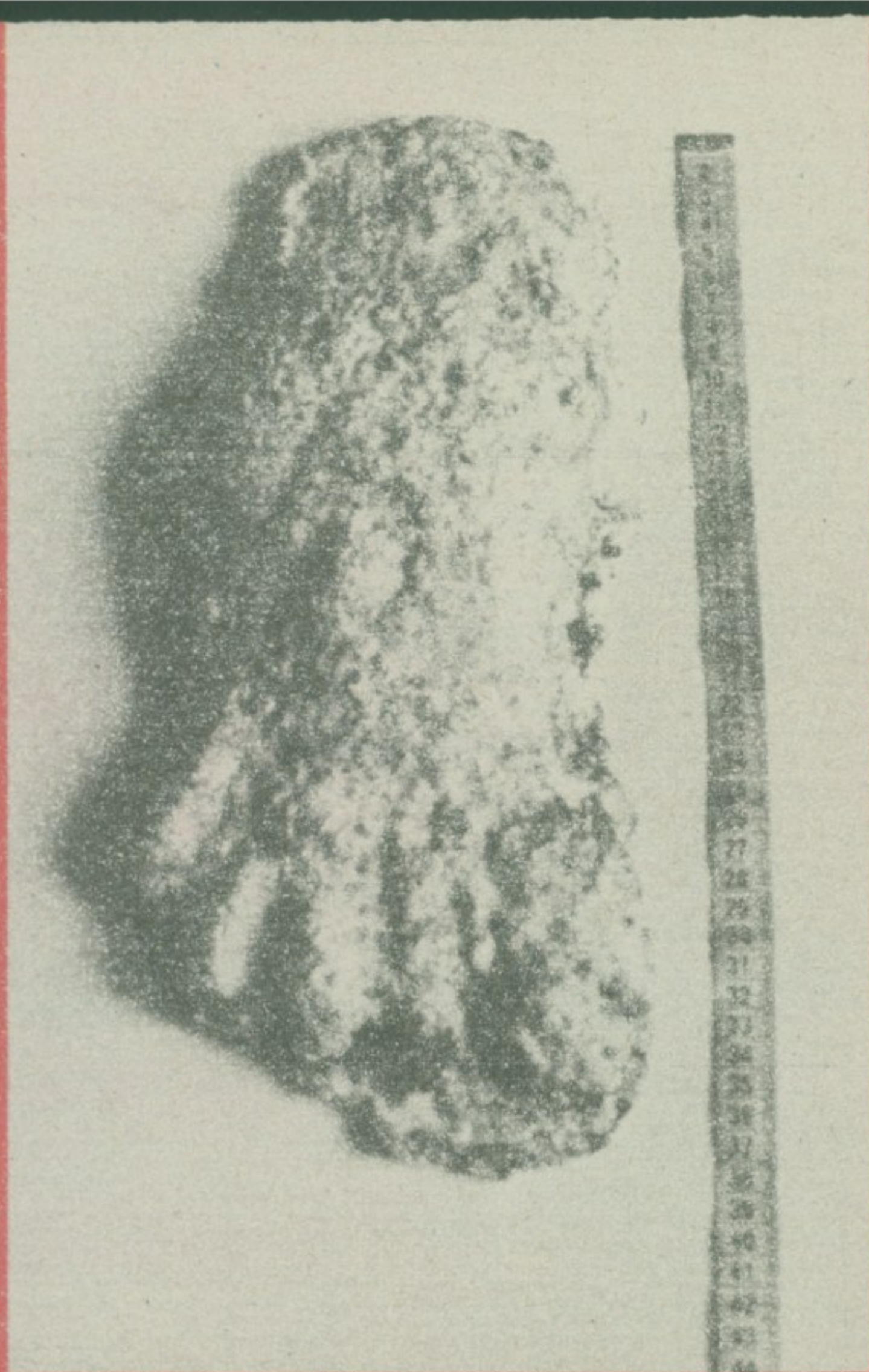
— Не знам. У нашим крајевима таква бића зову „утен-ехти-аген“ — онај који лута по шуми...

САВРЕМЕНИ НЕАНДЕРТАЛЦИ?

Сличних прича забележено је у Совјетском Савезу на хиљаде. Оне су помогле да се одреде области где постоји највећа вероватноћа да се сусретне хоминиод. То су слабо насељена и тешко доступна места у Западном Сибиру, Јакутији, Северном Кавказу, Закавказју, на Памиру и Тјан-Шану.

При Академији наука СССР педесетих година основана је чак и комисија која ће се бавити проблемом „снежног човека“. Велика експедиција кренула је у потрагу за тим бићем на Памир. Међутим, тада није ништа откривено. Званична истраживања су прекинута а рад су наставили ентузијасте. Њихове експедиције баве се истраживањима и сакупљањем података о непознатом бићу. Те групе су удружене у „Семинар о проблемима реликtnих хоминиода“ при Државном дарвинском музеју у Москви. Међутим, то не значи да су совјетски научници престали да се интересују за хоминиоде. Многи значајни радови теоретски потврђују могућност да су на Земљи сачувани представници једне од грана људског рода. Професор Борис Поршњев, на пример, творац је убедљиве теорије о постојању реликtnих хоминиода, али га је смрт преухитрила да ту теорију разради до краја.

Теорија професора Поршњева претпоставља могућност постојања живих неандер탈ца у данашње време! У популарним издањима о еволуцији човека она приказује скале на чијој најнижој линији стоји длакави мајмун, а на највишој — данашњи човек. Међутим, еволуција човека уопште није ишла лествицом. Пре би се могло рећи да је то разгранато дрво код кога су се још неке гране испрептеле. Није увек и свуда тај процес био исти. Човекови преци имали су различит развој. Подвучим: преци, али не људи. У многим историјским причама и еповима сусрећемо борбу јунака са

Случај са Памира: од прошле године у експедицију су укључени и људи повећане осетљивости. Можда ће њима поћи за руком да успоставе контакт с „реликвним хоминидом“? На снимку траг нађен 1979.

НИ АМЕРИКАНЦИ, НИ РУСИ

Једно сведочанство из 1882. изнео је лично председник САД Теодор Рузвелт у својој књизи. Наиме, председник је тврдио да је његовог познаника-трапера убио некакав човек-мајмум, на граници између држава Ајдахо и Монтана.

Други хоминид је чак и ухваћен 1884. у држави Викторија. Ухватио га је на железничкој мрузи машиновођа. Међутим, Американцима тада очигледно није било стало до некаквог „снежног човека“.

Тако је и не схватајући ко је ипак ухваћен, лист „Колонист“ завршавао информацију о непознатом питању: „Да ли је то биће нова врста на континенту, или помањитали Индијанац?“ А биће, коме су наденули име Жоко, упућено је у Енглеску на испитивање. Затим су се сви трагови о Жоку приметили...

„Снежног човека“ нису препознали у 19. веку ни у Русији. А могли су:

„У јесен 1845. ловци Филалеј Ликисов и Обил убили су невиђено чудовиште: лик људски, висина три аршина, кожа прекривена густом длаком, мушкарац“. Тако је почела прича о березовском чуду, да бк била настављена 1968. Наиме, те године је у Тоболском историјском архиву историчар и етнограф Јереџин пронашао горе наведене редове, па чак и кожу те звери. Приступио је детаљном истраживању, али није успео да сазна на коме је месту убијено „чудовиште“.

По речима Геннадја Јереџина, у забитим рејонима западног Сибира локални становници су дуго веровали у постојање дивљег „шумског човека“, кога су сматрали „царом дивљачи“ и светим бићем.

А убили су „цара дивљачи“ случајно. Мислили су да је медвед. А када су видели кога су убили, преплашени су се, затрпали га грањем и побегли. Случај је стигао и до унију власти, али чиновници нису успели да пронађу „чудовиште“. Ловци су заобилазили то место на километре.

дивљим људима. Археолози су у више махова откривали упоредо са остацима људи савременог изгледа и кости које се суштински разликују од људских.

Антрополози сматрају да те кости припадају неандерталцима с обзиром да је то културни слој релативно блиске нам епохе?! Само, у питању је некакав „изузетак“. Међутим, таквих „изузетака“ се накупило толико да је логичније сматрати како су древни човек и неандерталац живели у исто време.

Ишчезнуће неандерталаца наука је увек сматрала „необјашњивим“. По Поринијеву, међутим, они уопште нису ишчезли. Значи, две врсте егзистирају истовремено. Шта се даље догађа? Наравно, прогресивнија врста постепено потискује

сполагању сведочанства очевидаца о сусрету са хоминидом, отиске њихових трагова, цртеже, фотографије, па чак и два филма. Међутим, све то није довољно. Потребно је наћи се очи у очи са тим бићем, живим или мртвим.

Професор Поринијев је својевремено саставио занимљиву мапу: где је и када виђен хоминид. Када се настави уцртавање, сви ма је јасно да се пространство на којем они живе брзо сужава. Поставља се питање: ако су неандерталци живи, колико их има? На хиљаде? На стотине? Хоће ли човеанство успети да с њима успостави контакт? Или ће последњи реликтни хоминиди ишчезнути и не разоткривши научницима тајну свог постојања?

Гризова, свако описује прошлогодишњи случај са Памира:

„Први пут сам у аматерској експедицији. Наш логор се налазио на обали реке. На супротној страни одредили смо полигон за истраживања, с обзиром да су се ту сваке ноћи појављивали нови трагови. Одлучила сам да проведем ноћ управо на том полигону. Само после двадесетак минута како сам дошла на полигон, док сам седела на обали, чула сам ударање камена о камен. У свом логору смо и раније слушали сличне звуке. Устала сам, али је у том тренутку завладала мртва тишина. Села сам. Дуго сам седела. Затим сам чула некакво чудновато мрмљање. Ноћ је била светла, месечина. Поново сам устала јер сам

Магистар историјских наука Игор Бурцов: — Није нам циљ да ухватимо снежног човека! Желимо да посматрамо како живе, комуницирају међу собом, хране се...

своју „конзервативну“ сабраћу. Напредније врсте оставиле су своју сабраћу у џунглама, тајлама и планинама управо на оним местима у које је данас тешко стићи и у којима се каткада срећу хоминиди.

ЖИВ ИЛИ МРТАВ

Теорије о постојању савременог неандерталца не подржавају само совјетски истраживачи.

Њихово мишљење деле истакнути научници: Огава из Јапана, Атоџино и Сандерсон из САД, Ејвелманс из Француске и други. У ланцу њихових озбиљних студија недостаје само једна карика — неандерталац, а то је и један од основних адута њихових противника. Истина, данас већ и у СССР, и у САД, и у Канади истраживачи имају на ра-

Ове године у експедицији совјетског Семинара ради око 200 људи. Они су се отиснули на Гисарски венац и Памиро-Алтај, али сада већ примењују другачије методе. Истраживачи нису поставили соби задатак да ухвате „снежног човека“ — објашњава магистар историјских наука Игор Бурцов. Намера им је да посматрају и одреде како хоминиди комуницирају међу собом, чиме се хране итд.

НИНА И „ОН“

Због тога су у састав експедиције од прошле године укључени људи повећане осетљивости, такозвани „екстрасенси“. Можда ће управо њима поћи за руком да успоставе контакт са загонетним бићима? Један од чланова експедиције, студенткиња из Ворошиловграда Нина

осетила да ме неко посматра. Двадесетак метара даље стајао је човек. Врло висок, виши од два метра. Погрбљен. Фигура масивна, четвртаста. Врат кратак. Руке су му висиле низ тело. Кренула сам му у сусрет. Прешла сам пет-шест метара. Упамтила сам његове светлуцаве очи. Посматрао ме је продорно, али доброћудно. У руци сам имала играчку — птичицу која цвркуће. Притиснула сам је неколико пута. Човек се окренуо и пошао. Корак му је био лак, управо као да иде асфалтом...

Прошле године пронађено је много трагова „снежног човека“. Учесници експедиције наилазили су на њих готово сваки дан. Сви они подаци, као и ентузијазам и упорност стотина људи, изазивају поштовање и приморавају нас да верујемо: кад-тад биће успостављен контакт са „снежним човеком“.

Сергеј Гризунов 15

КУБА АНЕ ФРАНК

**ЗГРАДУ У УЛИЦИ
ПРИНЗЕНХРАХТ
БРОЈ 263
У АМСТЕРДАМУ,
У КОЈОЈ
СЕ ПУНЕ
ДВЕ ГОДИНЕ
КРИЛА
ПАМЕТНА
И ВЕДРА
ДЕВОЈЧИЦА,
ГОДИШЊЕ
ПОСЕТИ
300 ХИЉАДА
ЉУДИ
ИЗ ЧИТАВОГ
СВЕТА**

Нема земље у којој се човек осећа тако слободним као „овде у Холандији“, писао је 1634. године Рене Декарт једном пријатељу. Велики француски филозоф је због својих напредних ставова био принуђен да напусти домовину. У Холандији је нашао уточиште и слободу. Вестермаркт 6 — кућа у којој је живео — постоји и данас у Амстердаму. А само неколико корака даље, у улици Принзенхрахт 263, налази се зграда у којој је од 6. јула 1942. до 4. августа 1944. године живела Ане Франк.

У Анино време, од Декартове „обећане земље“ није остало ништа. Маја 1940. године Немци су окупирали Холандију. У писму датираним 28. децембра 1941. шеф СС јединица и Гестапоа за Холандију Раутер обећава свом претпостављеном, Хајриху Химлеру: „Јеврејско питање у Холандији биће решено за годину дана“. Као да су Јевреји бубашвабе, написаће Ане на једном месту у дневнику.

Тринаестогодишња Ане је 20. јуна 1942. записала: „Антијеврејски закони низали су се један за другим; Јевреји морају да носе жуту звезду; Јевреји морају да предају своје библије; Јеврејима се

забрањује да се служе трамвајима и возе кола; Јеврејима је дозвољено да пазаре само од 3 до 5 часова и то једино у радњама са натписом „Јеврејска радња“. Јевреји морају да буду у својим кућама до 8 часова и чак не смеју да седе у својим баштама после тог времена. Јеврејима се забрањује посећивање позоришта, биоскопа и осталих места за разоноду. Јевреји не могу да учествују у јавним спортовима. Пливање, тенис, хокеј и други спортови... забрањени. Јевреји не смеју да посећују крашћане. Јевреји морају да иду у јеврејске школе...

ТАЈНО СКРОВИШТЕ

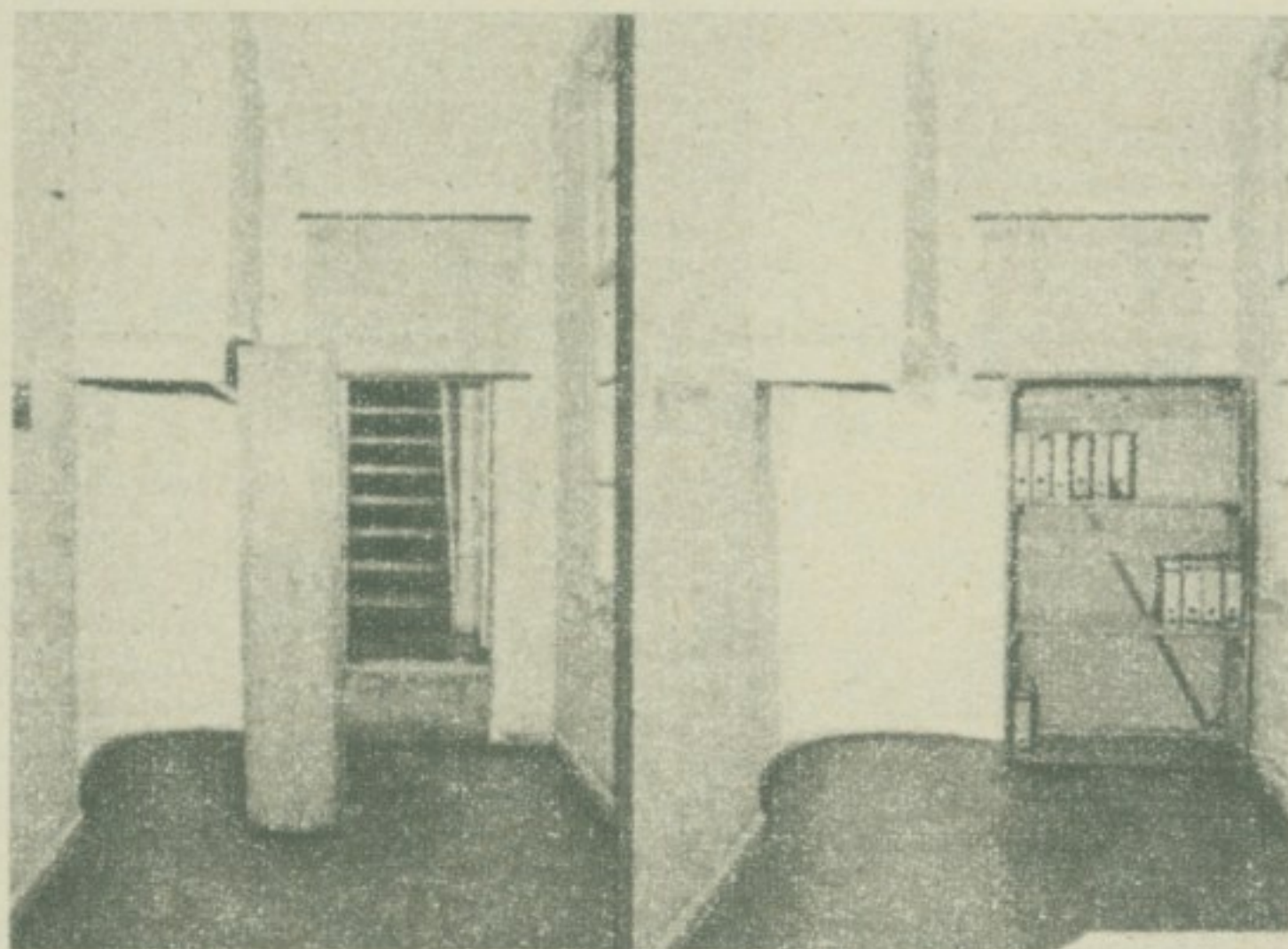
Године 1933. Ото Франк је могао да бира: живот у хитлеровској Немачкој, усред сулуде кампање мржње, или — емиграције. Породица се из Франкфурта на Мајни преселила у Амстердам. Побегли су пред страхотама, мржњом и понижењима који су до краја 1935. осам хиљада немачких Јевреја отерали у самоубиство.

Године 1941. породица Франк више није имала куд. Првих месеци те године у кућу у Улици Принзенхрахт 263 — пословне просторије Ота

Франка који се од доласка у Холандију бавио трговином зачинама на велико — три мљинарца и две жене кршом су почели да довлаче свакојаке кућне потрепштине. Други и трећи спрат и таван троспратне дво-ришне зграде претворени су у тајно скровиште.

Франкови су имали више среће од многих: помагали су им пословни пријатељи Ота Франка: Кралер и Копхес, дактилографкиње Аниног оца, Мип и Ели, и њен отац.

Када је 5. јула 1942. stigло наређење да се Марго, Анина старија сестра, пријави за принудни рад, тајно скровиште

Покретна полица за књиге која је скривала улаз у тајно скровиште.

још није било сасвим спремно да прими станаре, али више се није могло одлагати.

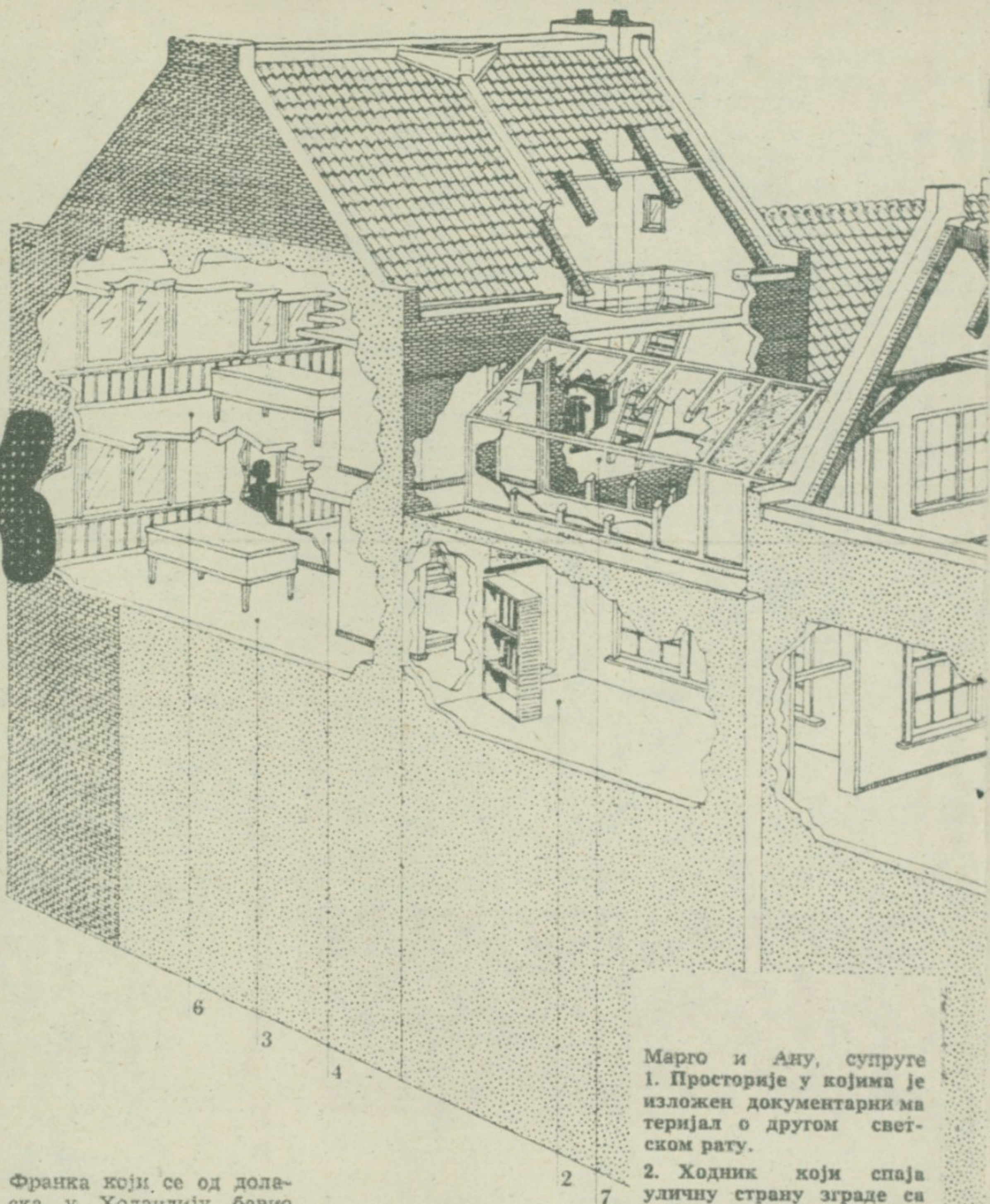
Сутрадан, 6. јула, дво-ришна зграда пружила је уточиште Оту и Едити Франк, Ани и њеној шеснаестогодишњој сестри Марго. Недељу дана касније стигли су Ван Данови и њихов син Петр, а новембра и Алберт Дусл.

Двадесет и пет месеци ниједан од станара ниједном није крочио ногом ван скученог простора тајног скровишта. Ту су разговарали, учили, смејали се, свађали, плакали, живели готово као и свака друга велика породица.

ХАПШЕЊЕ

Четвртог августа 1944, у тренутку када су се савезничке снаге налазиле на домак холандске границе, један немачки полицајац у пратњи четворице квислинга, ушао је у кућу у Улици Принзенхрахт. Кралеру је наређено да помери покретну полицу за књиге која је скривала улаз у тајно скровиште.

Ота и Едит Франк,

Марго и Ану, супруге 1. Просторије у којима је изложен документарни материјал о другом светском рату.

2. Ходник који спаја уличну страну зграде са дворишном. На прозорима је и данас папир који је крио станаре од спољашњег света. Иза покретне полице за књиге налазио се улаз у тајно скровиште.

3. Соба Ота, Едит и Марго Франк.

4. Анина соба. Од новембра 1942. девојчица је собу делила са старим Албертом Дуслом.

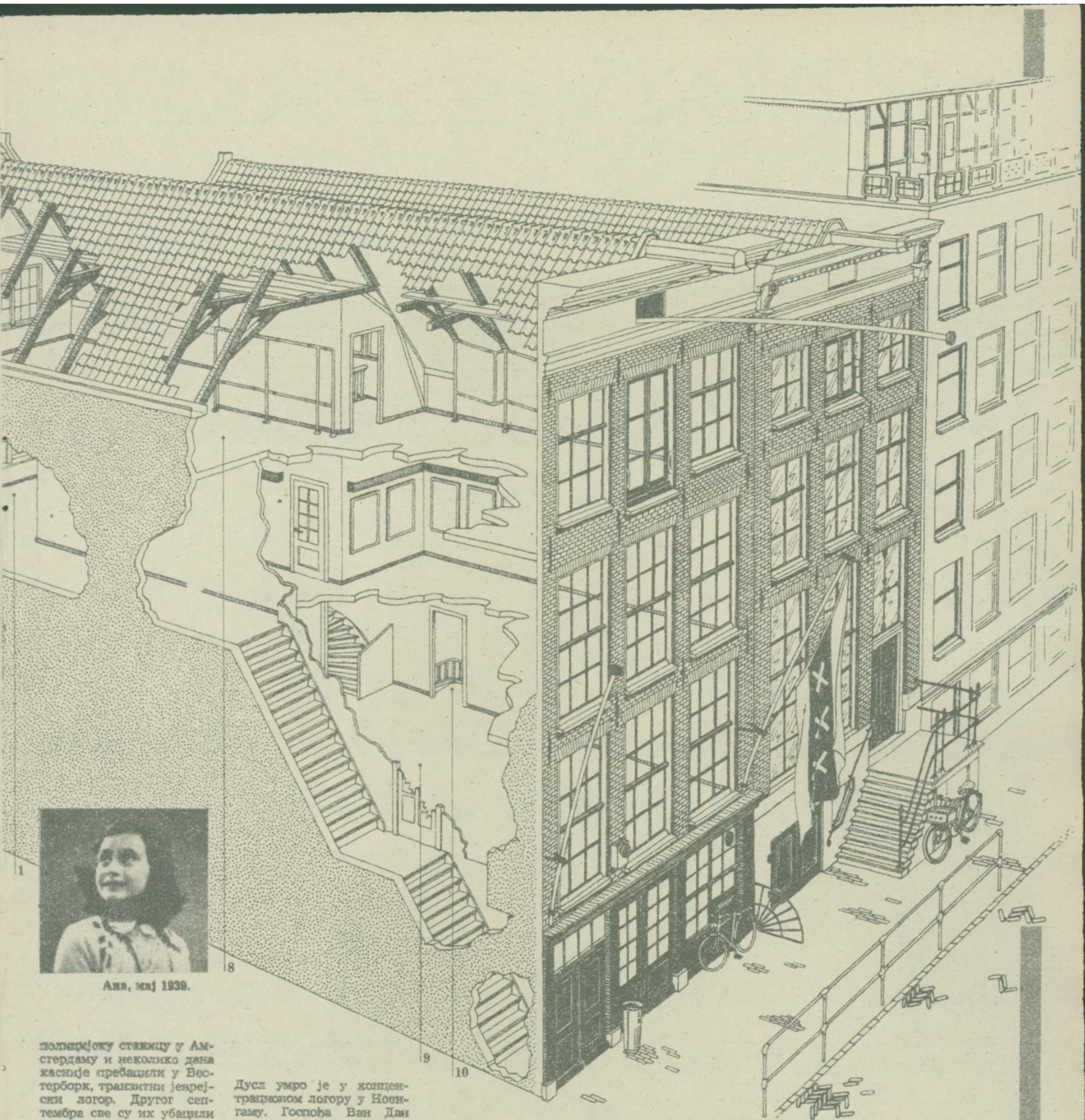
5. Перионица (не види се на цртежу). Као и WC, станари су могли да је користе само ван радног времена канцеларије. Сваки звук могао је да их ода.

6. Соба породице Ван Дан, уједно и заједничка кухиња и дневна соба.

7. Петрова соба из које воде мердевине за таван. Прозор на тавану једини у кући смео је да се отвара.

8, 9, 10. Изложбени простор: подаци о Ани и породици Франк, породичне фотографије, папири са изводима из „Дневника“. Оригиналне свеске у којима је Ане водила дневник чувају се у сефу једне банке у швајцарском граду Базелу.

Ван Дан, Петра, Алберта Дусла и њихове верне помагаче Копхеса и Кралера одвели су у једну

Ана, мај 1939.

поларској станицу у Амстердаму и неколико дана касније пребацили у Вестерборк, транзитни јеврејски логор. Другог септембра све су их убацили у композицију за Аушвиц. Био је то последњи транспорт који је са територије Холандије кренуо са озлоглашених логора.

Крајем октобра Ана и Марго су „издвојене“ за концентрациони логор у Берген Белзену. Едит Франк није издржала суровости живота у Аушвицу. Господин Ван Дан убијен је у гасној комори. Петр се нашао у групи затвореника које је СС повукао за собом када су Немци, због приближавања руских трупа, напустили Аушвиц. Алберт

Дусл умро је у концентрационом логору у Ноенгаму. Госпођа Ван Дан умрла је у Берген Белзену. Ото Франк је ослобођење дочекао у Аушвицу.

И Марго и Ана су се разболеле од тифуса. Неколико недеља после Марго, марта 1945, умрла је и Ана Франк.

Никада се није сазнало ко је издао станаре тајног скровишта у Улици Принзенхрахт.

ДНЕВНИК

Пет сати после хапшења, Мип и њен муж, Ели и један службеник Ота Франка попели су се у пусто тајно скровиште.

На поду, међу разбацаним папирима, фотографијама и стварима, нашли су неколико свезака и одвојене листове на којима је Ана писала свој дневник. Када се у лето 1945. године Ото Франк вратио у Амстердам, Мип му је предала АLINE свеске.

Од 1947. године до данас „Дневник“ Ане Франк штампан је у 13 милиона примерака и преведен на више од педесет језика.

М. Илић

КУЋА ОД 1635—1939: Предња зграда у данашњој улици Принзенхрахт 263, већ је постојала 1635, али је те године надограђена и дворишна зграда која ће 1739. бити срушена и на њеном месту саграђено будуће тајно скровиште породице Франк. Године 1745. кућу је за 18.900 гулдена купио апотекар Исак Ван Влојтен. После његове смрти зграда је све до 1841. била напуштена. Те године у градској управи регистрована је као штала за пет коња. После 1900. једно време породична кућа, а од 1936—1939. у њој је смештена фабрика пијанола, власништво извесног Круијера. Децембра 1940. Ото Франк купује кућу и региструје је као пословни простор.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ЧОВЕК ОД МАХОВИНЕ

Слеђени од ужаса,
без речи, слушали
смо чудно завијање
пред вратима
колибе: какво је то
створење, хоће ли
ипак успети
да развали врата?...

Над год паднем у искушење да поверујем како се језиве ствари догађају само у филмовима страве и ужаса, сетим се оне мартовске ноћи 1963. године.

У пратњи још једног инструктора повео сам четири новолечена планинара на Бен Невис. Моји ученици су, разумљиво, били веома узбуђени — већег „залогаја“ од Бен Невиса за планинаре Велике Британије нема. Са своја 1343 метра то је највиши врх у земљи.

До наше прве станице, меморијалне колибе Чарлса Инглиса Кларка на северној страни стигли смо у сутон. У прави час. Почео је да пада густ снег који се током ноћи претворио у снежну олују.

ПОКУШАВА ДА УЂЕ!

За непун час наша колиба је готово потпуно утонула у снег. Налазили смо се на висини од 671 метра. Над нама: 672 метра снега и леда... Милиони тона снега и леда... Иако смо бубњару толико заложили да се усијала, у колиби је и даље било неиздржљиво хладно; лед који се ухватио на двоструким окнима није се отопио. Једнодушно смо одлучили: лећи ћемо чим вечерамо. Чекао нас је напоран дан, а полазак смо планирали за свитање...

Нисам се увукао у врећу кад и сви остали. Хтео сам да проверим како је напољу пре него што легнем: ветар је у густим ковитлацима разносио снег на све стране. Бацно сам поглед на термометар крај врата — минус 44°C.

Већ сам утонуо у полусан када сам први пут зачуо тај звук — кроз завијање ветра до мене је допро језив крик. Агонија неке рањене животиње?

Урлик се поновио, а затим сам зачуо и чудно завијање које је, хтео ја то да признам или не, из часа у час бивало све ближе колиби...

Неколико секунди касније створење је још једном крикнуло, а само тренутак потом дрвена врата колибе затресла су се под силовитом његовом ударца. Хтело је унутра!

И они који су до тада спавали сада су се пробудили. Иза мојих леђа настало је панично комешање: сви су покушавали да се извуку из својих врећа које су се одједном претвориле у лудачке кошуље, у клошке из којих се по сваку цену требало извући.

Колиба је имала двострука врата: тежа, спољна и лакша, унутрашња. ...Нико од нас није се

усуђивао да изусте ни реч — то створење је отварало спољна врата...

ПРЕДУЗМИ НЕШТО, ТОНИ!

Чули смо његово стењање, а онда како очајнички гребе по унутрашњим вратима... Дрво је шкрипало и крицало под његовом тежином, али врата ипак нису попуштала.

„Предузми нешто, Тони. Ови људи рачунају на тебе“ — рекао сам себи.

Срце ми је лудачки купало док сам се извлачио из вреће и, држећи батеријску лампу у једној, а тешку секиру за лед у другој руци, на прстима кренуо ка вратима.

Само што сам се ухватио за кваку, врата су попустила — нешто велико и тешко пролетело је крај мене и сручило се на под... Требало ми је неколико минута да схватим да је та безоблична, снежна маса под мојим ногама — човек.

Стењао је и јецао док сам га чистио од снега. Имао сам шта да

видим када сам га колико-толико ослободио ледених наслага — па он је на себи имао обично одело, а испод само кошуљу и кравату!

Коса му је била дуга, замршена, лице зарасло у неуредну брадурицу... Али, очи... очију се сећам и данас. Имао је поглед дивље прогоњене звери.

Тек тада сам приметио да му је одело иструлело и да је плава свилена постава потпуно обрасла маховином.

Изгледа да му је оно мало топлоте у колиби улило снаге јер је наш ноћни посетилац одједном почео да се бацака и увија по поду. Бунцао је, било је очигледно да нешто покушава да каже, али смо ми с муком разазнали само две речи:

— Бен Невис — Бен Невис...

Знао сам шта треба учинити с неким ко је промрзао и исцрпљен: треба га утоплити, али постепено. Умотавали смо га у једну по једну од наших врећа и пробдели ноћ крај њега старајући се да се ни у једном тренутку не открије.

Сутрадан ујутро смо га на носилима спустили у подножје Бен Невиса и пребацили у болницу.

ТАЈНА

Пред крај те недеље свратио сам у болницу да се распитам за нашег ноћног посетиоца. Од доктора коме сам се обратио сазнао сам за надимак који су му у болници дали: „човек од маховине“. Савршено му је одговарао.

Сазнао сам и да је незнанац пре неколико месеци с породицом кренуо на Бен Невис, да се изгубио и да упркос вишедневној потрази тада нису успели да га нађу.

Мада у први мах није могао ништа да се сети, пацијент је полицији на крају ипак пружио податке на основу којих су утврдили његов идентитет. Можете замислити срећу његове жене и деце када су, пошто су већ сасвим изгубили наду, сазнали да је жив...

Но, једно питање ме и данас мучи: како је „човек од маховине“ успео да се одржи у животу тако дуго на Бен Невису, само у оделу и обичним ципелама и то у току једне од најжешћих зима коју Британија памти?

Ерик Пејман

ДВЕ ГОДИНЕ НА РАСПУСТУ

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА

II ДЕО

ГРУПА ДЕЧАКА ИЗ ОКЛАНДА ЗАТЕКЛА СЕ НА БРОДУ БЕЗ ПОСАДЕ, ПРЕПУШТЕНА НА МИЛОСТ И НЕМИЛОСТ МОРУ. ОПУЗА ИХ ЈЕ ИЗБАЦИЛА НА ПУСТО ОСТРВО НА КОЈЕ СТИЖУ И ПОБУЊЕНИЦИ СА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ БРОДА...

СТОЈ
ИЛИ ПУ-
ЦАМ?

НЕМОЈ!
ЧЕКАЈ!

ТО ЈЕ
ЕВАНС,
ВОБА ПА-
ТУБЕ?
ПРЕПОЗ-
НАЈЕМ
МУ
ГЛАС,
НЕ
ПУЦАЈ-
ТЕ?

МОКО, ДОНИФА-
НЕ, НЕ ПУЦАЈ-
ТЕ? ЧУЈЕ-
ТЕ ЛИ
МЕ?

КЕЈТ?
ЖИВИ
СТЕ?

А КАКО СТЕ
ВИ ДОШЛИ
ОВАМО,
ЕВАНСЕ?

УСПЕО САМ ДА ПОБЕГ-
НЕМ ОНИМ НИШТАРИЈА-
ТА? КО СУ ОВИ ДЕЧА-
ЦИ?

БРОДОТОМНИЦИ,
КАО И МИ? ВЕР ВИ-
ШЕ ОД ГОДИНУ ДА-
НА СУ НА ОВОМ
ОСТРВУ? ДИВ-
НА
ДЕ-
НА
?

ТИ ГУСАРИ БЕ
НАС СИГУРНО
УСКОРО ПРОНА-
БИ? ПРЕТПОС-
ТАВИТЕ ОД-
МАХ ДА ИМА-
ТЕ ЗАТИХЕ
ХРАНЕ
И...

... АПАТ КО-
ЈИМ БИ МОГ-
ЛИ ДА ПОПРА-
ВЕ
БРОД?

У КОМ ДЕЛУ
СВЕТА СЕ
НАПАЗИМО,
ЕВАНСЕ?

У БЛИЗИНИ МА-
ГЕЛАНОВОГ МО-
РЕУЗА...

1557/1

ТРЕБА ДА
ЗНАТЕ ЈОШ НЕШ-
ТО? ПОБУЊЕНИ-
ЦИ РЕ СЕ
ПОСЛУ-
ЖИТИ
ЛУКАВ-
СТВОМ ДА
БИ УШЛИ
У ПЕГИ-
НУ?

НОГ
ЈЕ ПРО-
ТЕКЛА
МИР-
НО И
СУТРА-
ДАН...

ШТА НАМ
САВЕТУЈЕ-
ТЕ ДА УРА-
ДИМО,
ЧИКА
ЕВАНСЕ?

ДА СЕ НЕ
УДАЉАВАТЕ
МНОГО И ДА
НЕПРЕСТА-
НО БУДЕТЕ
НА ОПРЕ-
ЗУ?

ДВА
ДАНА
КАСНИЈЕ...

КРОСЕ,
ЕНО ИХ?

ОБАВЕСТИ ОД-
ТАХ ОСТАТЕ,
БАКСТЕРЕ?

ВИДЕЛИ
СТО ИХ?
ТА
СУ?

ДОЛАЗЕ
ИЗ
ШУМЕ?

ШТА
РЕМО
САД,
ЧИКА
ЕВАН-
СЕ?

ДОЧЕКАЈТЕ ИХ И
ПРАВИТЕ СЕ ДА
НЕ ЗНАТЕ КО СУ, А
ЈА КУ СЕ САКРИТИ
И ПОБРИНУТИ ЗА
СВЕ ОСТАЛО?

КЕЈТ, И ВИ ТРЕ-
БА ДА СЕ САКРИ-
ЈЕТЕ?

ПАЗИТЕ, МОЈЦИ, ПО-
КУШАЈЕ ДА НАС ПРЕВА-
РЕ? НЕМОЈТЕ СЛУЧАЈНО
ДА ИМ НЕКО ОДА ДА ЗНА-
МО КО СУ?

МОРАМО
ИМАТИ ПО-
ВЕРЕЊА У
ЧИКА
ЕВАНСА?

ДОБРО... СВЕ ЈЕ
У РЕДУ, НИМАЛО
СЕ НЕ ПЛА-
ШИМ

НИ...
НИ...
НИ ЈА?

И ЈА С...
САМ П... ПОТ-
ПУНО
МИРАН?

МАЛО КАСНИЈЕ ...

ПЕКИНА?
ИЗГЛЕДА
ДА НЕМА
НИКО-
ГА?

ИЗВОЛ'ТЕ?
ШТА
ЖЕ-
ЛИ-
ТЕ?

ОХ! КАКО
СУ СЕ САМО
ДОБРО
СТЕСТИ-
ЛИ?

ИМАЈУ
ЧАК И ТОР
ЗА СТО-
КУ?

МИ СТО СИРОТИ
БРОДОПОМНИЦИ
И ПОТРЕБНА НАМ
ЈЕ ПОМОК? НА-
ШИ ДРУГОВИ
СУ МРТВИ?

ОХ, ДА ЗНАТЕ САМО
КАКВА НАС ЈЕ НЕСРЕ-
БА ЗАДЕ-
СИ-
ЛА?

ДОБРО ДОШ-
ЛИ НА ОСТР-
ВО, ПРИЈАТЕ-
ЉИ? И НАС ЈЕ
ЗАДЕСИЛА ИС-
ТА НЕСРЕБА?

БАШ СИ ТЉУВА-
ЗАН, МОМЧЕ?

ХВАЛА ТИ
НА ЛЕПОМ
ПРИЈЕ-
МУ?

ОХ! ПА ОВО
ЈЕ ПРАВИ ЗА-
ТАК?

КАКАВ
ДИВАН
МИРИС...

МОКО, ДАЈ ПОСТИМА
НЕШТО ДА ПРЕЗАПО-
РАЈЕ?

ХВА-
ЛА ТИ,
ИЗГЛАДНЕЛИ
СТО, ПРИЈАТЕЉУ?

НАЈРА-
ДИЈЕ ВИХ
ВАМ ДАО
ОТРОВ?

ДЕЧАЦИ СУ СЕ ЧВРСТО ДРЖАЛИ ЕВАН-
СОВИХ УПУТСТАВА...

БРАЋА МИ СЕ СНА-
ГА, ПРИЈА-
ТЕЉУ?

УХ!
ВЕР САМ
ЗАБОРАВИО
ШТА ЗНА-
ЧИ ЖВАКА-
ЊЕ?

А САДА СЕ НЕГДЕ СТЕСТИ-
ТЕ И ОДМОРИТЕ?

ХВАЛА! МАЛО БЕМО ДРЕМ-
НУТИ! ЗАР НЕ, БРА-
ТЕ?

У СКОРО, ДВА ПОБУЊЕНИКА УТОНУЛА СУ У ДУ-
БОК САМ...

НЕКА ИХ...
НЕКЕШ ВАЋ-
ДА ДА ИХ ПРО-
БУДИШ?

И КАД ЈЕ ПАЛА НОБ...

ДОБРО, КАД
ТАКО КАЖЕШ,
БРИАНЕ?

У ПРАВУ СИ...
ХЕ, ХЕ,
ХЕ...

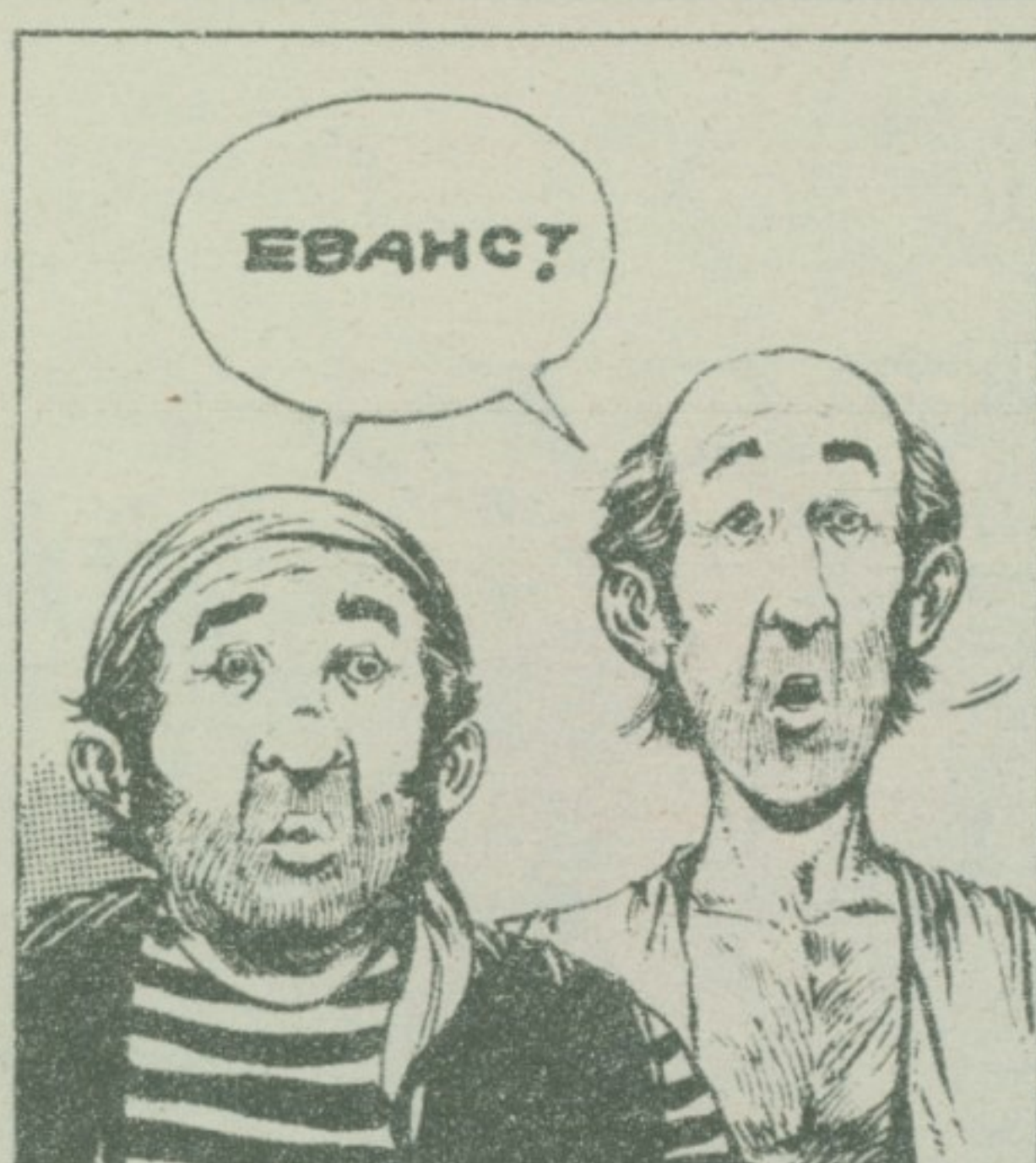

изгледа
да чврсто
спава-
ју?

Али...

СТОЈ
И НЕ
ПР-
ДАЈ?

ЕВАНС?

ВЕЖИТЕ ИХ,
ПОТЦИ?

А САД ТРЕБА ЈЕДНОМ
ЗАУВЕК ДА СЕ ОБРАЧУНАТО
СА ТОМ РУСАРСКОМ БАГ-
РОМ?

ОСТАТИ
СТО ШТО
НИСУ
СТИГЛИ?
ИДЕМО
ИМ У
СУСРЕТ
?

БРИАН, ГОРДОН, ДОНИФАН И МОКО СУ КРЕНУЛИ СА
ЕВАНСОМ...

ВИ ОСТАЈЕТЕ НА
СТРАЖИ?
ЈАСНО?

ЈЕСТЕ,
ЧИКА
ЕВАНСЕ?

ЈЕ ЛИ СВЕ Ъ РЕ-
ДУ, ВИТКОКСЕ?

ЈЕС-
ТЕ? ВИ
ПАЗИ-
ТЕ НА
ОВУ ДВОЈИЦУ,
А МИ РЕМО ЧУ-
ВАТИ ПЕРИ-
НУ?

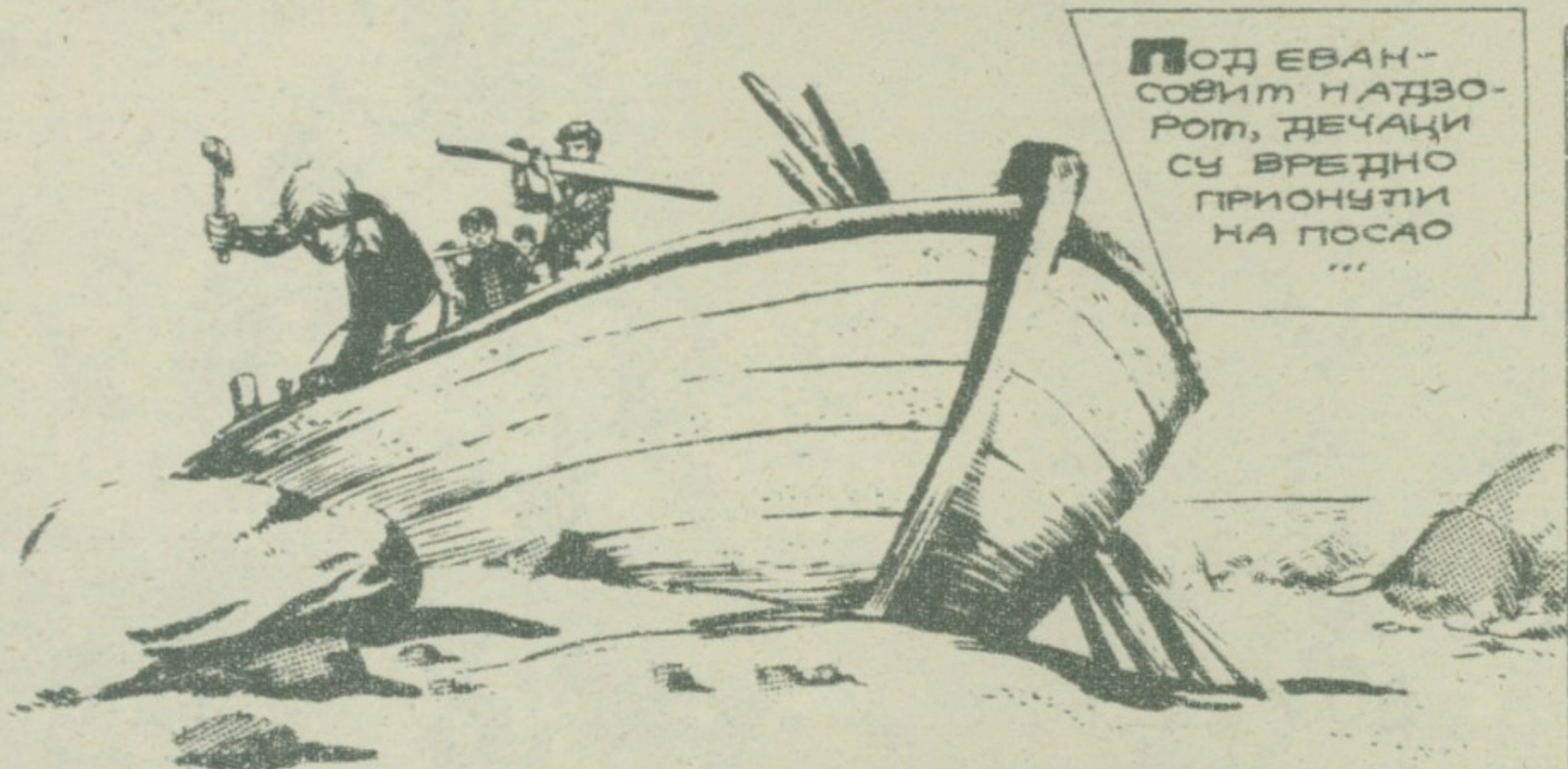

СВИТЕ?
САД РЕМО ИХ
ПАКШЕ
УОЧИТИ...

И ЈЕДНОГА ДАНА,
У ЦИК ЗОРЕ...

ЗБОГОМ, ОСТРВО?
НА ТЕБИ СТО ПРО-
ВЕЛИ ДВОГОДИШ-
ЊИ РАСПУСТ И
НАДАМО СЕ
ДА КЕМО САД
СРЕБНО СТИ-
БИ ДО КУ-
БЕТ

ДЕЧАЦИ СУ ИМАЛИ ДОВОЉНО НАТИРНИ-
ЦА НА БРОДУ, АТИ КОЛИКО ДУГО СУ ПЛОВИ-
ЛИ НИКО ОД ЊИХ ТО НИЈЕ ТАЧНО ЗНАО...

ЗНАТЕ ШТА? БЕЗ ОБ-
ЗИРА НА СВЕ ШТО СТО
ПРЕЖИВЕТИ, ЗА ВАС ЈЕ
ТО БИЛО КОРИСНО ИС-
КУСТВО?

ЈА НИКАД
ВИШЕ НЕЋУ
БЕЖАТИ ИЗ
ШКОЛЕ? ЈЕД-
ВА ЧЕКАМ ДА
СЕ У ЊУ ВРА-
ТИМ?

ИЗНЕНАДА,
ЈЕДНЕ
ВЕЧЕРИ...

**БРОД?
СПАСЕНИ
СТО?**

ДЕЧАЦИ СУ НАИШ-
ЛИ НА БРОД КОЈИ
ЈЕ ПУТОВАО ЗА АУС-
ТРАЛИЈУ И УКРАЈИ-
ЛИ СЕ НА
ЊЕРА...

ЈЕ ЛИ ИСТИНА
ОНО ШТО ЈЕ ПИСАЛО
У ТЕЛЕГРАМУ? ТО ЈЕ
ПРАВО ЧУДО?

У ОКЛАНДСКОЈ ЛУЧИ БИЛО
ЈЕ ВЕОМА ЖИВО...

ИСТИНА ЈЕ, ПРИЈАТЕ-
ЉУ? ДЕЧАЦИ КЕ СЕ
ВРАТИТИ ЖИВИ И
ЗДРАВИ?

ЕВО
ИХ?
СТИЖУ?

ЖИВОТ НА
ОСТРВУ ЈЕ ОД
ОВИХ ДЕЧАКА
СТВОРИО ПРА-
ВЕ ТУ-
ДЕТ

КРАЈ

ТЕДИ
ТЕД

ТРЕЋИ ЧОВЕК

НЕКОЛИКО ПУЏЊЕВА ЈЕ ПРЕ-
КИНУЛО ЈУТАРЊУ ТИШИНУ...

БАНП?
БАНП?
БАНП?

СТИРИ СЕ,
СТОРИТ! САЗНА-
РЕМО КО ТО ОД РА-
НОГ ЈУТРА ПРАВИ
БУКУ!

ТЕДИ ТЕД ЈЕ ПО ОДЈЕКУ ПРЕ-
ПОЗНАО ОРУЖЈЕ...

ТРИ СУ:
СМИТ "38"
И ДВА
"45"!

КАУБОЈ НИЈЕ МОГАО ДА ОДОТИ СВОЈОМ РАДОЗ-
НАСТОЈИ...

ХМ, СУВИШЕ КАС-
НО!

СТАРАЦ ЈЕ БИО НА ИЗДИСАЊУ...

СРЕДИ-
ЛИ СУ
МЕ?
ЗНАО
САМ
ДА ЋЕ
БИТИ
ТАКО
!

БЛИЗУ СТО ТОМЕС-
ТОНА! ДОКТОР ЋЕ
ВАМ ПОМО-
БИ!

НАСНИЈЕ...

ПОБЕРЛИ СУ РЕКОМ?
НЕБУ ИМ ТАКО
УХВАТИТИ
ТРАГ?

ПРИБОР СТАРОГ ФОТОГРАФА ЈЕ СТАЈАО НА
ИСТОМ МЕСТУ...

БАНГ!

ПОРЕД ТЕДОВЕ
ГЛАВЕ ЈЕ
ПРОЗУЈАО
МЕТАК...

РЕАГОВАО ЈЕ МУЊЕВИТО...

БАНГ!

ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ НИСИ ТРЕБАО
ДА МИ ПУЦАШ У ЛЕБА?

ТЕДИ ЈЕ ПРЕТРЕСАО СВОГ НАПА-
ДАЧА...

ГЛЕ, ГЛЕ? ФОТО-
ГРАФИЈА, И ТО
ЊЕГОВАТ НИСАМ
ЗНАО ДА ЈЕ
МОДЕРНО
НОСИТИ СВО-
ЈУ СЛИ-
КУ?

ХМ, ПОЧИЊЕМ
ДА СХВАТАМ?
СЛИКАЊЕ ЈЕ У
ПРВОМ ПЛА-
НУ?

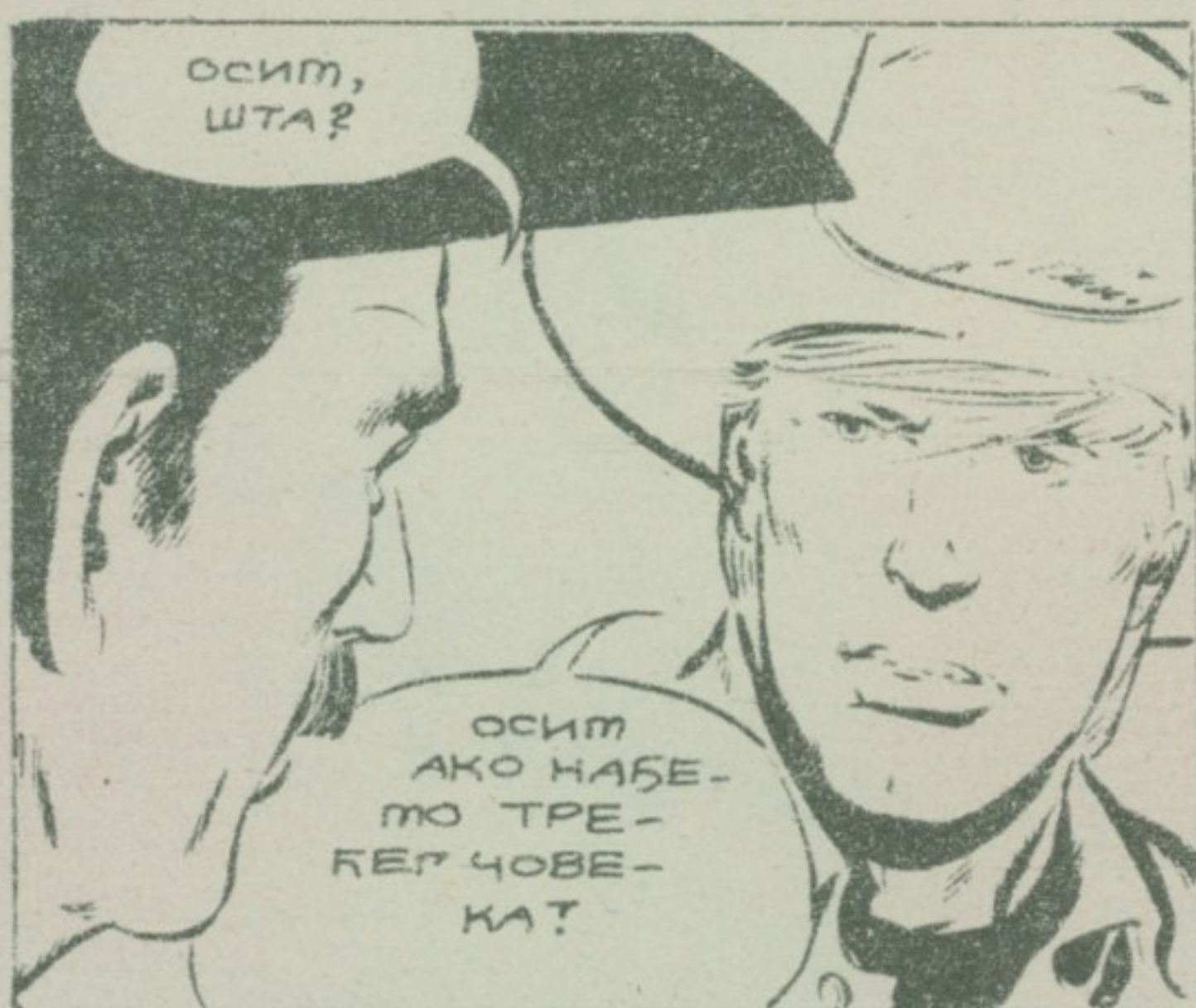

ЧИНИЋУ СУ СИ-
ГУРНО НАПАТИ
ОНИ КОЈИ СУ
ХТЕЛИ ДА СЕ
ДОМОГНУ
КОМПРОМИТУ-
ЈУКИХ СЛИКА?
ПОКАЖУ
ОВО ШЕРИ-
ФУ?

... чим се мато опоравио, испричао ми је ово. пошто смо претпоставили да ће барабе доћи, сковати смо план...

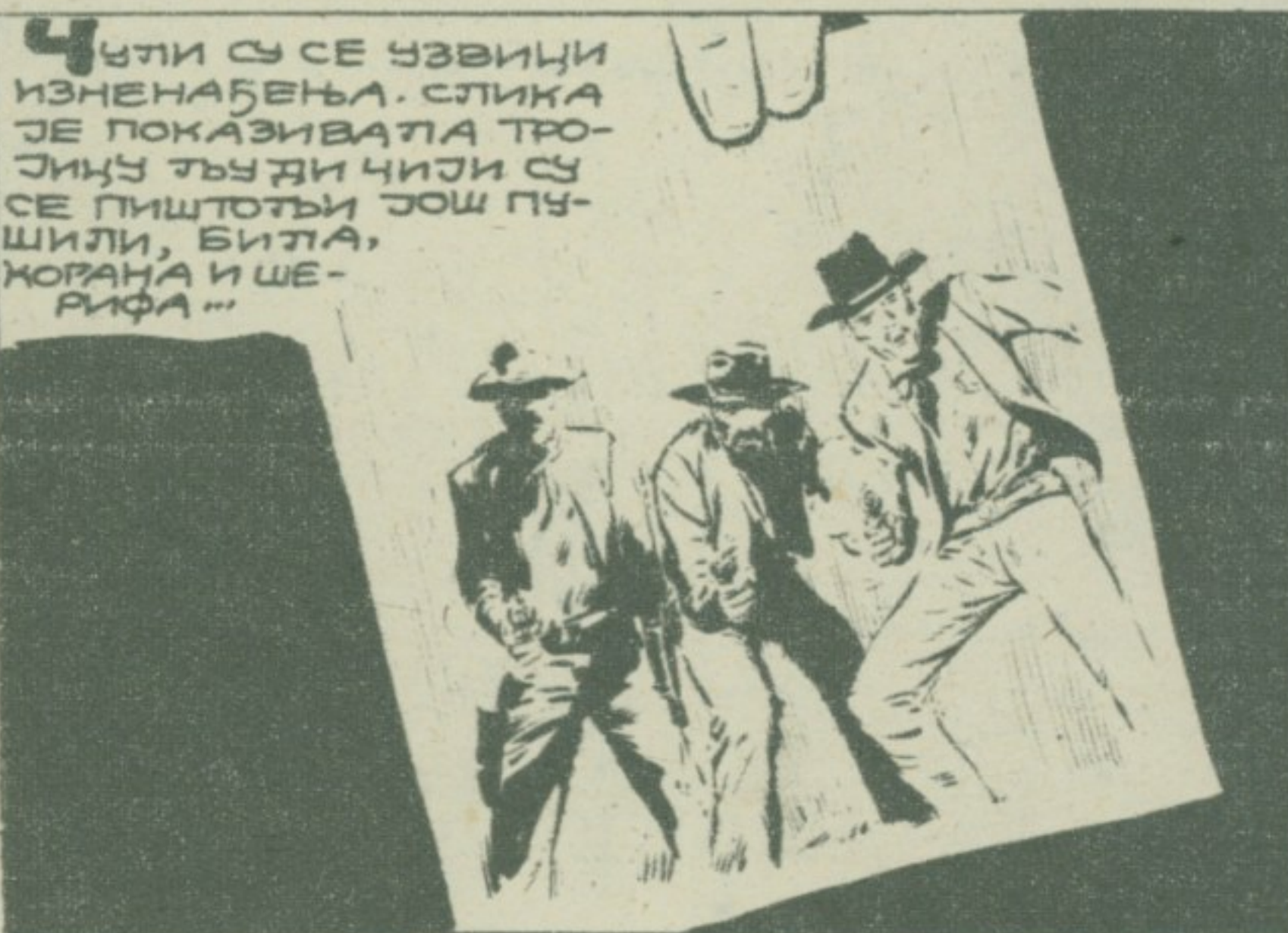

"И заиста, коран је дошао"

Јадник, издахнуо је пре сат времена?

... тад сам припио ударац у главу и касније схватио да је то био шерифов потез...

"... ОЛИРАН СЕ СПРЕМАО ДА СПИ-
КА РЕКУ. У ЗАДЊЕМ МОМЕН-
ТУ ЈЕ УСПЕО ДА ПРИТИСНЕ
ДУГМЕ..."

"... ОЛИРАН
СЕ ЈУТРОС
ТОГА СЕТИО.
ОТИШАО
САМ ДА УЗ-
ТЕМ ПЛО-
ЧУ..."

РАЗВИО САМ ЈЕ
И ЕВО
ДОКА-
ЗАТ

НАСТАПА ЈЕ
БУКА"

ШЕРИФ ЈЕ ПОТЕРАО ФЕ-
ВОЛВЕР..."

ОТКРИЛИ
СТЕ МЕ, АЛИ
МЕ ЈОШ НИС-
ТЕ УХВАТИ-
ЛИ?

МАЛО КАСНИЈЕ ЈЕ ОДРАТОПИРАО ...

БРАВО,
ДОКТОРЕ? ЈА
БАШ НИСАМ БИО
ОД ВЕЛИКЕ
КОРИСТИ?

АЛИ, ЗАТО САМ САД
НА ПОТЕЗУ?

УСКОРО ЈЕ И ТЕДИ ОДЈАХАО ...

ПРОПАТИ-
НА НЕРЕ СТИ-
БИ ДАЛЕКО? ОД
СИЛНЕ ПРИЧЕ,
ОСУШИЛО
МИ СЕ ГР-
ЛО?

ТЕД ЈЕ РЕШИО ДА
УХВАТИ ОДМЕТНИКА.
ОПД ПЕКОС БЕ, КАДА
СЕ ВРАТИ, ЗНАТИ ШТА
БЕ С ЊИМ...

КРАЈ

СПРАВА ПРОТИВ ЗАБОРАВА

ПАЗИ,

СНИМА СЕ!

На улазу у село Сен-Лу-де-Варен, на путу између Париза и Марсеља, стоји велика камена плоча на којој пише: „У овом месту је 1822. године Нисерфор Ниепс изумео фотографију“.

Отац фотографије био је имућан земљопоседник који је просто био опседнут једном идејом: да „овековечи“ слику пролазне стварности, али не кичицом и бојом већ у мрачној комори, помоћу светлости и киселинама. После три године експериментисања успео је.

Једног летњег дана 1816. он је калајну плочу премазану асфалтом изложио кроз објектив јаким сунцу и након експонаже од 8 часова и обилног прања плоче у мешавини уља од лаванде и дестилисаног петролеја добио слику. Слабу и прилично расплнуту, али ипак слику.

Сама замисао да се „слика“ неки приказ није била нарочито нова. Управо, била је прастара јер су још стари Грци знали да светлост кад пролази кроз малу рупу на зиду потпуно мрачне просторије, „баца“, пројектира на супротни зид слику окренуту наопако. Али, недостајао је начин да се таква слика сачува.

ПОЗИРАЊЕ 20 МИНУТА

Ниепс је први успео да обједини оптички принцип мрачне коморе са хемијским системом који је заувек заустављао, фиксирао добијене слике. Неко време чувао је проналазак у тајности, а онда се 1829. уорочио са Лујем Дагером, познатим сценографом, који је усаверио мрачну комору.

Четири године касније Ниепс је умро, а Дагер је наставио са експериментима и 1837. добио усаверени систем који је назвао дагеротип. Поступак се састојао у следећој операцији: бакарна плоча премазана мешавином сребра, праха од плутајуца и ораховог уља,

опрана у раствору шалитрине киселине и дестилисане воде, стављана је, у потпуно мрачној просторији, у посуду са јодом који је, лагано испаравајући, на плочи стварао емулзију — слој јодида сребра.

Готова плоча стављана је у апарат већ припремљен за снимање напољу, а експонажа је

или натријум-тиосулфатом да би се процес развијања зауставио, односно слика фиксирала.

Августа 1839. поступак је званично објављен у Академији наука и Дагер је обасут почастима. Дагеротип је одмах доживео велики успех упркос веома сложенем поступку: да би се направио нечији портрет било је потребно

пријатно је светлостала и била једини (врло осетљив) примерак. Али, људи су полудели за новим проналаском и сви Парижани желели су да се фотографишу. Чувени песник Бодлер овако је прокоментарисао најновију моду:

„Прљаво друштво пожурило је као један једини Нарцис да што пре види свој прстачки лик на комаду метала!“

Сликари Пол Деларош је, са своје стране, објавио да је „сликарство умрло“, а извесни кругови осуђивали су дагеротип из верских разлога:

„Жеља да се задржи одраз пролазности не само да је нестварљива већ је и богохулна. Бог је начинио човека према сопственом лику и људска машина не може да задржи слику Бога!“

Богохулна или не, тек — фотографија је рођена. Многи људи бацили су се на експериментисање да би добили нов начин фотографисања, али ниједан од система није у то време достигао савршенство дагеротипа. Једини који је имао извесног успеха био је дело Енглеца Вилеама Фокса Талбота, творца филмског негатива који је омогућио изазивање неограниченог броја примерака једног истог снимка.

Године 1835. Талбот је лист хартије премазан јодидом сребра изложио светлости у фото-апарату, развио у раствору сребро-нитрата и жучне киселине и фиксирао натријум - тиосулфатом. На ову идеју дошао је захваљујући радовима свог пријатеља чувеног енглеског астронома Хершела који је проучио дејство натријум - тиосулфата на соли сребра. Први негатив на свету претворен је у позитив пројекцијом на папир премазан хлоридом сребра.

Овај поступак Талбот је усаверио и 1841. патентирао под називом калотип. Калотип је по квалитету снимка остао испод дагеротипа, али је примењени начин фикси-

рања био пресудан у каснијој историји фотографије. Огромна већина фотографа и даље је радила по систему дагеротипа.

До 1842. техника је доста унапредовала и захваљујући новим осетљивијим објективима и усавершеном поступку време експонаже скраћено је на осам минута. Резултат је био фото-портрет у студију!

Посао је цветао. У Паризу је 1849. било најмање 10 хиљада дагеротиписта док је у Енглеској Ричард Бирд, бивши трговац угљем, захваљујући ланцу фото-студија зарађивао баснословних 40 хиљада фунти стерлинга годишње!

НАПОЛЕОНОВ ФОТОГРАФ

Године 1851. била је за историју фотографије револуционарна. Енглески вајар Ф. Скот Арчер увео је влажни колодијум (нитроцелулозу) — прву емулзију довољно осетљиву за такозвану тренутну фотографију при доброј светлости. Ово је експонажу скратило на две секунде! Систем влажног колодијума значајно је смртио пресуду и дагеротипу и калотипу јер је објединио добре особине и једног и другог, а решио се лоших.

Но, и он је имао велики недостатак. Стаклена плоча премазана раствором колодијума потапана је у мрак у раствор сребро-нитрата, експонирана још влажна у камери и сместа развијана и фиксирана. Другим речима, негативне емулзије морале су да буду припремљене непосредно пре снимања да би се радило „на влажно“.

Због тога су фотографи на терену морали да уку са собом гломазну опрему и читаве коморе за развијање слике што је било крајње непрактично. Поступак је био погоднији за рад у студију где се све налазило при руци, као поручено за портрете, тим пре што су

Оптички принцип мрачне коморе био је познат још старим Грцима, али није постојао начин да се тако добијена слика „задржи“.

Гломазна опрема фотографа који су примењивали технику влажног колодијума.

трајала од 5 до 40 минута у зависности од светлосних услова. Слика је развијана у живиној пари на температури од 60°C — паре су се мешале са јодидом сребра и постепено се указивала слика.

Плоча је затим прањем у дестилисаном води засићеној натријум-хлоридом

да се модел кува на жарком сунцу најмање 20 минута колико је трајала експонажа.

СЛИКУ СВОЈУ ЉУБИМ...

Слика добијена на овакав начин није била нарочито квалитетна, не-

Фото-портретиста „на делу“ у свом студију.

фотографије добијене овим начином биле савршено јасне и чисте. Систем влажног колодијума остао је главни фотографски процес за следећих 20 година, а у употреби чак до средине 20. века.

Како је потражња фото-портрета била све већа, Француз Андре Диздери измислио је систем који је омогућио добијање осам портрета на једној стакленој плочи и тако смањио трошкове. Када је маја 1859. Наполеон III на челу војске кренуо за Италију, зауставио је армију испред Диздеријевог студија да би се сликао.

Сви виђенији Парижани одмах су следили царев пример и 1861. Диздери је постао најбогатији фотограф на свету. За годину дана зарадио је у свом париском студију 48 хиљада франка. Царица Евгенија, Наполеонова супруга и лепотица на гласу, била му је чест и савршен модел.

Како није било изводљиво увећавати фотографије, да би се добила слика одређених димензија снимало се камерама које су могле да приме велике плоче. Није било нимало необично срести фотографа на терену ка-

ко тражи погодан пејзаж теглећи апарат формата 40 са 50 центиметара, дугачак преко метар и по.

Џон Кибл из Глазгова конструисао је 1860. фотографску камеру на коју су монтирани точкови да би могли да је вуку коњи. Плоче су биле формата 120 са 90 центиметара и свака је тежила 15 килограма!

ПРВИ РАТНИ СНИМЦИ

Између 1850. и 1860. године Франсис Фрит први је снимио египатске храмове и пирамиде. Он је, после тријумфалног повратка из Египта, изпричао да је од силне врућине у „мрачном шатору“ где је припремао плоче колодијум често кључао!

Огист Бисон је 1861. снимио Мон Блан. На врх је стигао у пратњи 25 носача који су теплили фото-опрему. Три године потом Самјуел Ворн донео је у Енглеску прве фотографије Тибета и Непала.

Али, портрет је и даље остао најмасовнији жанр. Један од најбољих фото-портретиста био је Француз Гаспар Феликс Турнашон, иначе писац и сликар познат под умет-

ничким именом Надар. Он је у свом студију направио веома лепе портрете многих познатих личности свог времена — Саре Бернар, Жорж Санд, Александра Диме, Додеа, Бодлера и других.

Мада је лично сматрао да је издао сликарство бавећи се фотографијом, његове уметничке фотографије остале су славне док се његових слика мало ко сећа. Надар је први на свету направио ваздушне снимке, из балона, а такође и прве фотографије при вештачкој светлости. Одличан фотограф дечијих портрета био је Луис Карол, аутор „Алисе у земљи чуда“.

Родер Фентон је први ратни фотограф. Он је у нарочитом војном возилу кружио првим линијама кримског фронта (1853 — 56) привлачећи често пажњу руке артиљерије. Метју Брејди је десетак година касније снимио амерички грађански рат и фотографије које је направио биле су речитија оптужба људске окрутности од ових написаних текстова и одржаних говора.

Године 1871. пронађена је сува плоча, али је стакло остало главна подлога емулзије све до

Узопуд се црква бунипа: већ 1849. у Паризу је било преко десет хиљада дегеротиписта — на сваких 100 становника један »фотограф«

1887. када је амерички свештеник Ханибал Гудвин предложио употребу целулоидне траке са емулзијом од бромида сребра. Овај историјски изум продаје од 1888. Истман Кодак Компани у виду целулоидних трака и плоча да би га касније заменио теже запаљивим ацетатским филмом који је прозван „ситурносни филм“.

„ЛАЈНА“ ЈЕ ПРОТОТИП

Осамдесетих година 19. века аматерска фотографија доживела је неслу-

ло је затишје све до 1924. када је немачка оптичка фирма „Лајц“ направила чувену „лајку“, први комерцијално успешан ручни фото-апарат са перфорираном филмском траком од 35 mm. Нацрт је још 1913. начинио шеф ња фирме Оскар Барнак експерименталног одељења и овај апарат постао је прототип многобројних сличних, те је означио почетак 35-милиметарске фото-технике.

Како је у то време у-савршена и високосензитивна емулзија постало је могуће забележити фото-апаратом не само све оно што види људско

Фото-апарат са самоокидачем из 1903. године монтиран на питомог голуба за снимање из ваздуха!

Оскар Барнак, творац и први модел чувене „лајке“.

лен „бум“ — тада је на комерцијалној бази почело развијање фотографија по наруџбини, а индустрија се посветила производњи филмова са сувом емулзијом.

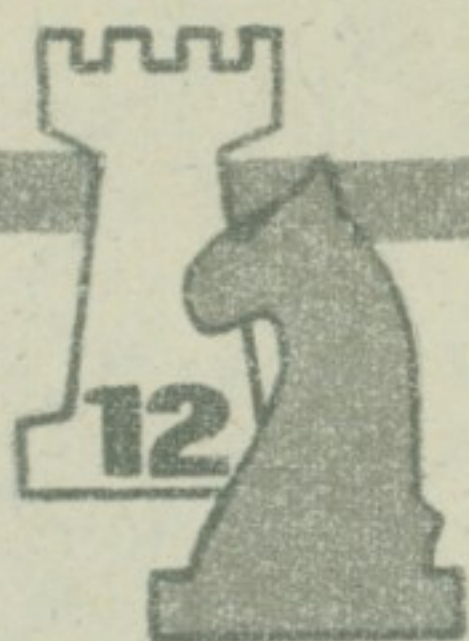
Џорџ Истман патентирао је 1888. у Кодаку прву ручну камеру која је продавана са траком од 100 снимака. Кад потроши траку, власник је требало само да апарат пошаље натраг фирми, а ова је вадилa филм и развијала слике да би их, заједно са оцет напуњеном камером, вратила власнику. Када је Истман годину дана потом почео и засебно да продаје целулоидну траку, сваки аматер могао је и сам да их развија.

У фото-техници влада-

око већ и делове покрета. Тако је фотографија знатно проширила човеков „поглед на свет“...

Расправе да ли је фотографија само врста другоразредног сликарства или посебна уметност одавно су постале излишне. Данас свако зна да фотографија није па-сторче сликарства већ уметнички облик који је-сте и техника, али који захтева сарадњу ока и духа као и свака друга уметничка креација. Нај-млађа међу фигуративним уметностима изборила је себи равноправно место.

П. С.

СВЕТСКИ ПРВАЦИ: АНАТОЛИЈ КАРПОВ

НЕОБИЧНО ОБИЧНИ ТОЉА

Совјетски
велемајстор
као да се
ичким
посебно
не истиче
у својој
генерацији,
осим што
је — најбољи.

**Први узор био му
је Капабланка,
дивлио се
Ботвинику,
па Спаском
и Фишеру. Данас
је он узор
другима!**

Приче о досадашњим светским првацима у шаху имале су свој почетак, тож и крај: Штајниц, Ласкер, Капабланка и Алехин су мртви, доктор Еве и Ботвинић више не играју на званичним такмичењима, а покушаји Таља, Смилова, Петросјана и Спаског да врате титулу су све мање реални. Коначно, Роберт Фишер — други шахиста у историји који је титулу препустио без борбе — и даље тајанствено ћути о својим шаховским амбицијама уколико их више уопште и има.

Сада је круна шаховског краљевства на глави Анатолија Карпова, тридесетогодишњег велемајстора из Совјетског Савеза. Он је већ шест година владалац, а како сада ствари стоје, на престолу ће и остати. Његова животна-шаховска прича још тече...

УЧЕНИК МИХАИЛА БОТВНИКА

Анатолиј Глигоријевич Карпов рођен је у Златоусту на Уралу 23. маја 1951. године. Шах је научио од оца, инжењера Ге-

оргија Степановича Карпова кад је имао само четири године. По томе би могао да се упореди са својим првим шаховским узором, бившим светским прваком Хозе Раулом Капабланком.

Убрзо, породица се преселила у Тулу (Челябинска област) где је отац радио као рударски инжењер. Мали Тоља наставио је да игра шах и већ као пионир скренуо је на себе пажњу, па је имао ту част да буде један од ученика бившег светског првака Михаила Ботвиника. И данас с великим поштовањем говори о свом славном учитељу кога сматра и најбољим шахистом света наше епохе.

Плодови марљивог рада за шаховском таблом појавили су се већ 1966. године кад осваја титулу националног мајстора и одлучује да се сасвим посвети шаху.

Три године касније постаје омладински првак СССР и путује на светски шампионат. У коферу носи две књиге: једну коју је писао Љермонтов и другу из цера Капабланке. То му је омиљена литература и главна разонода. Са њим је и његов дугогодишњи учитељ, велемајстор Семјон Фурман (1920-1978). Побеђује, постаје омладински првак света и најмлађи интернационални мајстор — има само 16 година.

Коначно, 1970. у Каракасу (Венецуела) стиче и други велемајсторски „бал“ и добија највише звање ФИДЕ. Незадрживо као брз планински поток тече његова каријера.

Шаховској олимпијади 1972. у Скопљу претходио је догађај који је узбудио шаховски свет: Роберт Фишер поразио је у Рејкјавику на Исланду Бориса Спаског и постао 11. првак света у шаху. Не само што је титула, прву пут после 1948, напустила Совјетски Савез већ је на трону човек који жели да шаховски свет окрене наопачке, да врати точак историје уназад. Он жели сва права

светском прваку у одређивању противника и правила меча за титулу за шта се ФИДЕ једва изборила тек 1946. Даље, потпуно је професионализовао шах и увео веома високе хонораре појединцима за учешће на међународним турнирима, чак тражи новац и да би играо за своју земљу на Олимпијади! Једном речју, драма из темеља шаховску организацију.

Анатолиј Карпов долази у Скопље као „четврта табла“ у репрезентацију СССР. Испред њега су два бивша шампиона, Таљ и Петросјан, а иза још један — Васја Смилов. Уз Виктора Корчноја и првака СССР за ту годину Савона чине екипу коју предводи Паул Керес.

Таљ има најбољи резултат на Олимпијади, одмах иза њега је — Анатолиј Карпов. Тоља је изгубио само једну партију, од бугарског велемајстора Николе Падевског, доктора економских наука, који после сусрета каже: „Моји другови из репрезентације играли су са бившим првацима света (Петросјан, Смилов и Таљ), а ја са будућим!“

Пун хвале за игру Карпова је и наш млади велемајстор Љубомир Љубојевић: „Када размишљам о будућем прваку света, највеће шансе дајем Карпову!“

Сам Карпов не крије амбиције да се што пре укључи у борбу за светски шампионат али опрезно изјављује: „Ово није мојих пет минута“...

Крајем исте године игра на турниру у Сан Антонију и побеђује, а његов тријумф прати и Роберт Фишер — као посматрач.

НА ВРХУ СВЕТА

Следеће године укључује се у мечеве кандидата пошто побеђује на Међузонском турниру у Лењинграду, граду у коме је

завршио и студије експониције.

Средином 1974. поново је у екипи СССР на Олимпијади, овог пута на првој табли. Бележи фантастичан резултат од 12 поена из 14 партија!

Овде треба указати на две ствари: нераздвојан са Карповом, као пријатељ и саветник, и у Ници је — као и две године раније у Скопљу — Виктор Корчној. С друге стране, Фишер креће у одлучан бој на конгресу ФИДЕ који се одржава у Ници. Карпов има успеха, Фишер — не.

По повратку у СССР игра свој први меч у животу за светску титулу и побеђује Лава Полугајенског са 3:0 уз пет ремија.

Следећи противник је управо сипао са трона — Борис Спаски. О мечу у Рејкјавику Карпов каже: „Ја никада не бих трпео оно што је отрпео Спаски од Фишера. Поред тога, тај меч је био лош! Спаски је играо слабо у првом, Фишер у другом делу... То и практично доказује победом над Спаским од 4:1 уз шест ремија. На реду је финални меч кандидата у Москви против Виктора Корчноја. Практично, победник ће бити и светски првак јер Фишер, незадовољан са ставом ФИДЕ према његовим „посебним условима“, најављује да се неће борити за трон.

Иако је резултат меча тесан, 3:2 уз 19 нерешених партија, Карпов ипак држи иницијативу у својим рукама. Виктор Корчној, дојучерашњи пријатељ и саветник, сада сипа „дрваће и камење“ и на Тољу и Совјетску шаховску организацију.

Следеће године ФИДА признаје Анатолију Карпову звање првака света које Фишер не жели да брани, а Виктор Корчној бежи из СССР користећи учешће на ИВМ турниру у Амстердаму.

„ШАХ ЈЕ У МЕНИ“

Њих двојица поново ће се сresti, али само за таблом, без речи и стиска руке у Багију на Филипинима 1978. године. После маратонског одмеравања снага Карпов је поново бољи за један поен — 16,5:15,5 и тако остаје светски првак.

Сада њих двојица по трећи пут воде битку за трон. Један пун снаге и животне радости, други нервно прилично лабилан и киван, чини се, на читав свет.

Михаил Таљ је овако о-

ценио Карпова: „Он је симпатичан и непријатан. Симпатичан као човек, непријатан као противник“...

Сам Карпов о себи каже: „Шах је у мени, без њега не бих могао да живим“.

То и доказује играјући на бројним турнирима. Ниједан првак света пре њега није учествовао на толико турнира и постигао тако блиставе резултате. Поменимо само неке: Љубљана и Милано (1975), Скопље, Амстердам и Москва (1976), Лас Палмас и Тилбург (1977), Бугојно (1978), Монтреал (1979), Бугојно и Минхен (1980). Москва ове године...

Прошле године се оженио Иреном и добио сина Анатолија. Сада стално живи у Москви. Не воли публицитет, популарност му не прија, не воли новинаре, сниматеље, тв-камере.

Када игра важне турнире или мечеве, не воли ни разговоре ни музику. Тражи тишину и добру књигу. Први узор био му је Ка-

пабланка, потом се дивио Ботвинику, па Спаском и Фишеру. Данас је он узор другима.

Највећа му је снага у томе што ретко губи партије. Две до три годишње. Тачно прорачунава сваки потез на турнирима и игра са онолико жестине колико му је потребно за победу.

Хоби му је филателија и има велику збирку марака коју редовно допуњава на разним путовањима. Има и много пријатеља у свету који му шаљу марке.

Средњег је раста, питак, има смеђу косу. Говори тихо, тако се и смеје. Ретко се љути, још ређе упушта у препирке. Тоља Карпов је необично обичан млад човек. Тек је навршио тридесет година. Рекосмо, дипломирао је, оженио се, има сина. Има свог омиљеног пијца и свој хоби. И титулу првака света зато што игра најбоље шах на свету. Практично, то га једино и издваја из његове генерације — то што је најбољи.

И што прича о њему, његовом животу и каријери, и даље тече...

Родољуб Марковић

УКРУГ... УКРУГ

Д а ли је трка одржана пре тачно 99 година на једном покривеном стадиону у Њујорку најтеже атлетско такмичење које је икада организовано, не може се рећи са сигурношћу, али да је било тешко, било је...

Трка је требало да

траје 24 часа, „нон-стоп“, а победник би био онај ко за то време претрчи највеће растојање.

Маратон је, вероватно на огромно олакшање исцрпљених такмичара, прекинут после 23 часа, јер је извесни Џејмс Сандерс толико одмакао осталима да је постало јасно како више нико неће моћи да га сустигне. Победник је претрчао 192 километра!

СУПЕРМАМА

Ч илеанка Леонтина Алвина постала је ове године апсолутна рекордерка — донела је на свет педесет прво дете. Педесет петогодишња Алвина родила је прво дете у четрнаестој, али јој ни то не би обезбедило титулу „супермаме“ да поред серије јединица и јединаца није донела на свет седам пута двојке и четири пута тројке... Поред маме, и тата је од почетка до краја исти.

ШТА ТО ТАМО МИРИШЕ?

К о каже да и горањ не може да мирише? Минарет дамије Кутубија у мароканском граду Маракешу, рецимо,

и дан-данас, 786 година пошто је саграђен, пријатно мирише...

Дамију је у 12. веку саградио султан Јакуб ал Мансур у знак сећања на победу коју је код шпанског града Аларкоса извојевао над Алфонсом VIII.

Задовољни победник је од својих градитеља тражио да саграде грађевину која ће „пријати оку и носу“. Султан је добио што је тражио: малтер којим је минарет грађен помешан је с мошусом...

РАСЕЈАНИ ЧУВАР

Ц елокупна полиција Франкфурта недавно је дигнута на узбуну: путеви који воде из града су блокирани, у сваком кварту организоване рације... Од одбеглог робљаша Карла Шнајдера ни трага ни гласа... Неколико сати касније потера и саопшта узбуна изненада су прекинуте...

Тридесет деветогодишњи Карл, испоставило се, није ни помолио нос из затворске зграде.

Шта се у ствари догодило? Један од чувара је Карла грешком закључао у погрешну ћелију. Расејанку је требало неколико сати да схвати своју грешку. Како је читаву ствар касније објаснио шефовима, није познато.

МОЛИМ, ИЗБАЦИТЕ ЖАПЦА

Међународна утакмица Енглеска — Аустралија у крикету прекинута је чим је започела, на захтев искусног бацача лопте за енглески тим А. П. Расела:

— Нешто није у реду. Како дотакне земљу,

лопта се чудно понаша...

Збуњени играч је имао шта да види када је мало боље загледао терен: стотине скакутавих зелених жабаца... Игра је настављена тек пошто су три кофе пуне напастника избачене с терена.

Инцидент са жабама одиграо се пре шездесет година у Нотингему, али то није био ни први ни последњи пут да животиње изазову прекид неке утакмице у крикету. Године 1957. чузар вратника глостерског тима лепо је замољен да лично уклони жаба који се затекао на терену. Зашто баш вратар? Обавезни део његовог дреса су рукавице... Поменути вратар је прошао много боље од једног играча „Сарија“ кога је неки пас десетак минута јурио по терену у Дараму. Утакмица је настављена тек пошто је нађен власник пса који је свом разбеснелом љубимцу једва успео да намакне каиш.

Пре неколико година утакмица Оксфорд-Кембриџ прекинута је због мачке која је у јеку игре одлучила да се прошета по терену... Меч Итон — Хероу није прекинула ни мачка, ни пас, ни јеж, ни жаба, него фазан који је, ко зна зашто, у ниском лету надлегао терен...

Утакмица крикета у Њукаслу 1958. године уопште није ни завршена: на гледаоце и играче изненада се спустио рој пчела. Троје људи је због уједа чак задржано у болници.

Па онда још кажу да крикет није узбудљива игра?!

ПИЈАН ОД ВОДЕ

е долази свако пијанство од алкохола. Неки људи могу да се „нацврркају“ и од најобичније воде. Реч је о особама са болесним бубрежима код којих је изbacивање воде отежано.

Тај вишак течности нагомилана се у мозгу, раствара хемикалије које обезбеђују нормално функционисање организма и — жртва се осећа и понаша баш као да је пијана. Ова врста интоксикације је, истина, изузетно ретка, али када до ње дође, ко да поверује жртви да тетурале, збуњеност и све остало што уз пијанство иде, нису последица пет-шест чаша више?...

ИМАО ЈЕ
ДРУГО
ЛИЦЕ

ЧУДОВИШТЕ С ЦИТРОМ

Прве године
Неронове владавине
биле су
најнапредније
и најмирније у
историји
Римске Империје

3 абавао се на нај-
свирепији начин: „На
људе су навлачили
животињска крзна а затим
их бацати међу псе да их
растргну; везивали су их
на крстове и често их
спаљивали у императоро-
вом врту да би живим
бакљама осветљавали око-
лину. Организоване су и
необичне циркуске пред-
ставе на које је Нерон до-
лазио не само као посма-
трач...”

Ово су извешаји које
сазнајемо од Тацита о пе-
том по реду римском им-
ператору о коме се заси-
гурно зна и то да је завр-
шио као жртва сопствене
окружности. Међутим, неки
историчари покушавају да
докажу да је овај мон-
струм имао и друго лице
— потпуно супротно оном
које је испољио у бурном
приватном животу и вла-
давини.

Нерона је пратило тешко
наслеђе: његова мајка А-
грипина, лепа и бескрупу-

лозна, била је сестра им-
ператора Калигуле, оног
који је из чиста мира му-
чио и убијао стотине људи.
И сама је отровним гли-
зама усмртила Нероновог
поочима Клаудија. Неронов
прави отац, конзул Доми-
цијо Енобарбо, био је по-
знат као варалица, силеци-
ја и убица.

ПРВО УБИСТВО

Нерон је рођен 37. годи-
не нове ере. Имао је 3 годи-
не када му је умро отац а
мајка се удала за импера-
тора Клаудија кога је ла-
ко убедила да усвоји Не-
рона и именује га за на-
следника уместо сина Бри-
таника. Затим га је убила
— из страха да се овај не
би предомислио и уз о-
громну своту новца успела
је да седамнаестогодишњег
Нерона прогласи импера-
тором.

Чим је преузео власт,
Нерон је смислио како да

се обезбеди од могућности
да Британико једног дана
не покуша да поврати о-
чев престо. Обратио се
тровачници и врачари До-
кусти која је припремила
отров и за његовог поочи-
ма. Четрнаестогодишњи
Британико умро је пред
његовим очима у току ве-
чере коју је император
прекинуо тврдећи да се
ради о нападу епилепси-
је...

Сметало му је и то што
је његова мајка желела да
влада заједно с њим, па је
сковао ђаволски план: по-
звао ју је на једну свеча-
ност у приморски градић
Баја а затим је отпремио
кући бродом који је уз пут
потонуо — наравно, по ње-
говом наређењу. Агрипина
је, међутим, успела да
доплива до обале и поша-
ље гласника да јави Нерону
да је жива. Ово је за њега
било исувише: ван себе од
беса тврдио је како је ње-
гова мајка послала човека
да га убије. Осудио ју је
на смрт.

Сентименталан живот Не-
рона увек је био буран. Са
петнаест година оженио се
Клаудијевом кћерком Ота-
вијом али никако није мо-
гао да се сложи с њом, па
ју је прогнао на једно о-
стрво а затим убио баш
као и своју следећу супру-
гу Попеу. Трећа жена му
је била Стацилија. А да би
се њоме оженио, морао је
да убије њеног супру-
га...

СЕНЕКА ИЗ СЕНКЕ

Бронзани новчићи из пе-
риода Неронове владавине
представљају га као чове-
ка биковског врата, густих
обрва, пљоснатог носа и
дебелих усана. Очи су му
биле плаво-сиве а коса у-
редно увијена. Имао је
оштру плаву браду коју је
касније бријао, крупно го-
лазно тело носиле су суво-
љаве цожнице. Имао је
проблема с кожом, па је

око себе ширио непријатан
мирис. Вековима се о Не-
рону писало да црње не
може.

Заучи невероватно, али
прве године Неронове вла-
давине забележене су као
најуспешније и најмирније
у историји Римске Импери-
је! Изгледа да је на страни
део његове личности тада
још успешно држао под
контролом стари Неронов
учитељ и саветник фило-
зоф Сенека. За његове
владавине смањене су так-
се и уведене пензије за о-
стареле. Обасипао је сиро-
тињу доброчинствима, до-
бро се сналазио у улози
арховног судије а у коло-
није је слао само способне
људе.

Нерона је још у де-
тињству привлачила умет-
ност. Знао је да слика и
ваја а имао је смисла и за
музику. Говорио је грчки
лодједнако добро као ла-
тински а недостатак обра-
зовања надокнађивао је
оштрином духа. Стихови су
му били тако течни да су

чак и његови пријатељи сумњали да му их неко пише. Као певач дебитовао је у Напуљу и доживео огроман успех. Дао је да се у његовом арту изгради подијум за позоришне представе под ведрим небом.

Временом је постајао све окрутнији. Наручивао је животиње из далеких земаља и приказивао их у аренама, често у крвавој борби с гладијаторима или затвореницима осуђеним на смрт. То му је била страст као и коњске трке у којима је најчешће био победник. Тачно је и то да је понекад дисквалификовао противнике, а знао је и да нареди да се затворе сви излази док он не заврши своју тачку...

О Нероновим лудостима брујао је читав Рим: коцкао се улажући огромне своте а гладијаторима и глумцима давао је нечуване награде — огромне поседе, читаве блокове грађевинских кућа, бродове.

Кад би му понестало новца за награду војницима, присвајао је туђе поседе. Изменио је благе државне законе (с почетка своје аладавине) и исцрпео богатство ондашњих храмова; златни и сребрни новац заменио је легурама мале вредности.

НЕРОПОЛИ

Да ли је истинита прича о томе да је Нерон свирао на цитри док је Рим буктао у пламену? Сви савремени историчари са резервом примају ову легенду. Зна се да је у ноћи 18. јула 64. године у Риму избио пожар који се за кратко време проширио на читав град. Рим је горео пуних недељу дана. Нерон, који се тада налазио у родном Анрију, пожurio је у престоницу.

Иако је одмах предузео мере да Риму да нови лих — што је углавном и постигао — почеле су да

круже масине како је Нерон сам подметнуо пожар, чак и то да је у најтежој ситуацији седео на неком торњу и певао песму о пропасти Троје!?

Нови Рим требало је да се од тада зове Нерополи. Нерон је у самом центру саградио себи нови дворac где је у атријуму централне грађевине поставио своју статую високу 35 метара. Зидови многих просторија пресвучени су златом. Дворac је био преплављен уметничким делима. У међувремену се јавио мишљење све више окретало против Нерона: отворено се говорило да је император запалио Рим само да би обезбедио место за своју нову палату.

Бесан због тога Нерон је прогласио ванредно стање. Страх је завладао Римом. Било је довољно да се само помене нечије име па да овај буде оптужен. Многи су „скраћени“ за главу; неки су морали сами да се убију — да се

отрују или пресеку вене, као што је то био случај са Сенеком.

Сенат се једнодушно окренуо против Нерона, свима је већ било превише његове свирепости. Обарали су његове статуете и по зидовима исписивали погрдне речи. Државна благајна била је празна. Најближи су почели да га напуштају. Очајан, написао је говор којим од народа тражи опроштај, али није имао храбрости да се појави у Форуму и прочита га. Једне ноћи напустили су га сви преторијанци, палата је остала необезбеђена.

СМРТ НЕРОНУ!

Исте те ноћи, огрнут старом мантијом, Нерон је са четворицом поданика одјахао у предграђе до свог бившег роба Фаона. Седећи у подруму на прљавом, расклиматаном кревету, наредио је својим

људима да иза куће ископају раку. Док су они послушно извршавали наредбу, стигао је гласник с поруком да је Сенат прогласио Нерона државним непријатељем и осудио га на смрт бичевањем.

Нерон је само додирнуо два бодеча — није имао снаге да се њима и послужи. По ондашњем обичају, замолио је једног из друштине да се убије и тако му помогне својим примером. Али, замољени није био расположен да даје светли пример. Ни он, ни остали.

У зору се зачуо топот коња који су се приближавали у галопу. Неко га је издао. Нерон је узео бодеч, ставио га у руке једног од пратилаца и усмерио га према врату узвикују:

— Умире велики уметник!

Живео је 31 годину, од тога 14 као владар највеће империје.

Д. В.

*СТРАНА

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

НОВО ОДЕЛО

Музика и текст:
Зоран Лесендрић
Изводи: група ПИЛОТИ

Купио сам ново одело
изашао сам са друштвом
у град.
Ми имамо своју кафану
„Силоси“ не залазе у нашу
крај.

Наши погледи на свет
су исти
 снови су остали из нас
 своје идеје чувамо за себе
 не можемо њима
 да мењамо свет!

Ми возимо иста одела
 ми возимо исте „веспе“
 кроз град
 ми носимо иста одела ...

Пилоти

Млада београдска група је у стилу свог имена дирентно узлетела у музичко небо снимивши ЛП плочу, а да пре тога нисмо слушали њихове снимке или бар сингл-плочу.

ПИЛОТИ су сматрали да су за протеклу годину стенли довољно искуства да се широкој публици одмах могу представити једним албумом који се зове нао и група „ПИЛОТИ“. За себе кажу да су изузетак на београдској рон-сцени, да подсећају на ненадашње модсе јер се тано и облаче, возе моторе и имају свој „нафић“ у коме се састају. Песма којом почиње албум „Не веруј у идоле“ на нени начин је манифест групе. „Не веруј у идоле са насловних страна, из филмова... али и са музичке сцене!“

Остали текстови са плоче су илустрација свакодневног живота и размишљања младих људи. То је живот који тече свуд оно нас: „Млад и заљубљен“, „Момци из краја“, „Имам диплому“, „Недељом увече“, „Весели момци“ итд.

Чланови ПИЛОТА су: ЗОРАН ЛЕСЕНДРИЋ, гитара и вокал, ГОРАН БОГИЋЕВИЋ, друга гитара, ДРАГАН АНДРИЋ, бас и НЕНАД АНТАНАСИЈЕВИЋ, бубњеви.

СРЕЋНИ ЦЕК

Чувени басиста Цек Брус (Jack Bruce) спада у најтраженије сепи-музичаре који не сјајно одсвирати своју део-ницу у студију, а затим отићи на другу страну. По природи несталан са истом ревношћу је растурао разне групе као што их је и стварао. Из егзистенцијализма није постигао још већу славу јер је одустајао баш онда кад је било најважније. Но, изгледа да је дошло до неке промене: некадашњи суперстар који је знао да ломити гитаре и свира оно што његови партнери нису желели, данас је уступио место брижном вођи који бди над својим ансамблом са жељом да добије што бољи звук не марећи више за упорна солирања на бас-гитари. Да ли је то последица наглог опадања популарности некадашњег басисте из трија КРИМ (Cream)? У једном интервјуу је изјавио: „Данас сам срећнији него икада раније. Дуго сам се тражио... Сада тек радим оно што сам одувек желео. Протеклу годину сам провео на турнеји по Сједињеним Америчким Државама и на-ишли смо на веома добар

одзив публике. Али више не мислим да наступам на великим стадионима“.

О сарадњи са Џоном Мак Лафлином рекао је: „Није тачно да сам се са Џоном споречкао. Ја њега знам већ годинама и кад год смо заједно свирали, било је то онако узгред. Било нам је задовољство да се нађемо неке вечери и заспирамо заједно. Потом је свако ишао својим путем. Уосталом, то сам исто радио и са Џефом Веком и Козијем Пауелом!“

— Жалите ли за групом Крим?

„Не баш толико! То је био занимљив период мога живота. Имали смо већу слободу стваралаштва него данас. Природно да су ми неке успомене остале драге, али у то време се нисам осећао сасвим свој. Свирао сам и оно што нисам желео. Шта мислите, на пример, шта би данас ваљало свирати? Блуз, хард-рок? Па то сам радио пре десет година! Мислим да је природан наставак цез-рок. С времена на време ћу снимити нешто различито као на пример плочу са Робинотом Трауером.“

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ВАРАЖДИНА

Јесте ли знали да је Вараждин град барока, цвијећа и музике. А музика је у овом граду веома развијена јер дјелује мноштво група. Но свакако је једна од најпопуларнијих нововална група ЦРНА КРОНИКА. Ова група свира већ једну годину и за то вријеме је одржала велик број концерата, одушевљавајући младе у Вараждину. Концерти су одржавани у просторијама кина „Сутјеска“, на тераси ресторана „Граничар“, као и на тераси ВА-МЕ и на многим другим мјестима. Свирали су и ван Вараждина.

Један од најуспјелијих наступа ове младе, још неафирмисане групе, био је за вријеме одржавања IV смотре Извиђача Хрватске.

Чланови ЦРНЕ КРОНИКЕ су: Игњак Кларић, вокал, Роби Контрес, бас и вокал, Срећко Кекез, гитара и вокал и Марио Оремики, бубњеви и вокал.

Контакт адреса:
Приморска 28
Вараждин

Круно Јозић
Приморска 23
42000 Вараждин

(хonorар 150 динара)

СА СВИХ СТРАНА

Један калифорнијски истраживач по имену Стив Халперн тврди да различити делови тела реагују на различиту висину звука: дубоки тонови погађају доњи део тела, средњи погађају стомак, а високи горњи део тела. Према њему, панк музика која користи средње тонове директно утиче на вибрације стомака — што може да изазове повраћање!... Пулијен Ленон, Џонов син из првог брака, на великој је муци после очеве смрти: о њега се отимају мајка Синтија и маћеха Јоко Оно. До сада је

МОЈ ИЗБОР

ДОМАЋЕ

СТРАНЕ

Иако сам врло млада, већ дуго слушам поп-музику и жељела бих да објавите мој избор најслушанијих плоча. Зовем се Данна Поповић, ученица сам основне школе у Босанској Градишњи и адреса ми је: Скендера Нуленовића 3 Ц, 78400 Бос. Градишња.

1. SMOKE ON THE WATER — Deep Purple
2. BLACK IN BLACK — AC/DC
3. I WAS MADE FOR LOVIN' YOU — Kiss
4. CHANGING OF THE GUARDS — Bob Dylan
5. RING FOR A CHANGE — Staus Quo

- ВИДИШ ДА САМ ГАДАН НАД САМ ТЕБЕ — ЛАДАН — Рибља чорба
2. НА ЗАДЊЕМ СЈЕДИШТУ МОГА АУТА — Бијело дугме
3. МАЛЕНА — Идоли
4. НАЗАД У БЕЛИНИ ПРЉАВИ ГРАД — Рибља чорба
5. ГЕНЕРАЦИЈА — Азра

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем већи број сингл и ЛП плоча. Заинтересованима шаљем списак.

Миле Стефановић
Стевана Синђелића 8
18310 Брза Паланка

Продајем велики број сингл плоча наших и страних певача и група. Такође и добро очувану ЛП плочу „The Beatles at the Hollywood Bowl“.

Заинтересованима шаљем списак.
Силва Солеифелд
Р. Кончара 34
54000 Осijek

Купујем сваку касету ансамбла STATUS QUO (Осим „What ever you want“ и „If you can't stand the heat“). Купујем и касету AC/DC „Highway to hell“.

Милан Кнежевић
Доња 2
Кумодраж — Београд

Продајем добро очуване сингл-плоче а заинтересовани могу добити списак ако пишу на адресу:

Владимир Достанић
ученик VI-4 о. ш. „Ј. Ј. Змај“
Матије Хући 66
22000 Сремска Митровица

Жељела бих да купим добро очувану касету „Boney M“ „Love for sale“ по цени од 150 динара.

Биљана Павловић
Сланички пут 29 а
11000 Београд

живео у Велсу са мајком, али му сада маћеха нуди учешће у свим финансијским подухватима укључујући и снимање плоча. То је велико искушење за Џулијена који би желео да пође стопама свога оца (на кога невероватно личи)...

Амерички судија Ричард Овен дошао је до закључка да композиција „My Sweet Lord“ Џорџа Харисона личи „три четвртине“ на песму „He is so fine“ и да због тог плагијата Џорџ мора да исплати 1,6 милиона долара ранијем издавачу. У међувремену је стари противник Битлса Ален Клајн откупио сва права на поменути песму плативши укупно 587.000 долара рачунајући да ће у тој трансакцији зарадити један милион. Када је то дознао, судија је преиначио пресуду и сад Џорџ мора да плати „само“ 587.000 долара одштете... Смрт ирског штрајкача Бобија Сандса имала је за последицу одлагање низа концерата, али не због жалости већ зато што се британске групе нису осећале довољно сигурне међу младим Ирцима... Једном приликом у војној бази на Род Ајленду био је заказан концерт Џери Ли Луиса. Но како овај није дошао у заказано време, један од војника — његових обожавалица — изашао је на позорницу и уз пратњу ансамбла „Килерс“ отпевао с успехом неколико старих брзих рок-песам. Када је Џери Ли Луис са великим закашњењем стигао на други део концерта, публика уопште није приметила замену!... Јусуф Ислам је имао чудан животни пут: као мали Грк из Лондона прво се звао Стивен Георгију, кад је мало одрастао и почео да пева узео је псеудоним Кет Стивенс. Достигао је успех светске звезде а онда се изненада повукао у изгнанство у Бразил. Касније се поново појавио да би раскрстио с музиком и посветио се исламу. Ипак, жалићемо за Кетом Стивенсоном.

МУЗИЧКИ МАГАЗИН

Прва свеска: ПРИРУЧНИК ЗА САМОСТАЛНО УЧЕЊЕ НОТА уз гитару и хармонику (клавирску и дугметару) са прстометом Јовице Петковића; Друга свеска: НОТЕ 25 СТАРОГРАДСКИХ ПЕСАМА са скицама за пратњу акордима. Цена једне свеске 250 динара. Плаћање поузећем; Шаљемо и у иностранство. Адреса: „МУЗИЧКИ МАГАЗИН“, пошт. преградак 14 — 11070 НОВИ БЕОГРАД

САРАДНИЦИ — ЦРТАЧИ

РАДИЧ МИЈАТОВИЋ — НОВИ САД

МАРК КНОПФЛЕР
(DIRE STRAITS)

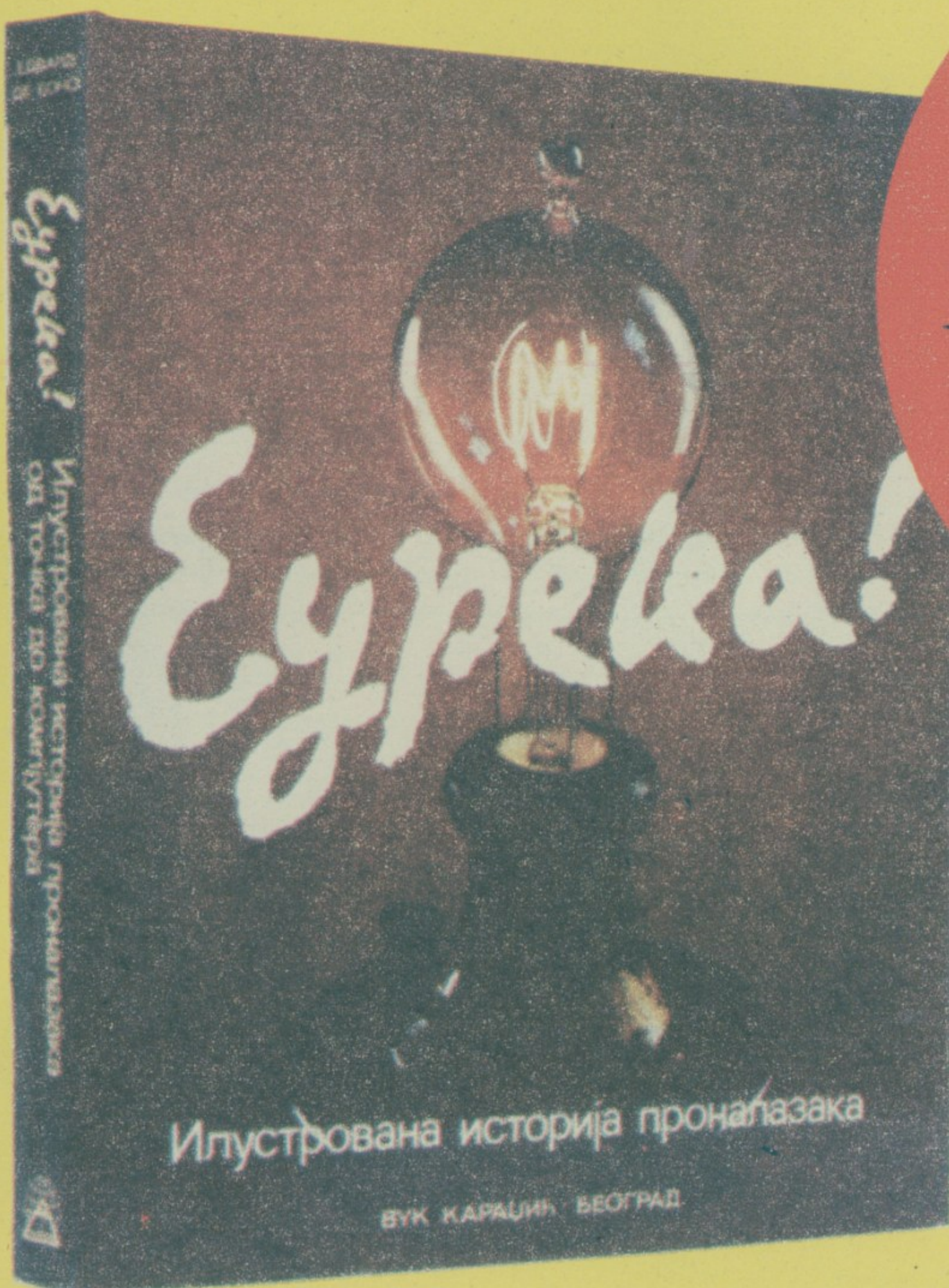

СТИВИ ВОНДЕР
(STEVI WONDER)

Зовем се Невен Ољачић, имам 13 година и идем у VII разред о.ш. „Иво Андрић“ у Београду. С обзиром да врло лепо цртам стрипове, то сам редовни читалац „Политикиног забавника“ и сакупљам и остале стрипове на које наиђем. Веома волим рок-музику, радо читам књиге о свемиру, сакупљам привеске и плоче. Од домаћих група највише волим БИЈЕЛО ДУГМЕ, а од страних AC/DC. Зато вам и шаљем свој цртеж њиховог некадашњег певача Ангаса Јанга (ANGUS YOUNG) који ми се веома свиђао не само као певач, већ и зато што је (као и ја) носио кратке панталоне!

AC/DC

илустрована историја проналазака — ОД ТОЧКА ДО КОМПЈУТЕРА

ЧОВЕК СЕ КРЕЋЕ
Саобраћај • Комуникације
ЧОВЕК КОРИСТИ ПРИРОДУ
Енергија • Материјали
ЧОВЕКОВ ЖИВОТ
Пољопривреда и исхрана

• Одевање
Грађевинарство •
Домаћинство • Здравство
Заштита • Организација
ЧОВЕКОВ РАД
Оруђа • Инструменти
• Конструкције ума
КЉУЧНА ОТКРИЋА
Нож • Точак • Конопач
• Вентил • Зупчаник • Жица
Телефонски кабл • Транзистор
• Ласер

КАКО И ГДЕ СУ НАСТАЛИ НАЈВЕЋИ ПРОНАЛАСЦИ

Пуна богатих и зналачки одабраних фотографија, цртежа, докумената, података и необичних анегдота ЕУРЕКА је узбудљива прича

О проналасцима који су изменили људску историју

• ШТАМПАРИЈА • БАРУТ • ПАРНА МАШИНА • ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА • ТЕЛЕГРАМ

О изумима који су човеков живот учинили лепшим и удобнијим
• ЦИПЕЛЕ • ОЛОВКА • ТЕРМОС • ДУГМЕ • ШТЕДЊАК • НЕЗАГОРЕВАЈУЋИ ТИГАЊ

Сваки опис појединог изума је мала прича за себе, кратак документ о генијалности човековог ума, о његовој истрајности и довитљивости.

Свако кога интересују технички напредак и општа култура човечанства везана уз њега, наћи ће у овој књизи богат избор тема. То је књига за којом ћете посегнути много пута, било да освежите своје знање, било да нешто научите.

Ћирилица, формат 25x31 cm, богато технички опремљена, тврд повез са пластифицираним заштитним омотом у боји, 248 страна текста, 818 илустрација од којих 330 у боји. Индекс имена, као и табела хронолошког прегледа проналазака, налазе се на крају књиге.

ЦЕНА 560.— динара

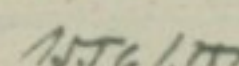
Књигу можете купити сваког радног дана од 15 часова у ИРО „Вук Караџић“ Београд, Краљевића Марка 9, тел. 620-371 и 628-848, а можете је купити и у нашим представништвима у Новом Саду, Булевар 23. октобра 25, тел. 20-339, у Сарајеву, Симе Милутиновића 10, тел. 22-773, у Светозареву, Славке Ђурђевић 88 згр. Б-3, тел. 23-313, у Загребу, Николе Тесле 14/III, тел. 410-525 и у Скопљу, Булевар партизанских одреда 13, тел. 228-114.

Издавачка радна организација „ВУК КАРАЏИЋ“
Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА — П. З. 30. 10. 1981.

- Овим неопозиво наручујем књигу „ЕУРЕКА“ по цени од 560.— динара
• ЗАПОТОВО — плаћање поштару приликом пријема књиге
• НА ОТПЛАТУ — у 2 месечне рате.
• Рате ћу отплаћивати редовно сваког месеца најкасније до 10. у месецу по пријему књиге, рачуна и одговарајућег броја уплатница.
• (непотребно прецртати)
• У случају спора признајем надлежност Општинског суда у Београду.
-
Презиме, очево име и име
-
Занимање
-
Поштански број и место становања
-
Улица и број
-
Назив и адреса радне организације
- Овера о запослењу за купце на отплату Потпис купца
- бр. л. к.
- Издате од СУП-а
- Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

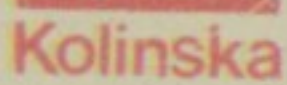
+

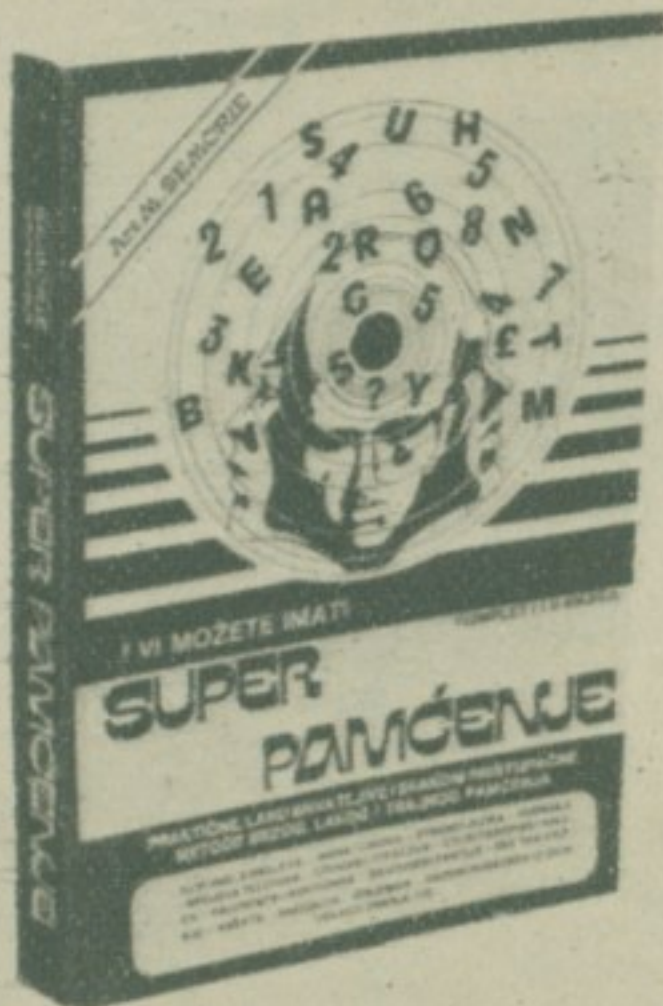
+

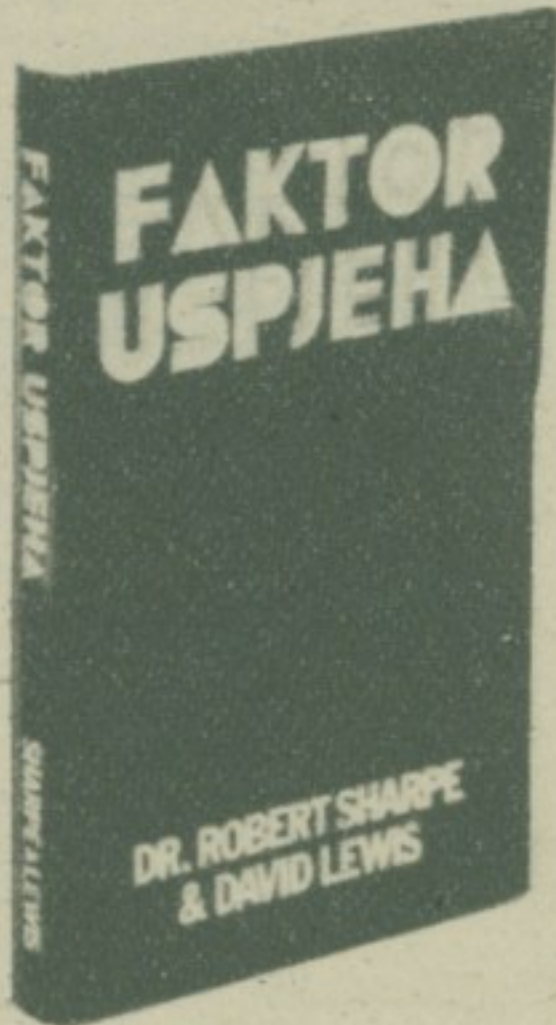
PEZ КЛУБ, 61111 Лjubљана, y. y. 8

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ...

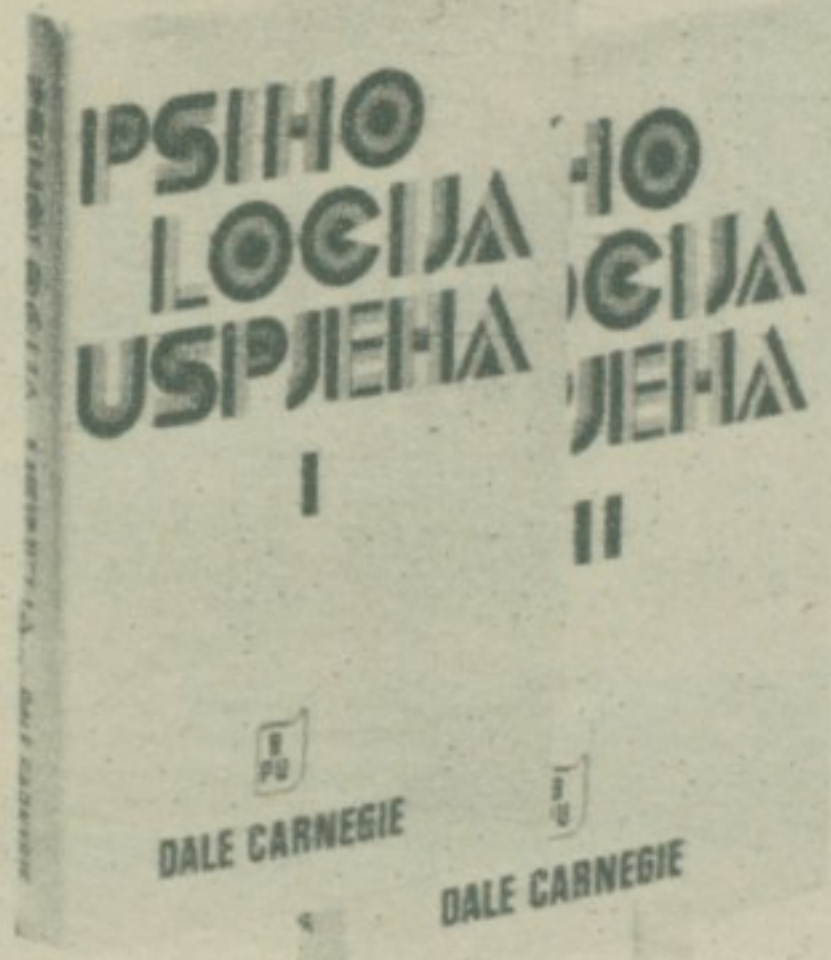
1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ“ —
Како вишеструко повећати своје памћење и способност учења
I књига: „МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ ПАМЋЕЊА“ (202 стр.) — Дин. 270. — и II књига: „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“ (228 стр.) — Дин. 270. — Програмира- ни приручник са ПРАКТИЧНИМ, ЛА- КО СХВАТЉИВИМ И СВИМА ПРИ- СТУПАЧНИМ МЕТОДАМА БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ ПАМЋЕЊА свих врста података и знања.
Комплет (обе књиге заједно) Дин. 450. — Формат 17 x 4 цм, 430 стр. (латиница), 150 илустрација, 15 са- мотестова, на фином папиру, кори- це у три боје.

2. Dr R. Sharpe — D. Lewis: „ФАКТОР УСПЕХА“ —
Како постати онакав, какви бисте желели бити
■ КЊИГА СА КОЈОМ ЋЕТЕ СЕ ОСЛОБОДИТИ ЛОШИХ НАВИКА, комплекса, пушења или напетости.
● БИХЕВИОРИСТИЧКИ ПРИРУЧ- НИК СА КОМПЛЕТНИМ ПРОГРА- МОМ УСАВРШАВАЊА У НАЈВА- ЖНИЈИМ ОБЛАСТИМА ЖИВОТА — рад, учење, породица, брак, секс, друштвени односи, одмор и спорт.
● С „ФАКТОРОМ УСПЕХА“ — ДО ВАШЕГ ЖИВОТНОГ УСПЕХА
Цена Дин. 350. — Формат 14 x 22, илустровано, 288 стр. (латиница), на фином папиру с корицама у три боје.

3. S. Yesudijan — E. Haich: „ЈОГА И СПОРТ“ —
Како стећи и очувати добро здравље током целог живота. Ова књига Вас учи ХАТХА ЈОГИ, древној уметности Истока, како можете оити увек телесно и духовно здра- ви.
Ко жели ТЕЛЕСНО ЗДРАВЉЕ, ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ (без справа и медикамената!) треба да проучи ову веома распрострање- ну књигу, преведену на 19 језика света у преко 2 милиона примерака. Цена Дин. 250. —, ципни формат, 224 стр. 72 илустрације, на фином папиру, корице у две боје (латини- ца).

4. D. Carnegie: „ПСИХОЛОГИЈА УСПЕХА“ — I“ —
Како стећи пријатеље и наклоност људи, знати посту- пати с људима... класичан и општељудски проблем рас- прављен на 264 стр. I књиге БПУ. Цена 350 дин.
„ПСИХОЛОГИЈА УСПЕХА“ II“ — Како се ослободити бри- га и наћи задовољство у животу.
ПОСТОЈЕ ДВЕ СТВАРИ У ЖИВОТУ: ПОСТИЋИ ШТО ЖЕ- ЛИМО, А ОНДА УЖИВАТИ У ТОМЕ. — Мудрост је постићи ово друго. Цена Дин. 480.
Књиге D. Carnegie-а преведене су на 20 језика света у пре- ко 7 милиона примерака.
Комплет (обе књиге заједно) Дин. 750. — Формат 14 x 21 цм, укупно 580 стр., на фином папиру, корице с омотом у две боје (латиница).
За иностранство зарачунавамо поштарину и паковање.
ГАРАНЦИЈА: Свим незадовољним читаоцима наших књи- га одмах враћамо новац, ако неопштећену књигу врате у року од пет дана након пријема.

Наручите на адресу: „ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“ — М — П. факс 20—70 11031 Београд 8 Плаћање након пријема.

ОТКРИВАМО ВАМ СВЕТ БОРИЛАЧКИХ ВЕШТИНА ДАЛЕКОГ ИСТОКА

„Борилачке ве- штине“ у две књиге дају мо- гућност да са- владате неку од вештина и без одласка у клуб, да сами научите JUDO, AIKIDO, KARA- TE, HAPKIDO, SUMO, KYUDO, KUNG FU...

„Bruce lee kung fu film“ књига, која вас упознаје са Брус Лијем, ње- говим филмови- ма, књига која у слици и речи от- крива вештине Kung — Fua...
Kate („Bassai Dai — Bassai Sho“) Књига намење- на онима који желе напредак у каратеу. Књига је стручан при- ручник, водич за успешан рад сва- ког каратисте...

Издавачко-штампарска радна организација „ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ“ Београд, Патријарха Димитрија 24 Тел.: 581-755, 583-452 Ж. рн. 60812-603-15484

ИЗДАВАЧКО-ШТАМПАРСКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА „ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ“

11090 БЕОГРАД—РАКОВИЦА Патријарха Димитрија 24 Тел.: 581-755, 583-452 Ж. Р. 60812-603-15484

Београд, 19.....
Име
Презиме
Пош. бр..... Место
Адреса

НАРУЧБЕНИЦА БР. ПОУЗЕЋЕМ

Д. Јањић — В. Гигов:	Ком.	Цена	Износ
1. BRUCE LEE, KUNG FU ФИЛМ Б-6		200.—	
2. БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ ДАЛЕКОГ ИСТОКА БЕЗ УПОТРЕБЕ ОРУЖЈА, Књига I— Б/7		160.—	
3. БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ ДАЛЕКОГ ИСТОКА СА УПОТРЕБОМ ОРУЖЈА, Књига II — Б/5		160.—	
4. KATE (Basai Dai — Basai Sho) — К-4		120.—	

Ова наруџба је неопозива. У случају спора признајем надлежност суда у Београду.

Потпис:

ПЛАТНЕНЕ ТАШНИЦЕ

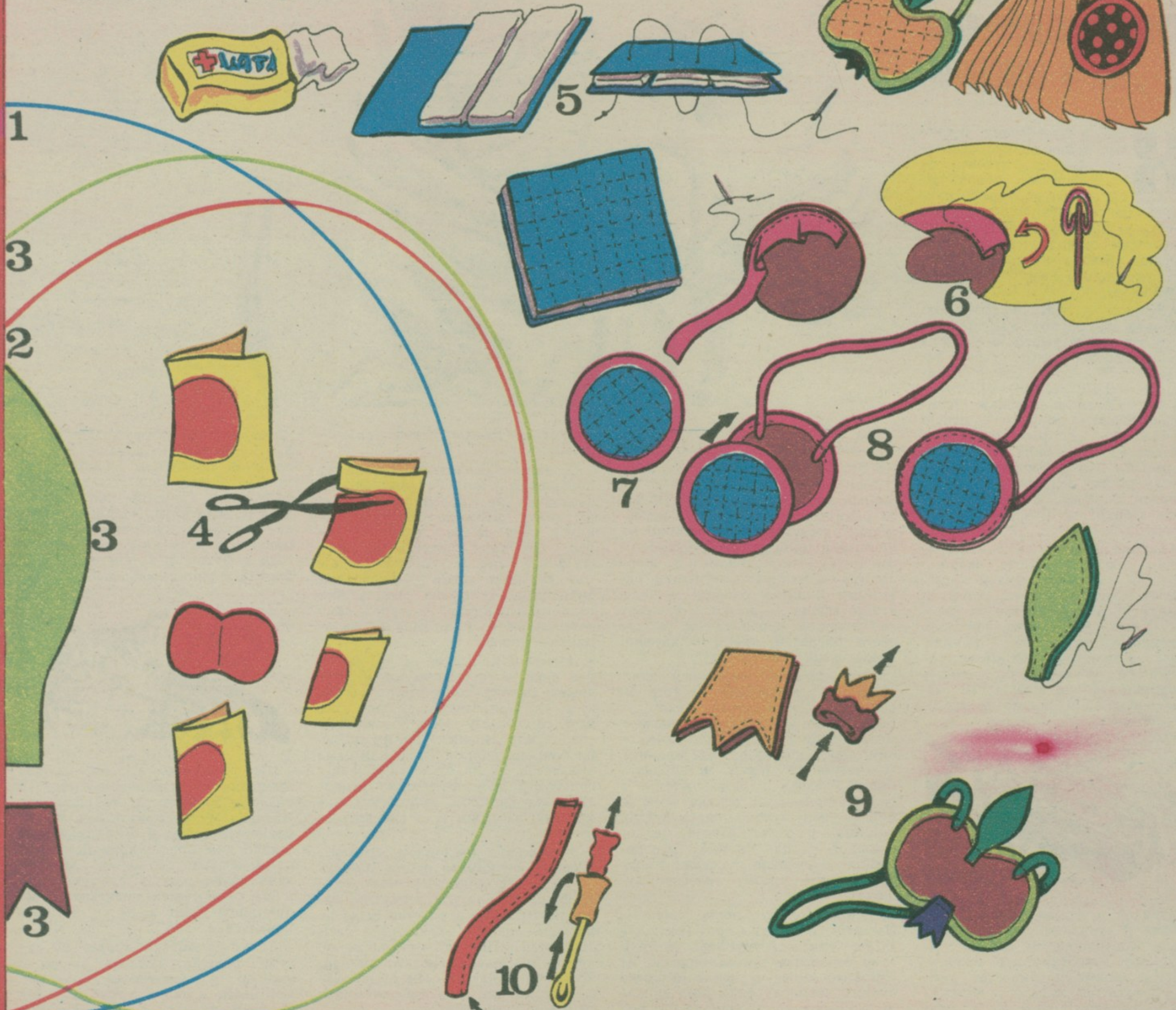
Лако можете направити овакву модерну ташницу која се носи о рамену или појасу. Предност им је што се могу носити и преко хаљине а и испод капута пошто су танке и мале. Предлажемо вам три кроја, а ви изаберите један који вам се свиђа (црт. 1, 2, 3). Ташнице можете мало повећати, али их немојте смањивати јер су овде већ дате најмање димензије. На цртежу је дата половина кроја, да бисте добили цео, пресавијте папир напола, пренатрајте крој као на црт. 4, а затим га исеците и раширите. Облик ташне на папиру сада можете пренети на материјал.

Од материјала вам је потребно мало платна или шареног цица и цик-цак вате, али оне тање. Вату поставите тако да покрије цело наличје материјала, па преко ње поставите поставу опет тако да наличје буде прислоњено на вату (црт. 5). Профирцајте све крупним бодом да се вата између тканина не би померала. Затим све проштепајте на машини у ситне коцкице. Тек сад можете кројити ташну.

Кад сте и то учинили, опшијте траком њене ивице да се не би осипале. Како ћете то учинити види се на цртежу 6: најпре се с лица нашије трака, па се преврне на наличје и подарне и онда руком или машином пришива (пресек пришивене траке види се у облачићу на црт. 6, а готов опшивени део је на црт. 7). На један такав део нашије се ручка, па се прислони други део и оба проштепују по цртицама као на црт. 8. Ручка се прави овако: узме се трака жељене дужине, зависно да ли ћете је носити преко рамена или о појасу, пресавијте се и по дужини прошије као на црт. 10. С једне стране се остави отвор и кроз њега се помоћу варјаче преврне трака (црт. 10).

Ташна у облику јабуке је нешто компликованија јер треба убацити још и цвет и лист јабуке. Ако украсе правите од чојице, што је најједноставније и најлепше, исеците само по један комад од сваког дела и пришијте их с унутрашње стране на једну полу ташне као што се види на црт. 9. Ако немате чоје, цвет и лист можете направити од тањег платна, при чему ћете сваки део кројити два пута, пришити их као на црт. 9, па их преврнути на лице на исти начин као ручку.

Готове ташнице виде се на цртежу 11.

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

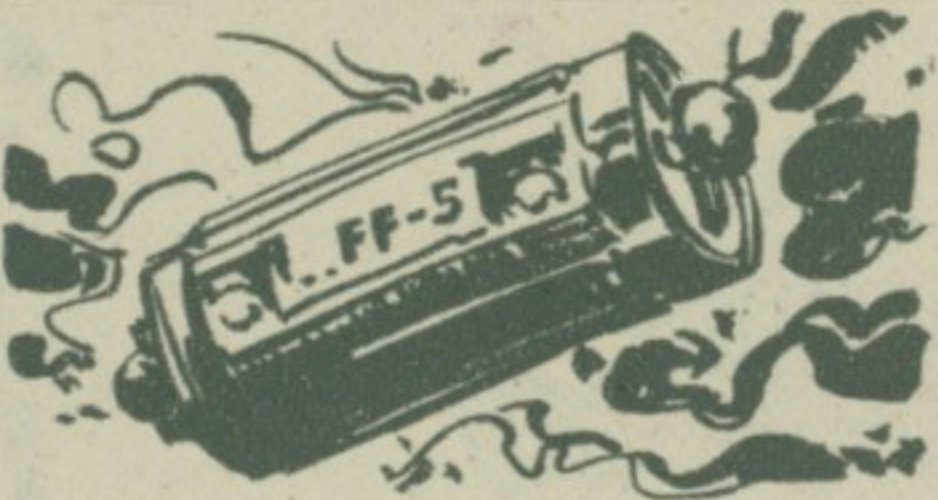
МИЛАН
ДОРОСЛОВАЦ

Некоме је помисао
на сопствену планету
неодољив мамац,
а некоме повод за
отпор до истребљења,
чак и властитог.

Кроз међузвездану пустињу, према далекој плаже Мицаку, путовао је кондензовани облак искуствених порука. У пријемном центру Извиђачке службе порука је примљена, снимљена на искуствени флуид и одмах прослеђена право у кабинет свемоћног руководиоца извиђачких легија Мицака.

Адмирал је обазриво обилазио око тубе са поруком, покушавајући да одгонетне зашто је Контролор извиђачке мисије ставио напомену: „Примарна опасност по Мицак — ПРВЕНСТВО УПОЗНАВАЊА“. Погледао је ознаку испитиване планете: „ФФ 5“ — што је значило да је физички облик планете и живих бића врло ниско рангиран. Обична мисија! За искусну посаду једноставан, готово монотон задатак. То га је још више забринуло. Шта ли се крије у поруци?

Адмирал одлучи да одмах разреши проблем. Пошто садржај тубе сам по себи не значи ништа већ се мора прожити, Адмирал усмери мисли и енергију на поруку. Осетио је познато, неугодно пулсирање искуственог флуида, савладао почетну мучнину и сједино се са поруком. Како је преживљавао оно што је већ једном доживљено, постао је Извиђач-ветеран.

Извиђач је стајао испред Усмивача и стрпљиво чекао на дозволу Контролора да крене у осматрање новооткривене планете која је попут плавичастог дива прекривала цео хоризонт. Компјутер је завршио претходна испитивања и изгледало је да ће још

ЗАБРАЊЕНА ЗОНА

једна планета постати лак плен Инвазионе флоте Мицака, која стиже после извиђача.

Још једна огољена планета! Извиђач осети грижу савести. Сетио се ранијих планета које је истраживао: десетковано становништво, уништене цивилизације, малобројни преживели подивљали у борби за пуки опстанак. Слегнувши раменима Извиђач одбаци те недојне мисли — живот у свемиру је тежак и суров, а он је пре свега обавезан према сопственој цивилизацији и раси.

Урањајући у непознати свет тражио је неко биће из кога би започео с осматрањем. Један услов морао је да буде задовољен: могао је да одабере било које, осим најразвијенијег на планети. Приметио је једно четвороноско биће. Улазећи у њега осетио је валове примарног страха које је биће испуштало наслућујући странца у себи. После једног снажног удара личност четвороношца се распада и остави уљезу из свемира празну телесну љушту.

Неприметан у новом облику, Извиђач се запутио кроз град. Лутајући улицама упућивао је ту и тамо сензорске пипке, опрезно испипавао умове и упијао искуства чудних двоногих бића која су незаинтересовано пролазила поред њега. Поново је, као и на толиким

планетама раније, осетио разочарење.

С малим разликама свугде се понављало исто: цивилизација заснована на „породици“. „Отац“ и „мајка“ већи део дневног циклуса раде да би „зарадили новца“ без којег изгледа не могу да живе. Томе се углавном додаје још по двоје „деце“ — незрелих бића која дуго низ мукотрпних година „одрастају“ и „уче“ само зато да би се укључила у „зарађивање новца“.

Извиђач је осетио и то да су ова бића, која себе називају „људима“, далеко свирепија од осталих — јединствена су по томе што се убијају због „политике“, „вере“ или „новца“. Ти му појмови баш нису били јасни, али сама чињеница да та бића уништавају сопствену расу неизбежно је водила ка једином исправном закључку: заслужили су све што их снађе.

Задовољан количином сазнатог Извиђач се упутио према „парку“ — месту где је ушао у четвороноско биће. Сумирајући резултате првог испитивања закључио је да ће планета, оваква каква је, бити лак плен. „Што су глупљи и окрутнији“, мислио је, „то ће наш посао бити лакши. Ми ћемо обавити само оно што би они иначе учинили сами себи“.

У том тренутку Извиђач опази

једно незрело људско биће како, бар му је тако изгледало, бесциљно шета по бујном биљном прекривачу. Још увек уживајући у сопственој надмоћи над бићима која је испитивао, Извиђач одлучи да примени „културни шок“ — приступ који се није могао прочитати у Правилима, али нигде није био ни изричито забрањен.

Шок изазива отворена изјава припаднику испитиване расе о разлогу боравка на тој планети. Извиђач му се представља ко је, одакле је дошао и открива му све остало, сем праве сврхе истраживања. Одавно је научио да физичка бића реагују врло искрено и да се највише података може прикупити баш када су потпуно изненађена.

Дечак се полако кретао по густом травњаку градског парка и уживао у распупелој природи. Сем њега и једне мајке која му се приближавала гипким корацима, у парку није било никога. Ње-

гово размишљање о томе да ли је мачка гладна и да ли би било добро да са њом подели кифлу која му је вирила из џепа прекиде чудан осећај — као да му се у мозак завлаче неки похлепни прсти. Дечак их удари из све снаге, као што њега обично удари мама када га ухвати да узима тек испечене колаче.

Извиђач је брзо повукао своје оштећене сензорске пипке. Био је изненађен жестином удара и констатовао је да су готово потпуно уништени. Закључи да је наишао на биће са развијеним „пси“ способностима и то га поколеба, али се ипак утешити мишљу да још ниједан Извиђач није наишао на физичко биће које је знало да употреби те способности како треба. „То је само несвесна реакција“, помисли и одлучи да настави према плану.

Да би изазвао „културни шок“, оформио је телепатску поруку и упутио је према дечаку. Знао је да ће у глави дечака порука бити примљена на домаћем језику, да ће бити састављена од израза које може да схвати, а да ће истовремено бити потпуно веродостојна. „Како да изведем телепатско испитивање?“, питао се Извиђач, још увек под утиском недавног болног искуства. Наметало му се само једно решење: нада буде сигуран да је дечак примио поруку, грунуће свом снагом и парализаће све, чак и инстинктивне механизме.

До Извиђача је стигао Контролоров сигнал упозорења. Смештен у паралелном универзуму и недодирљив за биће са планете, Контролор је увек био укључен у тоз истраживања и реаговао је по потреби. Искусни Извиђач му посла један умирујући сигнал.

Проценивши да је дошао тренутак Извиђач се у једном тренутку усмерио на дечака, продро у њега, умешно и брзо блокирао све могуће изворе опасности и... збуњено застало!

Нешто није било у реду. „Мишло је сасвим глатко“, пролете му мисао. Сувише лако! Испитивао је, пипкао, хитро се завлачио у најскривеније кутке, узимао и... запрепашћено констатовао — давао! Осећао је карактеристичан двосмеран проток енергије комуницирања са себи равним. Шокантна чињеница! Па, налази се у физичком бићу света петог ранга!

Прва мисао му је била: „Не може ми ништа. Блокирао сам га. Окупирао“. Одмах потом следила је друга брзином муње: „Или себе заробио?“

Извиђач пусти сензорске пипке на све стране и одмах их повуче. Нигде излаза! Потпуно је окружен непробојним, претећим, злокобним блоковима. Почео је да се каје што је поделио своју моторну енергију и већи део оставио у четворonoгом бићу. Да му је цела моторна енергија на располагању, имао би бар шансе да се бори. Овако је доживео врхунац понижења — заробио га је далеко ниже биће, потпуно је разголићен и беспомоћан.

Ипак, док су се ројиле ове црне мисли, Извиђачу се указао трачак наде. Понадао се да ће успети да се извуче из невоље. Понудиће му

погодбу! Уз велики напор воље скупио је последњу снагу и упутио поруку:

— Признајем, победио си ме. Све што ја знам, знаш и ти. Исто тако знаш да уништавајући мене не добијаш ништа. Нудим ти погодбу. Наћи мој брод, ступи у везу са Контролором и тражи шта хоћеш. Кроз моја сазнања упознао си могућност моје расе. Тражи шта хоћеш! Хоћеш ли сопствену планету? Имаћеш је! Бесмртност, славу? Шта год зажелиш твоје је! Уколико не успеш, ја одлучујем о твојој даљој судбини. Пристајеш ли?

Стајали су укочено, фиксирајући се погледима. Подрхтавали су. Затим се мачка мекано спусти на траву, као пробušени балон и умири се. Дечак се нагло окренуо на другу страну, а онда опет укочио. Још неко време је стајао тако подрхтавајући, а затим несташе, испари...

На другом крају постојања, на Мицаку, Адмирал изрони из искуственог флуида. Још увек се грчио од страховитог осећаја престанка постојања који је упознао тако мали број бића-сила.

Да би себи ускратио непријатни доживљај поновног урањања у искуствени флуид, Адмирал укључи Претварач. Са великим нестрпљењем почео је да прима Контролоров додатак:

„Многопоштовани Адмирале, већ сте проживели Извиђача. Физичком бићу је понуђена поштена погодба и били смо спремни да свој део одржимо. Ни Извиђач ни ја нисмо ни слутили колико су та бића подмукла и окрутна, способна да уништавају без разлога и повода. Извиђач је на препад разорен. Биће је апсорбовало неваздушен сензорску и део моторне енергије. Почело је да апсорбује и други део, смештен у четворonoшћу, и био сам приморан да се умешам.“

Преузео сам преостали део извиђачеве моторне енергије и само захваљујући том вишку успео сам да се спасем, мада сам тешко повређен. Физичко биће сам дезинтегрисао. Да је спојило извиђачеву сензорску и моторну енергију са својом, уз сав тај убилачки нагон, представљао би велику опасност за цео цивилизовани универзум. Велика је могућност да на тој планети има још таквих бића. Ако се ово десило са једним незрелим примерком, шта би тек било да смо наишли на слично биће у пуној снази?

У складу са својим овлашћењима отказао сам мисију колонизације ове планете. Препоручујем да се тај део свемира прогласи забрањеном зоном за све цивилизоване расе Интергалактичке уније.“

Претварач је уз гласни звекет избацио тубу са поруком. Адмирал је још неко време остао непомићан, дубоко замишљен. Потом је притиснуо дугме на појасу и обратио се секретару:

— Поступите по препоруци Контролора. Материјал класификујте као строго поверљив, само за потребе Савета Мицака.

Кад је искључио везу, Адмирал се горко осмехну и промрмља:

— Штета! Била је то тако богата планета.

укрштене речи

ЕРНЕСТ ХЕМИНГВЕЈ

Несумњиво најизразитији представник тзв. изгубљене генерације, озлеђене ратом и разочарењима, Хемингвеј (1898—1961) је у погледу књижевног израза испољио тежњу ка голом, репортерском бележењу чињеница, карактеристичну за његово дело и за „школу“ писаца којој је стајао на челу између два рата. Упоредо са тим истицао је снагу основних људских нагона, дубоку жудњу за интензивним животом. Нобеловац је то потврдио и личним примером. Испод бројева 2, 3 и 4 потребно је уписати наслове три његова романа, а испод броја 1 назив драме.

АУТОР ВЕ -ТАК	1	ЗНАК ЗА КРЕ- ОНИК	2	АУТО -ОЗНА- КА ВРАЊА	НАЗВИ- ША ФИЛМСКА НАПРА- ВА	ЈУЖ- НО ВОКЕ	"ИС- ТОК"	ПОТ- КРОВ- ЋЕ (МН.)	НАУКА О МИ- РУ (РР)
ЗА- ЗВО- НИ- ТИ	п	о	з	л	о	ч	ч	п	и
"ЕАСТ"	е	3	а	р	с	а	4	а	р
"ТЕНИС- КИ СПОРТС- КИ КЛУБ"	т	с	к	и	к	р	м	в	е
ХИМСКИ КРАЋ ("БИН БОКЦИ")	а	т	и	л	а		и	а	и
СНИМА- ТЕЉИ	к	а	л	е	т	и	а	и	и
КЕТИ- ВИН	к	а	л	е	т	и	а	и	и
НАЗНАК ТИТА ПОМ- НИЦИ	а	т	ф	з	о	а	т	и	к
ШЕТА- ЛИШТЕ	л	а	в		с	к	и		а
ИМЕ ТОП- СТОЈА	л	а	в		с	к	и		а
НАШ ПЛУТАЧ, ДРА- ГАН	о	у	о	к	о	л	и	т	и
ГРА- ДИ КОД ЗАДРА	и	и	и	к	а	и	и	и	и
ЗА ПРАВИ КА СЕ- ВЕРУ БОРО	з	а	и	а	к	и	е	л	е
УТВРД- НИ ФЕ- ДАЛИ ДВО- РАЧ	о	з	о	з	и	и	и	и	и
МАЛО ДРВО	г	р	л	ч	е		а	и	а
ЗАР, КОП- РЕКА	л	е	о		и	а	и	а	к
КУПЛА ФРАНЦ. КОНСТРУК- ТОР	о	и	и	и	и	и	и	и	и
АМПЕР	а	и	и	и	и	и	и	и	и
1. И 4. САМО ПТАСНИК	и	и	и	и	и	и	и	и	и
СТАНОВ- НИЦИ ЗАД- РА	з	а	и	и	и	и	и	и	и

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОНАПО: Посланица, услуга, Рн, кауч, рана, отписати, В. Ајети, Ј. сатара, ту, оксид, м. Б. ат. израда, Ке, Леонов, Наса, д. нн, игуман, Пи, А. Евијан, рантран, СА, Н. умна, КП, капут, сви, Амару, рат, Рас, радла, Сантрач, Ек.

Како научити фоку да свира гитару? А кита убицу да свакодневно пере зубе? Сто тине сати рада, пиштаљка, тоне рибе при руци за сваки добро извршен задатак и стрпљење — кажу тренери „Маринленда“, базена-позоришта надомак Нијагариних водопада.

Поред музикалних фока — неке свирају и на бубњевима — у „Маринленду“ наступа и породица делфина родом из Мексичког залива. Шта то све изводе делфини када се нађу у „позоришту“? Неки грациозно скачу кроз обруче, неки су заљубљени у играње („хит“ ове сезоне је „вагуси“, плес који се изводи искључиво на — делфинском — репу), њих четири-пет раме уз раме пара ваздух у војнички окладној формацији, а један се делфин свакодневно скија (на води, разуме се) уз помоћ двојице друтова који му служе уместо моторног чамца.

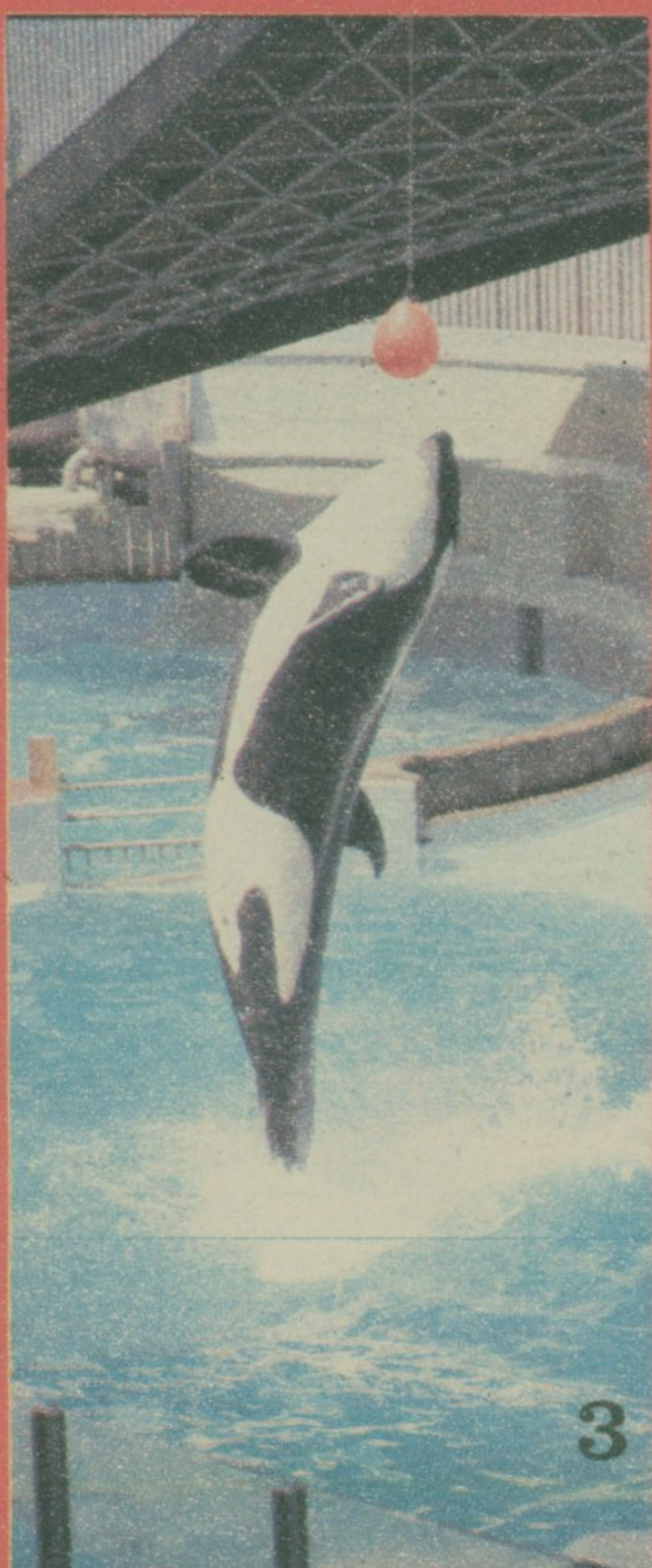
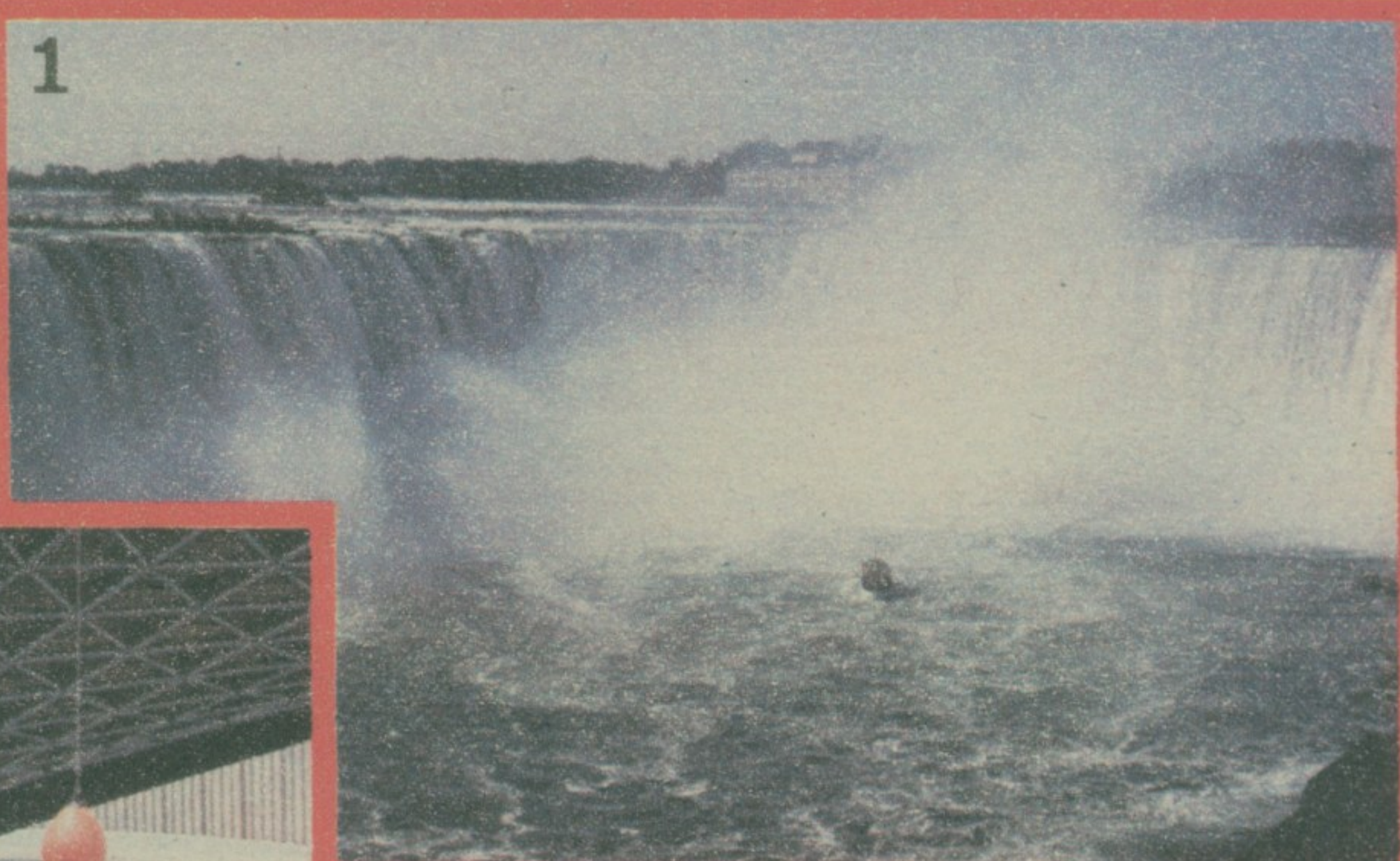
Но — гледаоци су једнодушни — звезде програма су господин Канду и госпођа Нутка, китови убице, тешки четири, односно три тоне. Канду и Нутка као да су заборавили ко су: с времена на време пољубе своје тренере, прескачу конопца, скачу у ваздух како би пробušили балон, пливају „леђно“, играју, и после сваке прогутане наградне рибе перу зубе — додуше не сами, ту је њихов тренер да им помогне... Праве послушне морске „пудлице“, рекло би се, али није баш сасвим тако. Особље позоришта на води строго поштује једно правило: кад су китови лоше воље и кад кажу „доста је“, онда је доста. Никоме није до тога да на сопственој кожи искуси колико још старе крви тече у венама припитомљених китова убица који су — кад огладне — у стању да снажним ударцем циновског тела разбију и ледену санту дебелу преко метар како би дошли до фока или људи... Такав је китовски апетит: из желуца једне женке извађено је тринаест морских прасића и четрнаест фока које је халапливица прогутала у комаду. Како се онда не бојати кита; па макар се звао Канду или Нутка?

2

КО СЕ БОЈИ КИТА?

1

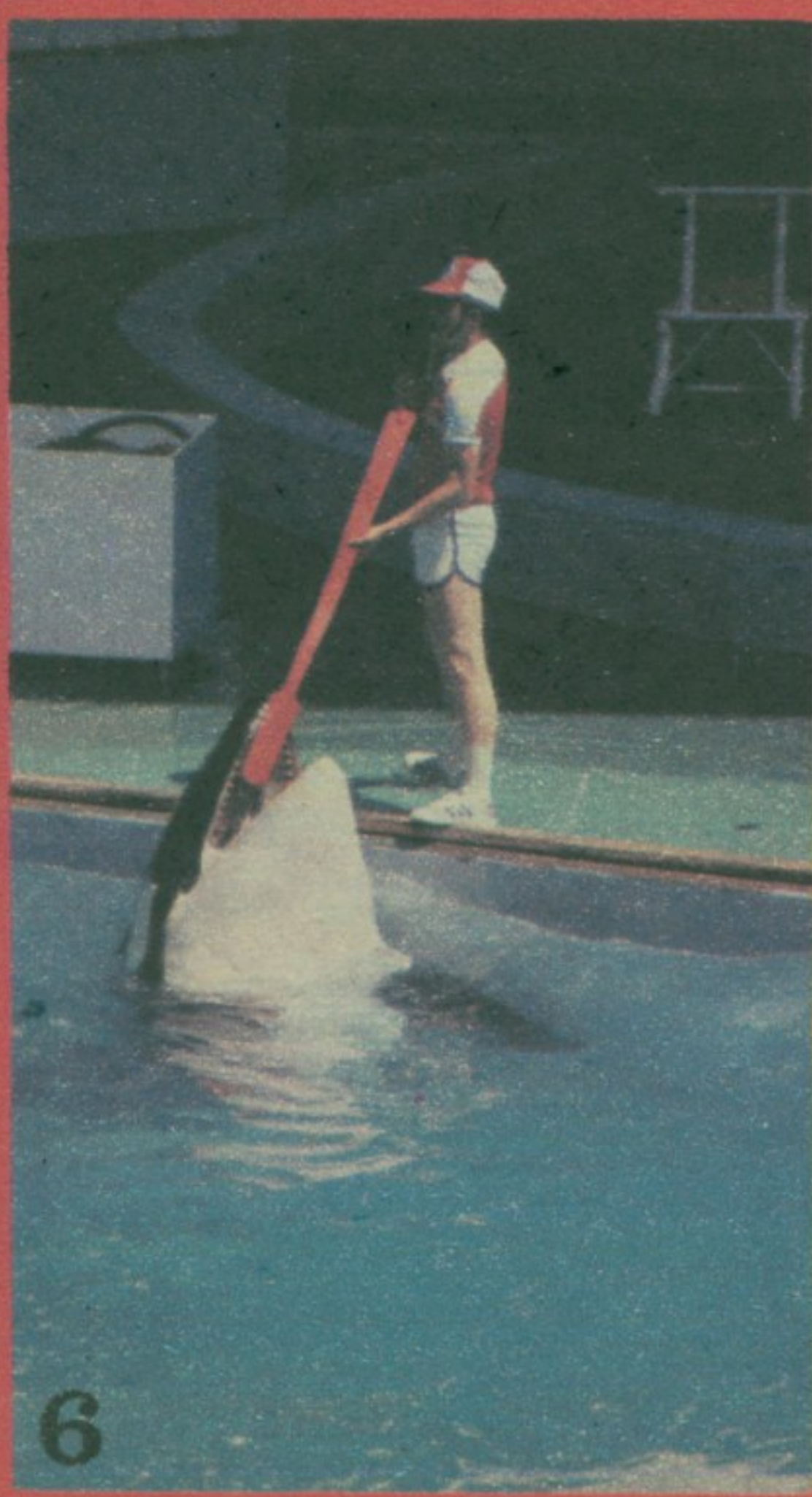
3

4

5

6

1

Нијагарини водопади налазе се на граници САД и Канаде, високи су 49 метара, широки 1435 метара. Надомак овог чуда природе, налази се чудо људских руку: базен-позориште „Маринленд“.

2

У лепоти водопада може да се ужива са једног од андиковаца или, за оне жељне узбуђења, и изблиза — из бродџа који од 1846. крстаре испод моћних слапова. И у једном и у другом случају — кабанице су преко потребне.

3

Дресери користе то што се Канду и Нутка непрекидно надмећу: све што уради једно, урадиће и друго, па макар то био и скок увис да би се пробушио балон.

4

Јахање на лађима кита убице безбедно је под условом да се он зове Канду или Нутка. Но, о једно правило тренери се никада не оглушују: када кит покаже да му је доста, онда је доста.

5

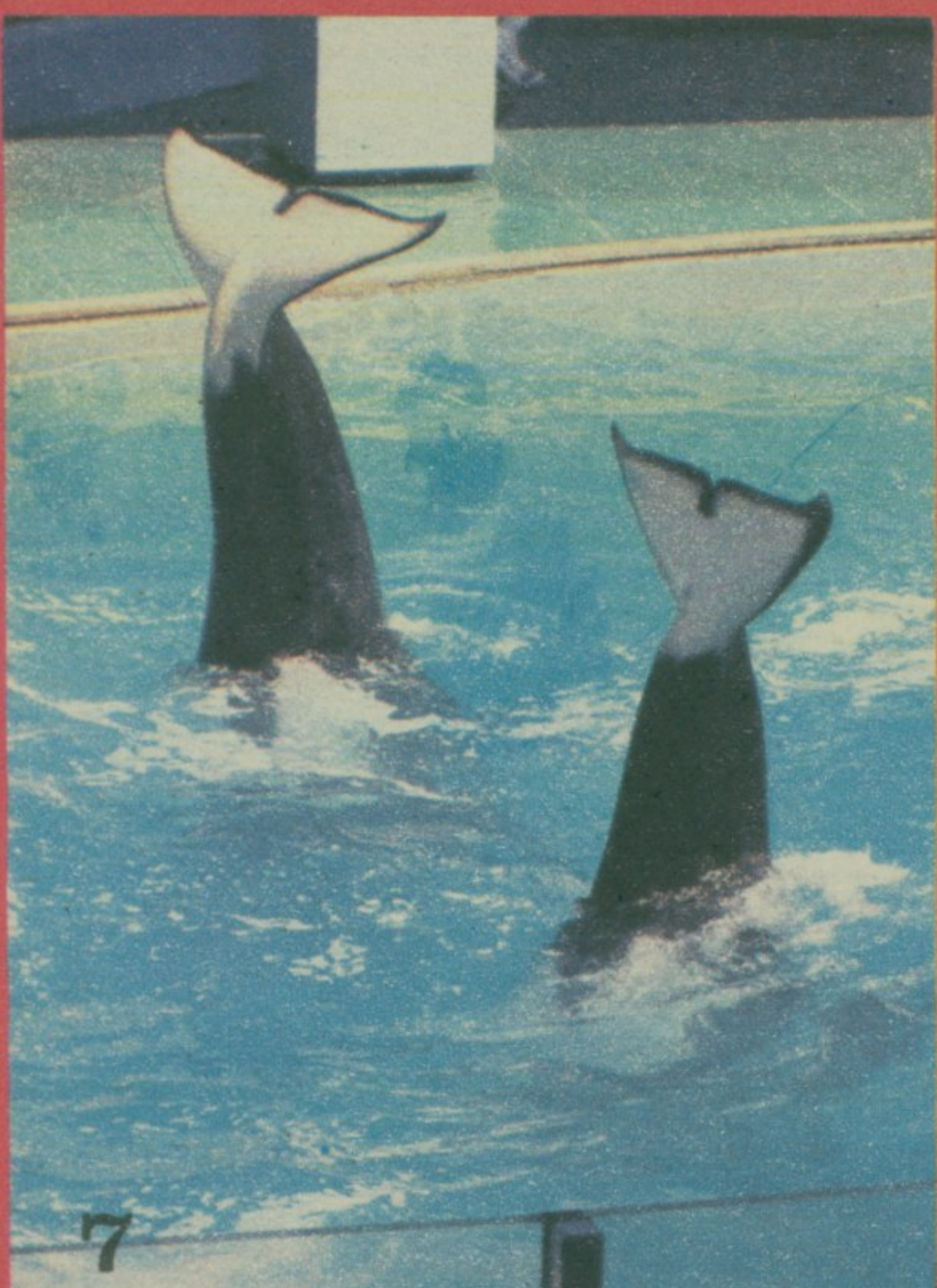
Крвожедни кит убица као да је заборавио ко је: с времена на време пољуби чак и девојку — дресера.

6

Базен позоришта „Маринленд“ прима четири и по хиљаде радозналих гледалаца. Њих ради, китови уче и да перу зубе.

7 8 9

Шта мислите, колико је воде потребно да би се напунио базен у коме Канду (4 тоне) и Нутка (3 тоне) изводе своје бравуре? Равно четири и по милиона литара. Ту није крај брига: температура и салинитет се непрекидно проверавају. Велике звезде, велике брига.

7

8

9

ПОШТИНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче, ДЕВОЈКО, ЈАВИ СЕ!

Путовао сам 24. јуна ове године возом из Винковаца до Београда и са мном у купеу путовала је и једна девојка са оцем. Колико сам из дужег разговора сазнао — враћали су се из Трста, отац јој је кондуктер, станује у Земуну у Улици маршала Тита, а она похађа 3. или 4. разред усмјереног образовања, математички смер. На жалост, име ми није рекла. Ако прочита овај мој позив, нека се сјети младића са наочарима са којим је цијело вријеме од Винковаца до Београда причала и нека ми се јави. Такође молим све који је познају да ми помогну да с њом ступим у везу.

Бранко Стевић,
ЈНА (Звездара) 1. IV
Ул. 2, спрат 3, стан 9,
Вановићи

НЕЋУ ДА СЕ ФАРБАМ!

Пишем ти већ четврти пут и мислим да ћеш се најзад одлучити да ми одговориш. Има дугу косу и пре месец дана ставила сам хидроген само на шипке. Оне су од њега тако пожутеле да мама хоће да се ошишам сасвим кратко како би их скинула. Ја међутим не желим да се шишам и хтела бих некако да поправам ствар али не знам како. Шта да урадим па да ми се врати природна боја косе? Скрећем ти пажњу да не желим да се фарbam.

Наташа Ђукић,
Ниш

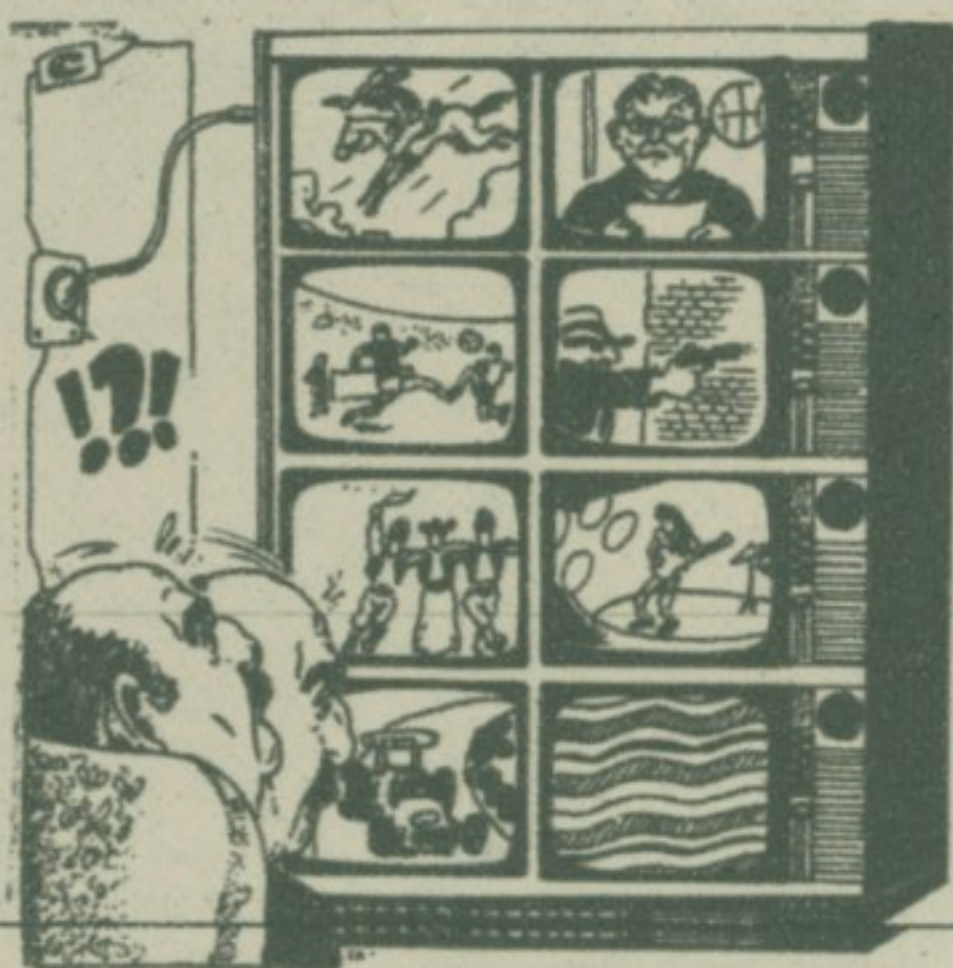
Постоје само две могућности: или да се офарbam, што не желиш или да сачекаш да ти израсте нова коса! Колор-шампон може да помогне, али привремено.

НАЈБОЉЕ СУ ВЕНУС!

Недавно сам се уписала у низку музичку школу на одсек за по-флауту. Желела бих да знам која је најквалитетнија и по којој цени се продаје? Где може да се набави у Београду?

Читатељка из Борче

Најквалитетније блок-флауте су марке „венус“. Производе се у ДР Немачкој а код нас се продају по цени од 252 динара. Има их у „Музичком магазину“, Теразије 12, у Београду.

8 КАНАЛА

Чуо сам да ћемо ускоро имати сателитску телевизију и да ћемо моћи да гледамо 47 програма. Молим те одговори ми да ли је то тачно?

Милан Д.
Београд

Југославија је члан међународне организације за коришћење сателита. На основу уговора додељено јој је осам канала, по један за сваки ТВ центар, а то значи да ће наша телевизија моћи да емитује само толико програма.

ИМЕ БЕЗ ЧЕКАЊА

Интересује нас како бисмо могли промијенити имена? Имамо по 13 година и живимо у Сарајеву. Да ли треба чекати пунолетство и иди да се јавимо? Наши родитељи немају ништа против наших жеља.

Босилка, Јорданка,
Мирослава и Зорана

Захтев за промену имена треба да поднесу ваши родитељи, уз вашу сагласност. Општинском секретаријату за унутрашње послове у граду у коме живите. Од докумената потребан вам је извод из матичне књиге рођених, уверење о држављанству и уверење о некажњавању. Потпуније информације добићете у самом СУП-у.

ШТИТИМО ЖИВОТИЊЕ!

У нади да ћеш моје писмо објавити, јављам ти се са молбом да ме обавестиш о Друштву за заштиту животиња града Београда. Наиме, желела бих да postanем члан овог друштва, па те молим да ми даш њихову адресу, број

НАПРАВИ САМ

КАРТИНГ КОЈИ РАСТЕ

Иако је „Забавник“ још пре неколико месеци објавио рубрику како да сами направите картинг, писма читалаца и даље тичу. На ваша питања одговара Владимир Михајловић — Картинг, конструктор „карта“ који расте.

Мотор: можете купити нов али и већ коришћен. Од нових, препоручио бих вам tomos 90 ccm electronic, tomos automatik T 3 а од половних можете користити који год хоћете под условом да нема већу запремину од 90 ccm. Половни мотор најлакше ћете наћи преко огласа.

Пнеуматици: њих тренутно у нашој земљи нико не производи. Преостаје вам да их набавите у Италији или Аустрији, ако желите нове. Половне можете да набавите преко огласа у неком ауто-магазину или дневним новинама.

Управљач: могуће је да се искористи управљач за чамце који производи „Југодент“ а продаје се по цени од око 650 динара. Он потпуно одговара захтевима јер „карт који расте“ није такмичарски већ служи искључиво за забаву и обуку.

Што се тиче осталих питања ствари стоје овако: у нашој земљи за сада нико не производи карт а то значи и да „Застава“ још није почела са склапањем свог јуниора. За карт није потребна возачка дозвола али они који желе да се такмиче морају да набаве такмичарску лиценцу у својим клубовима. У јакном саобраћају није дозвољено учествовање картинга: самим тим не треба га ни регистровати. Карт се вози искључиво на картодромима, односно одговарајућим полигонима.

Књижица о карту за сада не постоји на нашем језику: једна таква се управо припрема и ускоро треба да изиђе из штампе. Половни карт може да се купи од такмичара а и треба имати на

уму да су таква возила врло скупа и да су конструисана искључиво за такмичења. То је и разлог што овакав карт може да се вози само по пистама а не као „Забавников“ и по земљаном и макадамском друму.

У нашој земљи највише карт-клубова има у Словенији и то у Новој Горици, Постојни, Цељу, Марибору, Птују и Љубљани. Свакако најуспешнији од свих клубова је АМД „Мосте“, који се налази у Улици Јана Хусала у Љубљани. У Београду је карт-клуб основан при АМСД „Београд“ и његова адреса је Алексе Дејовића 13.

телефона и обавестиш о начину учлањивања. Надежда Тошић,
Београд

Друштво за заштиту животиња града налази се у Небојшиној улици број 14, телефон 436-267. Како смо обавештени, ради сваког дана од 16 до 20 часова, осим понедељка и суботе. За упис је потребно уплатити чланарину од 200 динара (нових, наравно) а за ту суму се, поред осталог, четири пута годишње добија лист „Заштитник“ који даје разне прилоге у вези са негом и заштитом животиња. За детаљнија обавештења потребно је само окренути горе наведени број телефона.

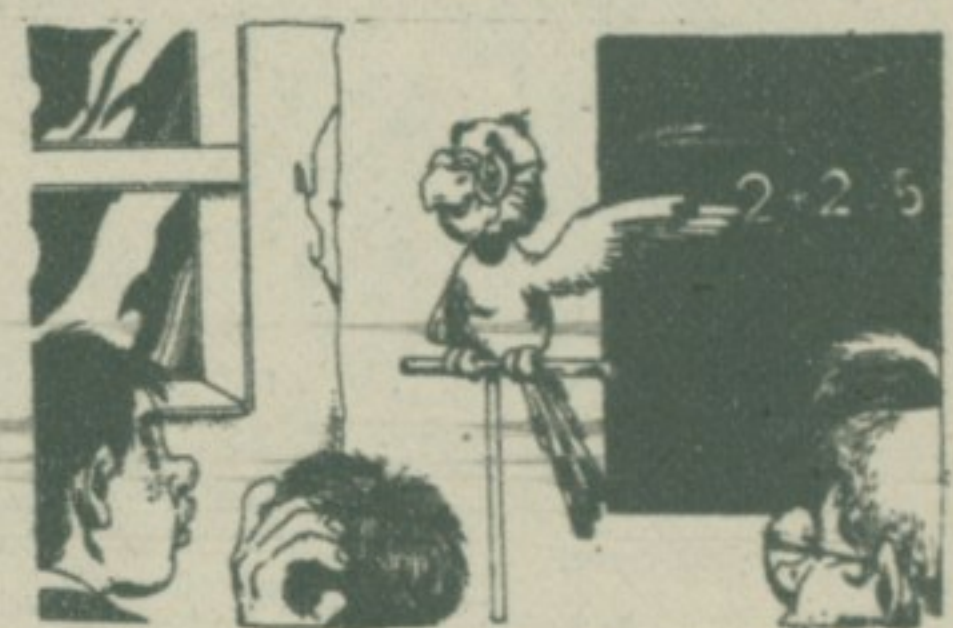
СЛАБЕ РАЧУНЦИЈЕ

Прије неколико дана побјегао нам је папагај. Другарице и другови нас тјеша да ће се вратити. Да ли је тачно да се папагаји заиста умију вратити кући? Интересује нас и да ли су ове птице толико интелигентне да могу рачунити?

Саша и Нина,
Сарајево

Мораћемо да вас разочарамо: ваш папагај се, највероватније, неће вратити. Папагаји, за разлику од мачака, немају „радар“ који би им помогао у проналажењу куће. Што се тиче рачунања, не би баш могло да се каже да су папагаји неки математичари. Једина рачунска „операција“ којом су, као и све остале птице уста-

лом, вични је „бројање“. Женке, будуће маме, тачно знају колико јаја треба да снесу, па се тако не дешава да добију нежељено дете. Пошто снесу онолико јаја колико треба, оне, снагом „воље“ прекидају овулацију (што значи и ношење) и предају се извођењу

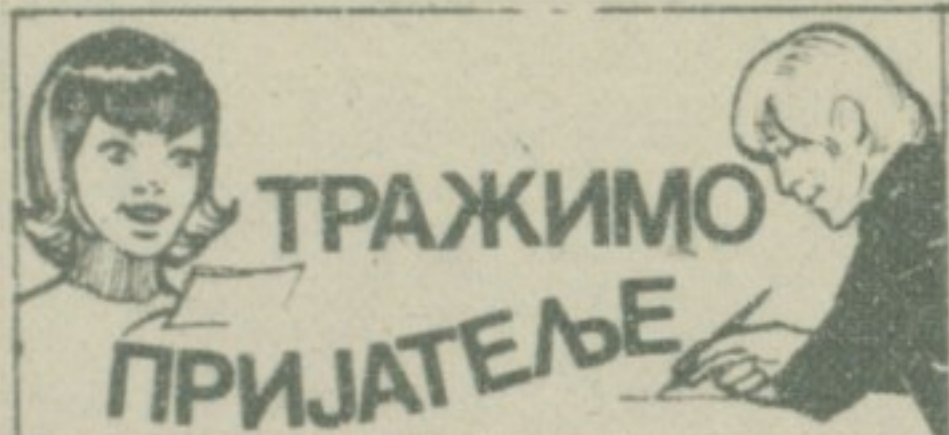
младунаца. Вероватно сте од ваших бака чуле да кокошке носе јаја све док их неко односи из гнезда јер никако не успевају да скупе дванаестак колико им треба да би се „расквоцале“.

НЕШТО СПЕЦИЈАЛНО

Јављам ти се у нади да ћеш ми помоћи: на мојој најновијој и најлепшој хаљини налази се велика мрља од фломастера. Покушала сам да је очистим ацетоном и алкохолом али без успеха. Шта да радим?

Д. Т.
Титово Ужице

Мрље од фломастера уклањају се специјалним средством које не

Горан Ђорђевић, 18411 Белотинац — 10 година, жели да се дописује са младим риболовцима

Владимир Зрнић, 21000 Нови Сад, Гагаринова 10/V — 14 година, сакупља привеске и значке, тренира одбојку, фудбал и тенис

Цени Дасин и Нора Морган, 56226 Даљ, ОШ „Б. Масларих“ — имају по 15 година, желе да се дописују са младима из обе Немачке

Јелена Славић, 47000 Карловац, Милашинчијева 27 — 13 година, воли панк и рок музику

Данијела Танасијевић, 11250 Железник, Стевана Сремца 38 — 10 година

Хакија Мусић, 38300 Пећ, Гораждевац — 17 година, воли музику, сакупља хемијске оловке и стрипове, тренира карате, одговара на свако писмо

може да се нађе у продаји, па ти тако не преостаје ништа друго него да хаљину однесеш у неку радионицу за хемијско чишћење.

НЕМА ПЛОЧИЦА!

Где се у Београду налази установа преко које бих могао да наручим штампању плочицу са упутством и комплетним материјалом за грађеву пријемника и предајника за даљинско управљање?

Горан,
Београд

„СУПЕР СИСТЕМ РАЗВОЈА ТЕЛА“

„Супер систем развоја тела“ је брошура аутора Ненада Бркића (на слици) првака Југославије у BODY BUILDINGU, који вам препоручује: „Ако желите да развијете и обликујете тело, да добијете атлетску фигуру, ова брошура ће вам помоћи у томе. Она садржи основне тајне тренинга и исхране шампиона, које гарантују успех у развоју тела.“ Цена брошуре је 100 динара. Наручите, плаћате поузећем, на адресу: „BODY BUILDING“ P. P. 118, 54000 ОСИЈЕК

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Желео бих да купим Забавнике од броја 1111 до 1190, цена по договору. У обзир долази и размена: за бројеве које сам навео нудим Стрипотеку, Спунка, Алана Форда, Екс-алманахе и друге бројеве Забавника и Микија. Никола Тодоровић, 18000 Нипп, Требињска 22а

Недостају ми следећи бројеви сличица Животињско царство: 38, 98, 117, 145 и 184. Денис Московски Станчи, 41000 Загреб, Зеленгорска пољана 4

Молим све читаоце Забавника да ми пошаљу следеће бројеве мог најдражег листа: 1500, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1508, 1509, 1510, 1511, 1514, 1518, 1519 и 1520. За један Забавник дајем слике певача, и музичких група. Љилана Живановић, 11090 Београд, Челебићка 3-1

За постере група: The Beatles, Doors, Led zeppelin, No, Deep purple, Status qvo i Rainbo нудим по десет значака. Антон Гузић, 37000 Крушевац, Трг стубалских јунака 10

Штампане плочице се тренутно не продају нигде у Београду. Шеме које те интересују, заједно са упутствима, повремено објављује загребачки часопис „Сам“. Иначе, сав потребан материјал за грађу пријемника и предајника можеш да купиш у „Николи Тесли“, Тимочка 18.

ДВЕ НАТАЛИ

Твој сам стални читалац од малих ногу а сада ми је већ тридесета година. Јављам ти се први пут с молбом и надам се да ме нећеш оставити без одговора. Наиме, веома ме интересује да ли су Натали Делон и Натали Вуд једна иста особа и да ли је ова прва била супруга Алена Делона?

Анђелко Вујчић
Велико Градиште

У питању су две глумице, прва је некадашња супруга Алена Делона а друга јунакиња чувеног филма „Сјај у трави“.

ЦРНИМ ПРОТИВ ЦРНОГ

Имам један проблем, па сам решила да те питам за савет. Купила сам црне клопте које пуштају боју тако да су ми и чарапе и ноге црне. Постоји ли неки начин да се спречи ово фарбање?

Драгана из Панчева

Једино што можемо да те поса-

ветујемо је да уз клопте носиш црне чарапе! Ноге, на жалост, нећеш моћи ничим да заштитиш.

КЊИГЕ НА ЗАЈАМ

Пошто сам редован читалац „Забавника“ молим те да и жени помогнеш. Наиме, хитно су ми потребне следеће књиге: „Саветник“ Мирјане Стефановић, „Љубавне исповести Софије Маловразић“ и „Неко је оклеветао Хегела“ Радомира Смиљанића, било каква публикација о икебани као и „Пркатична жена“ број 579. Молим читаоце који имају наведене књиге да ми их позајме или да ми их, ако им нису потребне, поклоне. Сносим све поштанске трошкове.

Мирослава Дмитрашиновић,
Миће Радаковића 8
Апатин

КАКО СЕ ЗОВЕ АНТОЊОНИ?

Молила бих те да ми кажеш како се зове фудбалер репрезентације Италије који носи број 10, а презива се Антоњони?

Весна Кандучар,
Насеље фебруарских
жртва 24
Загреб

Антоњонијево име је Карло, рођен је 1954. године и члан је италијанског прволитања „Фиорентина“ из Фиренце.

ХОЛАНДСКА ФАБРИКА

Желела бих да сазнам да ли је „Филипс“ немачка или холандска фирма?

Нина Мацгаљ,
Бијело Поље

Матични „Филипс“ налази се у Ајндховену у Холандији а „истуре них“ фабрика има и у Немачкој, Аустрији, Бразилу и у другим земљама.

У ЖИВОТУ И НА ФИЛМУ

Молио бих вас да ми одговорите да ли су браћа Маркс (из филмова) то и у приватном животу?

Зоран Рајковић,
Приштина

Наравно, јер како би иначе били браћа?

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Буксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзад Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:	
САД	\$ 65.—
СР НЕМАЧКА	DM 115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr. 107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr. 267.—
ШВЕДСКА	Skr. 271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

WALT
DISNEY

МИКИ

ТАКО?
ТВОЈА МУ-
ЉАШКА ЈЕ
ГОТОВА!

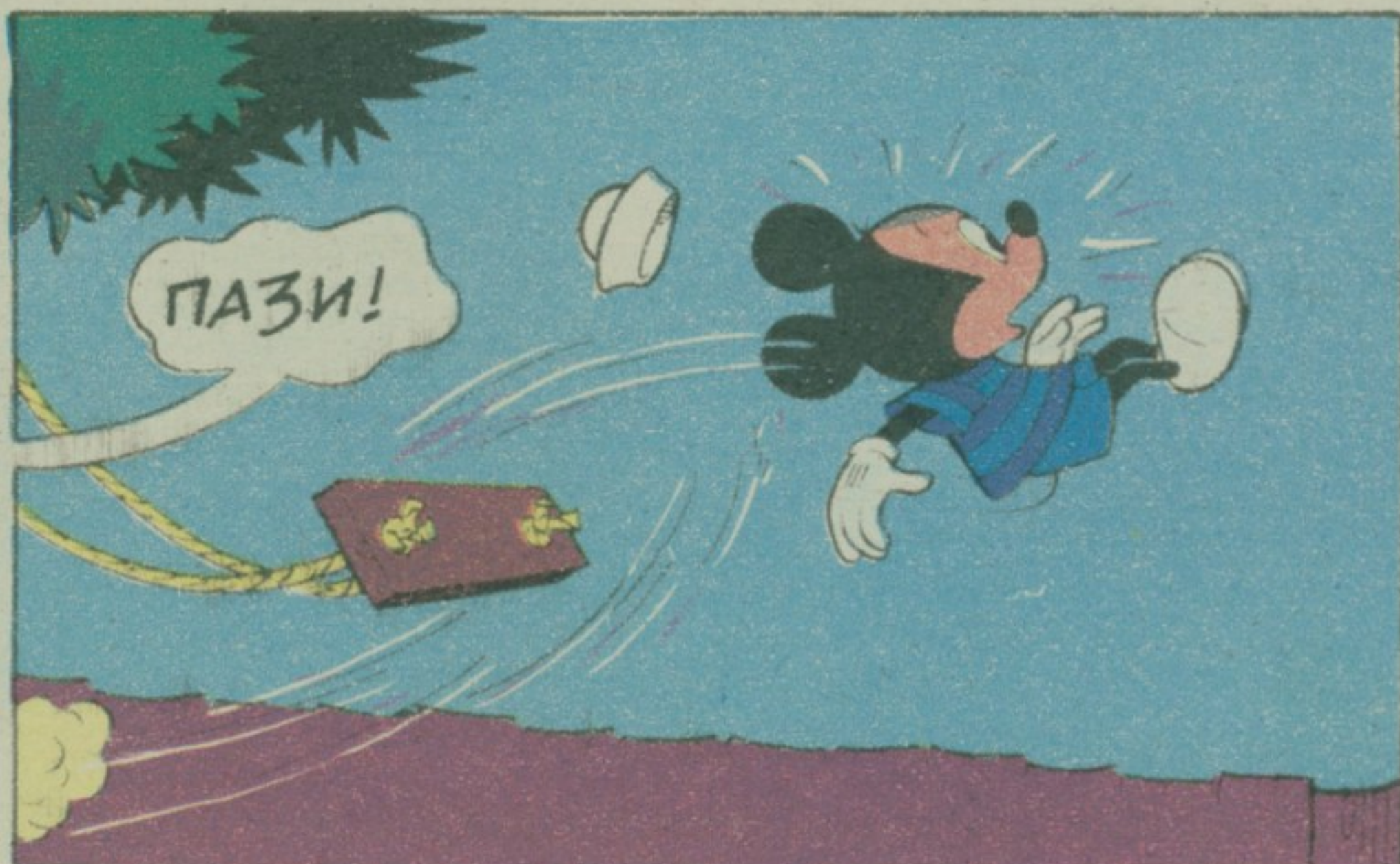
ЈА САМ
СПРЕМАН!

ЈАЧЕ! ЈОШ ЈАЧЕ!

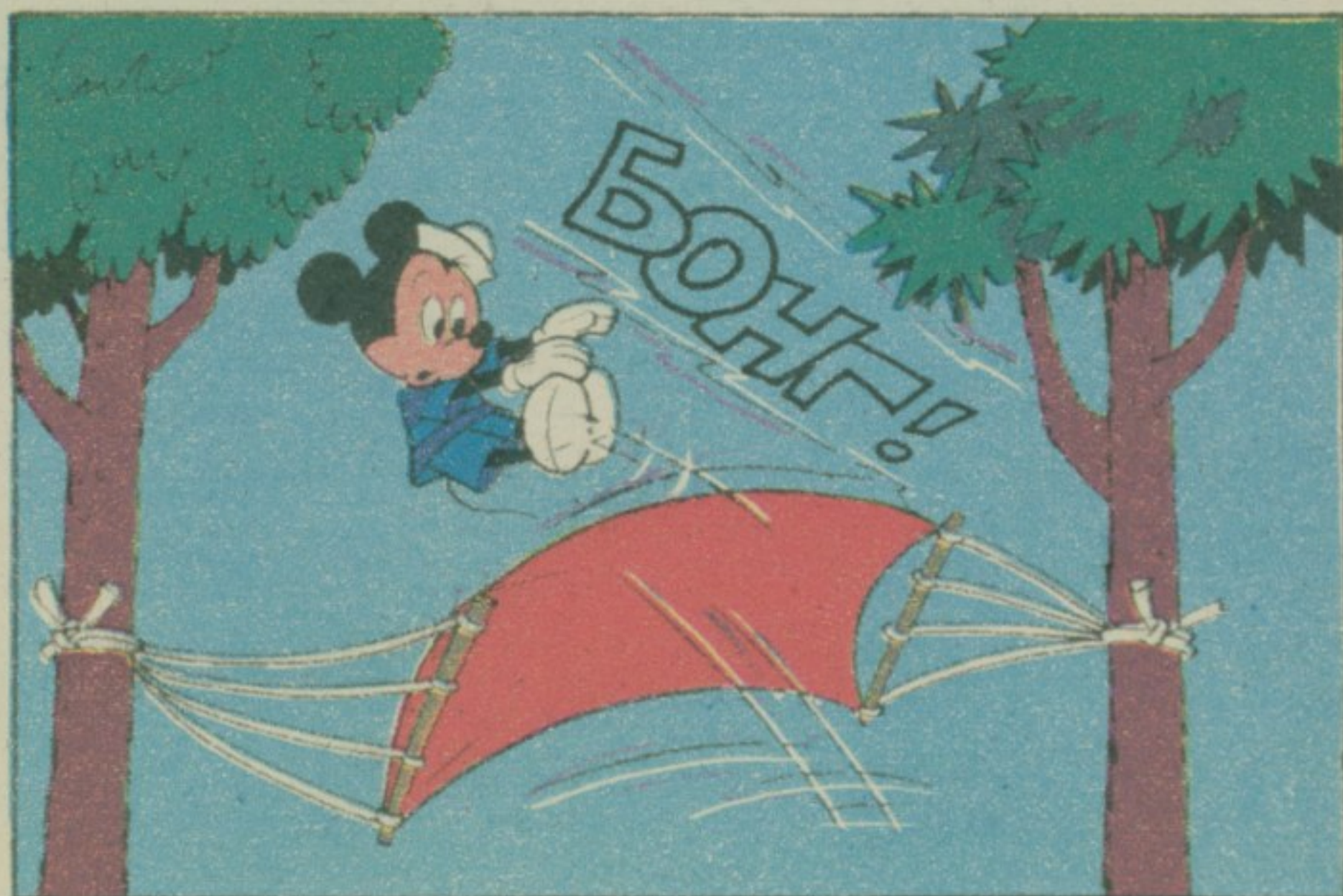
ПАЗИ!

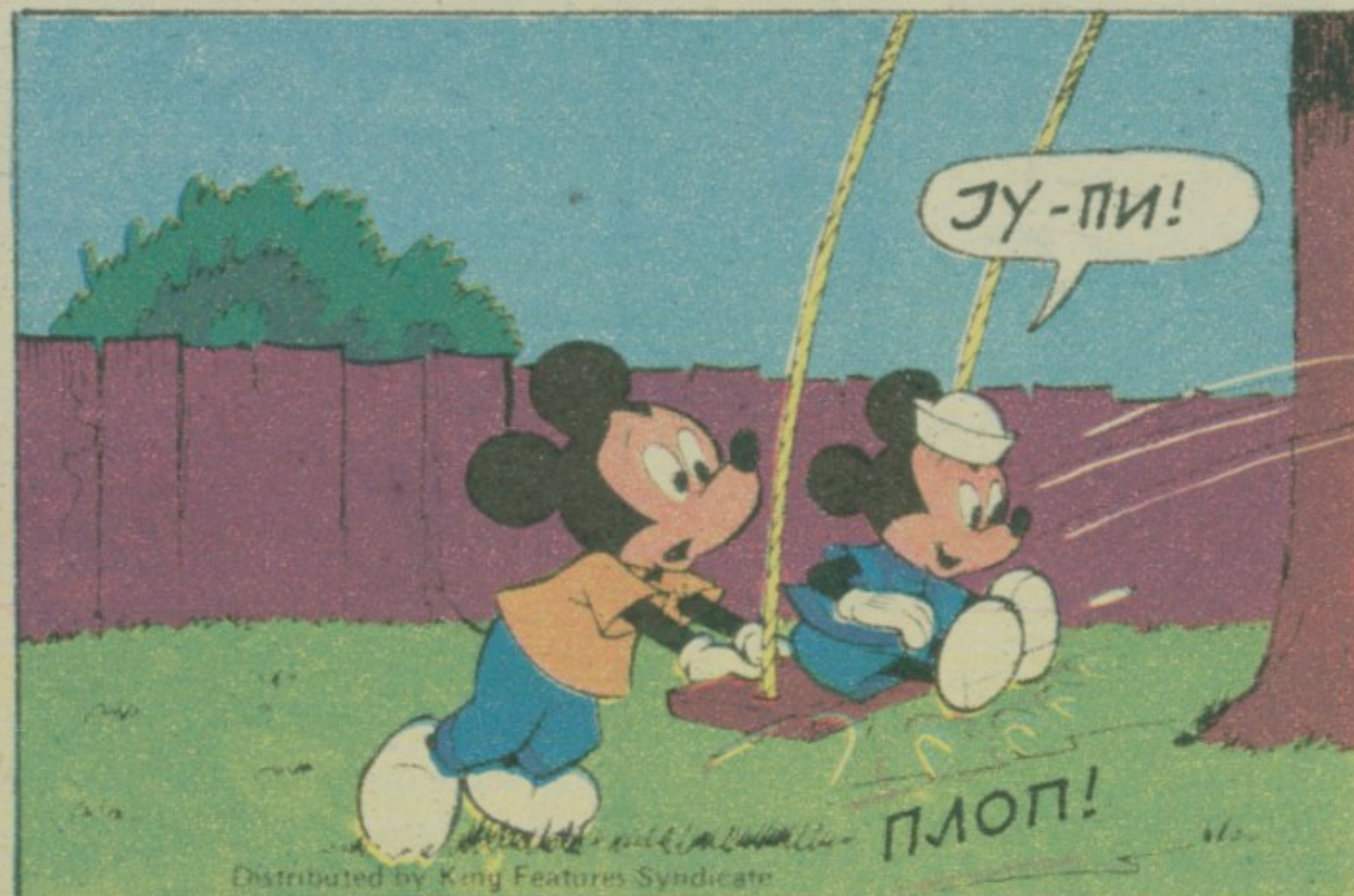
ФЛОП!

БОЛ!

ЈУ-ПИ!

ПЛОП!

Distributed by King Features Syndicate

ОВО ЈЕ БИЛО
ЛУДО? ХАЈДЕ
ОПЕТ!

Copyright © 1981
Walt Disney Productions
World Rights Reserved